

ZBIERKA

**STANOVÍSK NAJVVYŠŠIEHO SÚDU
A ROZHODNUTÍ SÚDOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

8/2016

OBSAH***Stanoviská a rozhodnutia vo veciach občianskoprávných***

- 73. Náhrada za zákonné vecné bremeno k pozemku** - Právo na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z.z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších predpisov vzniklo ex lege jednorazovo tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti tohto zákona (1. septembra 1993). Z predmetného ustanovenia nevyplýva ďalšiemu vlastníkovi zaťaženého pozemku právo na náhradu za pretrvávajúce obmedzenie jeho vlastníckych práv. **2**
- 74. Zodpovednosť za škodu súdneho exekútora a štátu** - Zodpovednosť súdneho exekútora za škodu podľa § 33 ods. 1 zákon č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti a o zmene a doplnení ďalších zákonov (Exekučný poriadok) a zodpovednosť štátu za škodu podľa zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov, ktorá bola spôsobená súdnym exekútorom pri výkone exekučnej činnosti, sa vzájomne nevylučujú. **10**
- 75. Rada pre rozhlasové a televízne vysielanie a zodpovednosť štátu** - Za škodu spôsobenú Radou Slovenskej republiky pre rozhlasové a televízne vysielanie v súvislosti s vykonaním úloh štátnej regulácie v oblasti rozhlasového a televízneho vysielania v zmysle zákona č. 468/1991 Zb. o prevádzkovaní rozhlasového a televízneho vysielania zodpovedá Slovenská republika podľa zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom..... **14**
- 76. Kasačná záväznosť** - Postup súdu nižšej inštancie spočívajúci v nerešpektovaní záväzného právneho názoru, vysloveného v zrušujúcom uznesení súdu vyššej inštancie, a to len na základe vlastného uváženia, je neprípustným postupom, ktorý narúša princíp právnej istoty. **28**
- 77. Vylúčenie veci z exekúcie a BSM** - Ak pred skončením exekúcie došlo k vyporiadaniu bezpodielového spoluvlastníctva manželov podľa § 149 ods. 4 Občianskeho zákonníka, môže byť exekúcia vedená len na majetok povinného, hoci pohľadávka oprávneného vznikla za trvania manželstva povinného. **45**
- 78. Neplatnosť výpovede z pracovného pomeru** - Súd v konaní o neplatnosť výpovede danej zástupcovi zamestnancov neskúma z vlastnej iniciatívy, či od zamestnávateľa možno spravodlivo požadovať, aby zamestnanca ďalej zamestnával (§ 240 ods. 9 Zákonníka práce)..... **51**
- 79. Právomoc súdu a súkromnoprávne úkony člena diplomatického zboru** - Právne úkony člena diplomatického zboru v Slovenskej republike, ktoré majú súkromnoprávnu povahu nemožno považovať za úkony súvisiace so zastupovaním záujmov vysielajúcej krajiny. Právomoc súdu Slovenskej republiky je daná aj vtedy, ak sa osoby požívajúce imunity a výsady dobrovoľne podrobia jeho právomoci. O taký prípad ide, ak sa strany v zmluve dohodli, že v prípade súdneho sporu je príslušný súd Slovenskej republiky. Z právomoci súdu Slovenskej republiky je vyňatý spor, stranou ktorého je osoba, ktorej diplomatické výsady a imunity pretrvávajú podľa článku 39 bod 2 Viedenského dohovoru o diplomatických stykoch² aj po ukončení diplomatickej misie v rozsahu úkonov, ktoré urobila počas misie pri výkone svojich funkcií. **55**
- 80. Oslobodenie od súdneho poplatku poistného a poisťovne** - Oslobodenie od súdneho poplatku podľa § 4 ods. 2 písm. i³ zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov je výlučne viazané na osobu žalobcu (poškodeného, poisteného) a neprechádza na poisťiteľa, na ktorého podľa podmienok § 813 ods. 1 Občianskeho zákonníka prešlo právo poisteného na náhradu škody spôsobenej poistnou udalosťou. **60**

73.

ROZHODNUTIE

Právo na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z.z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších predpisov vzniklo ex lege jednorazovo tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti tohto zákona (1. septembra 1993). Z predmetného ustanovenia nevyplýva ďalšiemu vlastníkovi zaťaženého pozemku právo na náhradu za pretrvávajúce obmedzenie jeho vlastníckych práv.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 14. apríla 2016 sp. zn. 3 Cdo 49/2014)

O d ô v o d n e n i e

1. Žalobca sa v konaní domáhal, aby súd zaviazal žalovaných 1/ až 6/ zaplatiť mu do troch dní náhradu za obmedzenie jeho vlastníckeho práva, ku ktorému došlo v období od 8. septembra 2009 do 7. septembra 2011. Uviedol, že je vlastníkom pozemku (ďalej len „sporná parcela“), ktorý nadobudol kúpnu zmluvou. Na spornej parcele stavebné bytové družstvo v roku 1973 bez súhlasu vtedajšieho vlastníka pozemku postavilo bytový dom (ďalej len „bytový dom“) so štyrmi bytmi, ktoré sú vo vlastníctve žalovaných; na liste vlastníctva je poznamenané, že k spornej parcele je zriadené vecné bremeno podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z.z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov (ďalej len „zákon č. 182/1993 Z.z.“). Žalobcovi, ako vlastníkovi spornej parcely, je odopieraná akákoľvek náhrada za pretrvávajúce obmedzenie (pokračujúce obmedzovanie) jeho vlastníckeho práva. Za toto obmedzenie požadoval od žalovaných náhradu, ktorú vypočítal vo výške primeraného nájomného (12 €/m²).

2. Okresný súd Prešov rozsudkom z 27. apríla 2012 č.k. 29 C 208/2011-234 žalobu zamietol. V odôvodnení uviedol, že k spornej parcele vzniklo podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z.z. vecné bremeno (ex lege). Právny poriadok Slovenskej republiky definuje vecné bremeno ako právo niekoho iného než vlastníka veci, ktorého obmedzuje tak, že je povinný niečo trpieť, niečoho sa zdržať alebo niečo konať. Vecné bremená zriaďované zákonom takýto charakter majú, aj keď ich režim nie je celkom totožný s režimom zmluvných vecných bremien, pretože sa riadi špeciálnou právnou úpravou. Ak osobitná úprava neobsahuje riešenie týkajúce sa náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva, je táto právna situácia riešiteľná aj využitím čl. 11 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „Listina“), v zmysle ktorého možno vlastnícke právo obmedziť len za náhradu. K obmedzeniu vlastníckeho práva žalobcu k spornej parcele došlo v danom prípade zriadením vecného bremena. Finančná náhrada za takéto obmedzenie je jednorazová a nemá charakter opakujúceho sa plnenia. Krajský súd v Prešove už v iných rozhodnutiach (napríklad sp. zn. 18 Co 10/2010, 18 Co 11/2011) uzavrel, že nárok na zaplatenie finančnej náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva vecným bremenom v zmysle § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z.z. má iba ten, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku v čase vzniku vecného bremena – to znamená k 1. septembru 1993, kedy nadobudol účinnosť zákon č. 182/1993 Z.z. Ďalší vlastník zaťaženej nehnuteľnosti, v danom prípade žalobca, už nadobudol pozemok zaťažený vecným bremenom. Vecné bremená in rem prechádzajú na

nového nadobúdateľa spolu s vlastníctvom prevádzanej veci, nadobúdateľ (nový vlastník) sa už nemôže domáhať ďalšej finančnej náhrady. V prejednávanej veci bolo na pôvodnej vlastníčke spornej parcely, aby sa rozhodla, či si nárok na túto finančnú náhradu uplatní alebo neuplatní. Bez ohľadu na to, ako sa rozhodla, treba konštatovať, že žalobcovi, ktorý spornú parcelu nadobudol v roku 2007, takéto právo nevzniklo. Nepatrí mu preto finančná náhrada za pokračujúce obmedzovanie jeho vlastníckeho práva. Súd prvého stupňa z týchto dôvodov jeho neopodstatnenú žalobu zamietol.

3. Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Prešove napadnutý rozsudok potvrdil rozsudkom zo 6. mája 2013 sp. zn. 1 Co 79/2012. Zároveň zamietol návrh žalobcu na prerušenie konania. Samostatným výrokom rozsudku vyslovil, že dovolanie je prípustné so zreteľom na zásadný právny význam otázky, či „bráni nejaké ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu posudzovať náhradu za zákonné vecné bremeno podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z.z. za jednorazovú“. V odôvodnení rozsudku konštatoval, že súd prvého stupňa vykonal vo veci dokazovanie v potrebnom rozsahu, na základe ktorého správne zistil skutkový stav a vo veci aj správne rozhodol. Odvolací súd poukázal na § 135c ods. 1 a § 151o Občianskeho zákonníka, ako aj na § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z.z. Uviedol, že žalobca je vlastníkom spornej parcely nadobudnutej v roku 2007, na ktorej stojí bytový dom so štyrmi bytmi vo vlastníctve žalovaných a sporná parcela je zaťažená vecným bremenom, ktoré ex lege vzniklo v zmysle § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z.z. Pokiaľ sa žalobca v súčasnosti domáha voči žalovaným náhrady za pretrvávajúce obmedzenie jeho vlastníckeho práva za obdobie od 8. septembra 2009 do 7. septembra 2011 vo výške obvyklého nájomného, treba vyriešiť otázku, či sa žalovaní na úkor žalobcu bezdôvodne obohacujú. Bezdôvodné obohatenie vzniká totiž nielen vtedy, keď sa protiprávne rozmnoží majetok obohateného, ale aj vtedy, keď sa doterajší majetok nezmenšil, hoci by k tomu došlo v prípade plnenia povinností obohacujúcim sa subjektom. Súd prvého stupňa správne uviedol, že finančná náhrada za obmedzenie vlastníckeho práva zriadením vecného bremena v zmysle § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z.z. má jednorazový charakter a patrí tomu, kto bol vlastníkom pozemku v deň, v ktorom tento zákon nadobudol účinnosť. Nároky uplatňované žalobcom v tomto konaní vo forme náhrady za pretrvávajúce (pokračujúce) obmedzovanie jeho vlastníckeho práva k spornej parcele vo výške primeraného nájomného nemajú oporu v zákone. V skutkovom a právnom rámci charakterizujúcom prejednanú vec sa žalobca nemôže domáhať náhrady za výkon práv, ktoré oprávneným subjektom vyplývajú z právneho vzťahu založeného § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z.z. Odvolací súd z týchto dôvodov napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil ako vecne správny (§ 219 ods. 1 O.s.p.). Na odôvodnenie pripustenia dovolania uviedol, že primerané plnenie zo zákonom zriadeného vecného bremena nie je výslovne upravené v zákone.

4. Proti tomuto rozsudku podal žalobca dovolanie. V dovolaní uviedol, že odvolací súd rozhodol na základe nesprávnych skutkových zistení a jeho rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. V danom prípade bolo síce vecné bremeno „in rem“ zriadené ex lege, právny vzťah vlastníka zaťaženej spornej parcely a vlastníkov „oprávnenej“ nehnuteľnosti nebol ale doteraz nijakým spôsobom vyrovnaný. Nesprávny je názor odvolacieho súdu, podľa ktorého by mal bez akejkoľvek náhrady trpieť užívanie predmetu jeho vlastníctva niekým iným. Zdôraznil, že sa nedomáha jednorazovej náhrady za zriadenie vecného bremena, ako to naznačil súd prvého stupňa. Ide mu o náhradu za nútené obmedzenie jeho vlastníckeho práva za obdobie vymedzené v žalobe. Právna úprava obsiahnutá v zákone č. 182/1993 Z.z. je nedokonálna, nerieši predmetnú problematiku, ale to nie je

dôvod, aby súdy nehľadali jej riešenie vo všeobecne uznávaných princípoch, medziiným v zásade, že za obmedzenie vlastníckeho práva patrí vlastníkovi náhrada. Náhrada za obmedzenie vlastníckeho práva vecným bremenom nemusí byť nevyhnutne jednorazová, môže mať aj formu opakujúceho sa plnenia. Vlastníkovi nehnuteľnosti zaťaženej vecným bremenom patria opakujúce sa náhrady (dovtedy, kým nie je definitívne usporiadaný vzťah medzi stranami daného právneho vzťahu), pričom, ako pripustil, jednotlivé náhrady podliehajú premlčaniu. Pokiaľ niektoré odvolacie súdy Slovenskej republiky v iných prípadoch (na ktoré sa vzťahuje zákon č. 66/2009 Z.z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky a o zmene a doplnení niektorých zákonov) priznávajú vlastníkovi pozemku právo na primeranú opakujúcu sa náhradu až dovtedy, kým nedôjde k vyrovnaniu práv a povinností z právneho vzťahu medzi vlastníkom pozemku a subjektom oprávneným z vecného bremena, o to viac patrí takáto náhrada vlastníkovi pozemku zaťaženého vecným bremenom v zmysle zákona č. 182/1993 Z.z., teda právneho predpisu, ktorý ani nepredpokladá, že by sa mu nejaká náhrada mala priznať. Iný výklad § 23 ods. 5 tohto zákona by bol v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava“) a tiež všeobecným princípom spravodlivosti. Žalobca vyjadril nesúhlas aj s formuláciou otázky, ktorú považoval odvolací súd za dôvod pre pripustenie dovolania (§ 238 ods. 3 O.s.p.). Podľa jeho presvedčenia totiž v skutkovo a právne obdobných situáciách môže ísť nielen o náhradu jednorazovú, ale tiež o náhradu opakujúcu sa (napríklad vo forme renty). Vznik vecného bremena (ex lege) predstavuje trvalý a kontinuálny stav, ktorý opodstatňuje aj opakujúce sa plnenie. Vlastník zaťaženej nehnuteľnosti sa preto môže kedykoľvek spätne (za uplynulé obdobie) domáhať plnenia, ktoré primerane zodpovedá rozsahu, v ktorom bolo obmedzené jeho vlastnícke právo. Žiadne ustanovenie platného právneho predpisu teda ani – naopak – nevyklučuje, aby náhrada za takto vzniknuté vecné bremeno mala formu opakujúceho sa plnenia. Z týchto dôvodov žiadal, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

5. Žalovaní 1/ až 6/ vo svojich písomných vyjadreniach uviedli, že odvolací súd rozhodol na podklade vecne správnych skutkových a právnych záverov. Poukázali na to, že žalobca vedie celkom 27 podobných sporov a neúspešne sa pokúšal aj o ingerenciu zo strany Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky. Podal tiež ústavnú sťažnosť, ktorú Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) odmietol ako zjavne neopodstatnenú uznesením sp. zn. IV. ÚS 320/2011. V tomto rozhodnutí ústavný súd konštatoval, že je ústavne akceptovateľný názor, podľa ktorého finančná náhrada za vznik vecného bremena je jednorazová. Žalovaní dali do pozornosti dovolacieho súdu aj rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 277/2009, v zmysle ktorého nárok na náhradu za užívanie nehnuteľnosti je nepochybne právom majetkovej povahy, ktoré podlieha premlčaniu vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe (§ 101 Občianskeho zákonníka). Je nepopierateľným faktom, že žalobca je vo svojich vlastníckych právach obmedzený existenciou vecného bremena. Toto vecné právo ale vzniklo legitímnym spôsobom – ex lege ako výraz vôle zákonodarcu, nie žalovaných. Žalovaní z týchto dôvodov žiadali neopodstatnené dovolanie zamietnuť a priznať im náhradu trov dovolacieho konania.

6. Najvyšší súd ako súd dovolací [§ 10a ods. 1 O.s.p. (poznámka dovolacieho súdu: v ďalšom texte sa uvádza Občiansky súdny poriadok v znení pred 1. januárom 2015, lebo dovolanie bolo podané pred týmto dňom)] po zistení, že dovolanie podal včas žalobca (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený v súlade so zákonom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal, či je dovolanie opodstatnené.

7. V ustanovení § 238 ods. 3 O.s.p. je odvolaciemu súdu zverené oprávnenie založiť výrokom rozsudku prípustnosť dovolania v prípade, že toto rozhodnutie je zásadného právneho významu. Rozhodnutie odvolacieho súdu má zásadný význam spravidla vtedy, ak rieši takú právnu otázku, ktorá judikatúrou vyšších súdov nebola riešená alebo výklad ktorej v judikatúre týchto súdov nie je ustálený, alebo, ak odvolací súd posúdil určitú právnu otázku inak, než je riešená v konštantnej judikatúre vyšších súdov a rozhodnutie odvolacieho súdu predstavuje v tomto smere odlišné riešenie tejto právnej otázky (viď rozhodnutie najvyššieho súdu publikované v časopise Zo súdnej praxe pod č. 4/2004). Pokiaľ odvolací súd vysloví prípustnosť dovolania podľa § 238 ods. 3 O.s.p., je dovolateľ oprávnený napadnúť rozhodnutie odvolacieho súdu len z dôvodu, že spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, a to práve len v tej konkrétne vymedzenej „dovolacej“ otázke, pre ktorú bolo dovolanie pripustené (pozn.: vo vzťahu k dovolaniu pripustenému dovolacím súdom podľa § 238 ods. 3 O.s.p. sa uvedené ako principiálny, konštantný a nemenný prístup dovolacieho súdu jednotne aplikuje všetkými senátmi najvyššieho súdu v ich doterajšej rozhodovacej praxi – viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 216/2009, 2 Cdo 173/2012, 3 Cdo 219/2011, 4 Cdo 28/2011, 5 Cdo 171/2009, 6 Cdo 115/2011, 7 Cdo 117/2011). Vzhľadom na to sa dovolací súd v predmetnom dovolacom konaní nemohol zaoberať žiadnymi skutkovými otázkami (na ich riešenie nie je oprávnený a ani vybavený procesnými prostriedkami – viď § 243a ods.2 veta druhá O.s.p.), ale ani tými právnymi otázkami, so zreteľom na ktoré nebola odvolacím súdom vyslovená prípustnosť dovolania. Pokiaľ žalobca vyjadril nesúhlas s obsahovou stránkou odvolacím súdom vymedzenej otázky (§ 238 ods. 3 O.s.p.), najvyšší súd pripomína, že oprávnenie založiť prípustnosť dovolania proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, proti ktorému by inak dovolanie nebolo prípustné, zveruje ustanovenie § 238 ods. 3 O.s.p. výlučne odvolaciemu súdu. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu už dávnejšie dospela k záveru, že ak odvolací súd vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku prípustnosť dovolania nevysloví, dovolací súd nie je oprávnený skúmať, či ide o vec zásadného právneho významu (porovnaj tiež R 38/1993 a rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 16/2001, 3 Cdo 215/2007, 3 Cdo 254/2007, 3 Cdo 225/2009, 3 Cdo 20/2011 a 3 Cdo 146/2013). Občiansky súdny poriadok účastníkovi konania nepriznáva „procesné oprávnenie domôcť sa vyslovenia prípustnosti dovolania.“ Ak odvolací súd nevyhoví účastníkovi a nevysloví prípustnosť dovolania, dovolanie podľa § 238 ods. 3 O.s.p. prípustné nie je (porovnaj tiež II. ÚS 348/08). Pokiaľ teda účastník konania nemá procesné právo, aby dovolanie bolo (vôbec) pripustené, o to viac nemá procesné oprávnenie domáhať sa, aby prípustnosť dovolania bola vyslovená spôsobom zodpovedajúcim jeho predstavám.

8. So zreteľom na § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p. najvyšší súd skúmal, či v konaní nedošlo k niektorej z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p. Vady konania vymenované v § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. neboli v dovolaní namietané a v dovolacom konaní ich existencia ani nevyšla najavo. Dovolateľ namieta, že mu v konaní bola odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Vadu tejto povahy dovolací súd nezistil.

9. Plniac povinnosť vyplývajúcu z § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p. sa dovolací súd zaoberal aj otázkou, či v konaní nedošlo k niektorej z tzv. iných procesných väd majúcich za následok nesprávne rozhodnutie veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). Inou vadou sa rozumie procesná nesprávnosť majúca za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, ktorú nemožno podriať pod § 237 O.s.p., jej dôsledok sa ale mohol prejaviť na výsledku konania formulovanom vo výroku rozhodnutia. Podľa názoru dovolacieho súdu v preskúmvanej veci nedošlo k dovolateľom namietanej „inej“ vade – nepreskúmateľnosti. K námietke žalobcu, že odvolací súd sa nevyjadril k

jeho odvolacej argumentácii v celom žalobcom očakávanom rozsahu, dovolací súd uvádza, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania (I. ÚS 241/07). Odvolací súd, riadiac sa svojím právnym názorom, považoval za rozhodujúce to, že na báze žalobcom opísaného skutkového stavu prichádza do úvahy výlučne náhrada za vznik vecného bremena, a to v jej jednorazovej forme. Z tohto dôvodu odvolateľom nastolené otázky nemali z hľadiska právneho posúdenia veci odvolacím súdom „podstatný význam“, preto sa k nim osobitne nevyjadroval. Podľa právneho názoru najvyššieho súdu nemožno tomuto postupu odvolacieho súdu nič vytýkať.

10. Žalobca namieta, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, keď súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis, alebo keď síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo keď zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Podľa § 151o ods. 1 Občianskeho zákonníka, vecné bremená vznikajú písomnou zmluvou, na základe závetu, v spojení s výsledkami konania o dedičstve, schválenou dohodou dedičov, rozhodnutím príslušného orgánu alebo zo zákona. Právo zodpovedajúce vecnému bremenu možno nadobudnúť tiež výkonom práva (vydržaním); ustanovenia § 134 tu platia obdobne. Na nadobudnutie práva zodpovedajúceho vecným bremenám je potrebný vklad do katastra nehnuteľností. Podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z.z., ak vlastník domu nie je vlastníkom pozemku, vzniká k pozemku právo zodpovedajúce vecnému bremenu, ktoré sa zapíše do katastra nehnuteľností.

10.1. Identickú „dovolaciu otázku“, so zreteľom na ktorú bolo dovolanie pripustené aj v preskúmvanej veci, už najvyšší súd riešil v konaní sp. zn. 7 Cdo 26/2014, v ktorom posudzoval opodstatnenosť dovolania podaného proti rozhodnutiu v právnej veci vedenej na Krajskom súde v Prešove pod sp. zn. 20 Co 1/2011 (teda vo veci, s poukázaním na ktorú žalobca v preskúmvanom prípade žiadal prerušiť konanie). V predmetnej veci odvolací súd pripustil dovolanie na otázku, či bráni nejaké ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu považovať náhradu za zákonné vecné bremeno podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z.z. za jednorazovú. Najvyšší súd v rozsudku z 24. marca 2015 sp. zn. 7 Cdo 26/2014 konštatoval, že vecné bremeno okrem toho, že môže vzniknúť písomnou zmluvou, na základe závetu, rozhodnutím súdu, môže vzniknúť aj priamo zo zákona. Zákonom zriadené vecné bremeno je vlastník povinný rešpektovať v nevyhnutnej miere a v rozsahu a za obmedzenie svojho vlastníckeho práva má právo žiadať náhradu. V prípade vecných bremien zriadených priamo zo zákona ide vo svojej podstate o určitý druh verejnoprávneho obmedzenia vlastníka nehnuteľnosti. Toto obmedzenie vlastníckych práv je výrazom prevahy verejného záujmu nad záujmom jednotlivca bez toho, aby toto zasahovanie bolo podmienené súhlasom zo strany dotknutého vlastníka. Vecné bremená zriadené ex lege majú špecifický režim, upravený verejnoprávnymi predpismi, na základe ktorých boli zriadené. Zároveň však majú aj súkromnoprávny prvok. Vecné bremeno totiž charakterizuje občianske právo ako právo niekoho iného než vlastníka veci, ktorého obmedzuje tak, že je povinný niečo trpieť, niečo sa zdržať alebo niečo konať. Tzv. zákonné vecné bremená tento

charakter majú tiež. Ich režim nie je úplne totožný s režimom zmluvných vecných bremien, pretože sa riadia špeciálnou úpravou právnych predpisov, avšak nejde o komplexnú úpravu, ktorá by vylučovala použitie všeobecnej úpravy občianskeho práva o vecných bremenách. Ak tieto špeciálne predpisy nemajú zvláštnu úpravu, riadi sa ich režim všeobecnou úpravou občianskoprávnou. Subsidiárne použitie všeobecných ustanovení Občianskeho zákonníka vyplýva aj z ustanovenia § 3 ods. 1 zákona č. 182/1993 Z.z., podľa ktorého „ak tento zákon neustanovuje inak, vzťahuje sa na práva a povinnosti vlastníkov domov, bytov a nebytových priestorov Občiansky zákonník a osobitné predpisy.“ Preto aj keď v danom prípade zákon č. 182/1993 Z.z. neuvádza, že vecné bremeno vzniknuté podľa § 23 ods. 5 tohto zákona vzniká len za náhradu, je potrebné v tejto súvislosti vychádzať aj z čl. 11 ods. 4 Listiny a čl. 20 ods. 4 Ústavy. Finančná náhrada za zriadenie vecného bremena je nepochybne majetkovým právom osoby, ktorá je povinným subjektom z vecného bremena. Predmetné vecné bremeno vzniká „in rem“, vzťahuje sa na každého vlastníka zaťaženého pozemku bez ohľadu na spôsob zmeny vlastníctva. Nemožno teda jeho vznik posudzovať samostatne v prípade každého nového vlastníka zaťaženého pozemku. Finančná náhrada za vznik vecného bremena je nepochybne jednorazová; nemá teda charakter opakovaného plnenia. Je nelogické, aby pri každej zmene vlastníka mal nový majiteľ zaťaženého pozemku nový nárok na finančnú náhradu za už vzniknuté vecné bremeno.

10.2. Právne závery uvedené vyššie (10.1.) zastáva dovolací súd aj v preskúmvanej veci. Názor, ku ktorému dospel Krajský súd v Prešove a na ktorom založil svoj rozsudok zo 6. mája 2013 sp. zn. 1 Co 79/2012 (že za skutkových okolností, ktoré sú opísané v žalobe a ktoré žalobca konkretizoval v priebehu konania, neprichádza do úvahy náhrada za pretrvávajúce obmedzenie jeho vlastníckeho práva vo forme opakujúceho sa finančného plnenia), považuje dovolací súd za plne opodstatnené aj v preskúmvanej veci.

10.3. K obmedzeniu vlastníka takého pozemku, na ktorom v čase nadobudnutia účinnosti zákona č. 182/1993 Z.z. (1. septembra 1993) bol bytový dom vo vlastníctve niekoho iného, došlo jednorazovo - v zmysle §23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z.z. Uvedené ustanovenie sledovalo cieľ predísť možnosti, že vzťah vlastníka pozemku a vlastníka stavby zostane neupravený (v tom zmysle, že vlastník stavby nebude mať titul na užívanie pozemku). Zvolená bola koncepcia úpravy ich vzťahu zákonným vecným bremenom v zmysle § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z.z. s tým, že finančné vyrovnanie práv a povinností vyplývajúcich z obsahu právneho vzťahu založeného týmto zákonom sa uskutoční (môže uskutočniť) podľa všeobecných zásad vyrovnania vzťahu medzi vlastníkom a tým subjektom, ktorý výkonom svojich vlastných práv obmedzil práva vlastníka.

10.3.1. Ak by v súčasnosti bol vlastníkom pozemku ten istý vlastník, ktorý ním bol v deň nadobudnutia účinnosti zákona č. 182/1993 Z.z. (1. septembra 1993), zrejme by v praxi nevznikali pochybnosti o tom, že a/ uvedeným dňom došlo ex lege k obmedzeniu jeho vlastníckeho práva vecným bremenom v zmysle § 23 ods. 5 tohto zákona, b/ uvedeným dňom mu (aj) v zmysle všeobecných ustanovení Občianskeho zákonníka vzniklo právo na náhradu za toto obmedzenie, c/ od uvedeného dňa mal vlastník možnosť uplatniť svoje právo na náhradu za obmedzenie jeho vlastníckych práv v Občianskom zákonníkom stanovenej dobe. Pokiaľ tento (nezmenený) vlastník právo na náhradu za obmedzenie svojho vlastníctva neuplatnil v stanovenej dobe, došlo k premlčaniu jeho práva a v súčasnosti sa už nemôže domáhať žiadnej náhrady za obmedzenie jeho vlastníckeho práva. Ak tento (nezmenený) vlastník pozemku svoje právo na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva, ku ktorému došlo 1.

septembra 1993 ustanovením § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z.z. úspešne uplatnil a bola mu – či už na základe dohody dotknutých subjektov alebo rozhodnutia súdu - poskytnutá náhrada, boli jeho práva uspokojené a v súčasnosti mu už z tohto titulu (obmedzenia jeho vlastníckych práv) nepatrí žiadna ďalšia náhrada za akési „nové“ alebo „pretrvávajúce obmedzenie vlastníctva“.

10.3.2. Na podstate vyššie uvedeného (10.3.1.) nemôže nič zmeniť, ak odo dňa účinnosti zákona č. 182/1993 Z.z. došlo k zmene v osobe vlastníka pozemku zaťaženého vecným bremenom v zmysle § 23 ods. 5 tohto zákona. Aj vtedy, ak došlo k takejto zmene v osobe vlastníka pozemku, treba naďalej rozlišovať jednak tú skutočnosť, že priamo zákon č. 182/1993 Z.z. upravil samotný vecnoprávny vzťah vlastníka pozemku a vlastníka stavby (vecným bremenom obmedzujúcim vlastníka pozemku), jednak skutočnosť, že – pokiaľ tento zákon osobitne neupravil vzájomné (finančné) vyrovnanie nositeľov práv a povinností tvoriacich obsah tohto právneho vzťahu – prichádzala do úvahy možnosť ich vyrovnania podľa všeobecných ustanovení Občianskeho zákonníka (avšak len do doby stanovenej zákonom).

10.4. Nadväzujúc na tieto úvahy dovolací súd uzatvára, že bez ohľadu na to, či vlastníka pozemku, ktorému 1. septembra 1993 (dňom účinnosti zákona č. 182/1993 Z.z.) vzniklo právo na jednorazovú náhradu za vecné bremeno vzniknuté ex lege v zmysle § 23 ods. 5 tohto zákona, túto náhradu uplatnil alebo neuplatnil, resp. či mu náhrada bola alebo nebola vyplatená, súčasnému vlastníkovi tohto pozemku (bez ohľadu na to, kto ním je) nepatrí právo na nejakú ďalšiu náhradu za pretrvávajúce obmedzenie jeho vlastníckeho práva.

10.5. Pre úplnosť dovolací súd poznamenáva, že podstatu predmetného názoru (10.2.) považoval za „ústavne udržateľný“ aj ústavný súd v rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 227/2012. Ani ďalšie rozhodnutia ústavného súdu vydané vo veciach, v ktorých posudzoval ústavnosť rozhodnutí založených na obdobných záveroch (sp. zn. I. ÚS 474/2013, IV. ÚS 227/2012, I. ÚS 1/2012, II. ÚS 506/2011), na tom nič nezmenili.

10.6. Treba tiež dodať, že v rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 89/2008 išlo o problematiku zaplata náhrady titulom obmedzenia vlastníckeho práva k pozemku jeho zaťažením „zákoným vecným bremenom“ v prospech vlastníka energetického zariadenia. Najvyšší súd v tomto rozhodnutí uviedol, že ak by zákony upravujúce tzv. zákonné vecné bremená neriešili poskytovanie náhrad za takéto bremená, bolo by možné odvodiť ich poskytnutie priamo z čl. 20 ods. 5 Ústavy, prípadne z § 128 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Rozsudok Krajského súdu v Prešove zo 6. mája 2013 sp. zn. 1 Co 79/2012 nie je v rozpore s názorom najvyššieho súdu vyjadreným vo veci sp. zn. 4 Cdo 89/2008: nepopiera, že za obmedzenie práva vlastníka pozemku v zmysle § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z.z. patrí vo všeobecnosti náhrada, konštatuje ale, že náhrada patrila len tomu, kto bol vlastníkom spornej parcely v čase, keď tento zákon nadobudol účinnosť, a že – v okolnostiach prejednávanej veci – žalobca na ňu nemá nárok.

11. Vzhľadom na to, že dovolateľ neopodstatnene namieta, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), najvyšší súd jeho dovolanie zamietol (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

74.

ROZHODNUTIE

Zodpovednosť súdneho exekútora za škodu podľa § 33 ods. 1 zákon č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti a o zmene a doplnení ďalších zákonov (Exekučný poriadok) a zodpovednosť štátu za škodu podľa zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov, ktorá bola spôsobená súdnym exekútorom pri výkone exekučnej činnosti, sa vzájomne nevylučujú.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 23. marca 2016 sp. zn. 3 Cdo 75/2015)

O d ô v o d n e n i e

Žalobca sa v konaní domáhal náhrady škody, ktorú mal spôsobiť žalovaný ako súdny exekútor, vykonávajúci exekúciu na základe rozsudku Okresného súdu Bratislava III z 3. decembra 2001 č.k. 19 Cb 64/1997-227 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 24 Cob 98/2002, vykonateľným 26. decembra 2002 predajom nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v katastrálnom území X a zapísaných na liste vlastníctva č. X postavenej na parcele č. X vedenej ako zastavaná plocha vo výmere X m², a to bytu č. X na prízemí bytového domu súpisného č. X v X a spoluvlastníckeho podielu 2/16 na spoločných častiach a zariadeniach domu a pozemku (ďalej len „nehnuteľnosti“) na dražbe konanej 15. februára 2007, keď udelil príklep v prospech žalobcu ako vydražiteľa po zaplatení dražobnej zábezpeky 800 000 Sk, napriek tomu, že povinný a spoluvlastníčka nehnuteľnosti vzniesli proti exekúcii námietky a žiadali o jej odklad; zvyšok kúpnej ceny vo výške 850 000 Sk zaplatil žalobca 21. februára 2007. Okresný súd Pezinok uznesením z 23. februára 2009 č.k. 15 Er 1772/2008-151 námietkam povinných vyhovel a príklep neschválil. Keďže kúpnu cenu žalovaný žalobcovi vrátil 29. mája 2009, žalobca od neho požadoval náhradu škody, ktorá predstavuje úroky z tejto sumy od 21. februára 2007 do jej vrátenia, ktoré by žalobca získal, ak by sumu uložil na terminovanom vklade v Slovenskej sporiteľni (2,8%).

Okresný súd Bratislava V rozsudkom zo 6. februára 2012 č.k. 13 C 41/2011-66 žalobe vyhovel a žalovaného zaviazal zaplatiť žalobcovi 3 478 € a nahradiť mu 831,24 € titulom trov konania. V odôvodnení uviedol, že žalovaný v exekučnom konaní vykonal dražbu nehnuteľností napriek vedomosti, že povinný a spoluvlastníčka nehnuteľností (manželka povinného) podali proti znaleckému posudku námietky, požiadali o odklad exekúcie a zrušenie termínu konania dražby určený na deň 15. februára 2007. Okresný súd Pezinok rozhodujúci o schválení príklepu uznesením z 23. februára 2009 č.k. 15 Er 1772/2008-151 námietkam vyhovel a príklep neschválil. Bol toho názoru, že podaním námietok povinného a jeho manželky a žiadosti o odklad exekúcie vznikla zákonná prekážka brániaca vykonaniu exekúcie predajom nehnuteľností a udeleniu príklepu, a žalovaný mal túto skutočnosť oznámiť súdu. Keďže tak žalovaný neurobil a vykonal exekúciu predajom nehnuteľností, zasiahol do práv žalobcu a spôsobil mu škodu [§ 33 ods. 1 zákona č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov (ďalej len „Exekučný poriadok“)], výšku ktorej uplatnenú žalobcom považoval za opodstatnenú. K námietke žalovaného týkajúcej sa nedostatku

pasívnej legitímácie na jeho strane uviedol, že žalovaný je v danom spore pasívne legítimovaný, nakoľko žalobca mohol nárok na náhradu škody uplatniť jednak proti štátu a jednak proti súdnemu exekútorovi, pričom táto zodpovednosť je spoločná a nerozdielna; je na rozhodnutí žalobcu, proti ktorému z týchto subjektov nárok na náhradu škody uplatní, pričom nie je vylúčené jej uplatnenie proti obojm subjektom. Výrok o náhrade trov konania odôvodnil §142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalovaného rozsudkom z 21. októbra 2014 sp. zn. 5 Co 106/2012 rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobu zamietol a žalovanému priznal náhradu trov konania vo výške 208,50 €. Na rozdiel od súdu prvého stupňa bol toho názoru, že žalovaný nie je v danom spore pasívne legítimovaný. Keďže v danom prípade mal žalovaný ako súdny exekútor spôsobiť škodu pri výkone exekučnej činnosti, vykonávanej na základe súdneho poverenia, je daná zodpovednosť štátu podľa zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z.z.“); zodpovednosť samotného exekútora je daná len vtedy, ak škodu spôsobí pri inej než exekučnej činnosti vykonávanej na základe súdneho poverenia. Výrok o náhrade trov konania odôvodnil § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie, v ktorom namietal, že konanie je postihnuté inou vadou konania majúcou za následok nesprávne rozhodnutie súdu (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) a rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Bol toho názoru, že pasívna legitímácia žalovaného v danom spore je daná podľa § 33 ods. 1 Exekučného poriadku. V prípade, ak poškodený uplatní náhradu škody proti štátu, má štát po úhrade škody regresný postih proti exekútorovi, teda priamy nárok na náhradu škody proti exekútorovi; poškodený sa môže rozhodnúť, či uplatní nárok na náhradu škody proti štátu alebo iba proti exekútorovi. Zákon č. 514/2003 Z.z. nemá žiadne ustanovenia vylučujúce priamu zodpovednosť exekútora proti poškodenému. Z uvedených dôvodov navrhol, aby dovolací súd zmenil napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu a potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa.

Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na správnom právnom posúdení otázky nedostatku pasívnej legitímácie, preto navrhol dovolanie zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací [§ 10a ods. 1 O.s.p. (poznámka dovolacieho súdu: v ďalšom texte sa uvádza Občiansky súdny poriadok v znení pred 1. januárom 2015)] po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.) proti rozsudku uvedenému v § 238 ods. 1 O.s.p., dospel bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) k záveru, že napadnutý rozsudok treba zrušiť.

Dovolanie možno odôvodniť len tým, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237, b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 O.s.p.).

Dovolací súd preskúma rozhodnutie odvolacieho súdu v rozsahu, v ktorom bol jeho výrok napadnutý. Ak

nejde o vady uvedené v § 237, neprihliada na vady konania, ktoré neboli uplatnené v dovolaní, ibaže tieto vady mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 242 ods. 1 O.s.p.). Pri tom je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

So zreteľom na § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p. sa dovolací súd bez ohľadu na obsah dovolania a dovolaciu argumentáciu žalobcu zaoberal otázkou, či v konaní nedošlo k procesným vadám uvedeným v § 237 O.s.p. a § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.

Existencia vád konania nevyšla v dovolacom konaní najavo. I keď žalobca v dovolaní uviedol, že dovolanie podáva aj z dôvodu uvedeného v § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p., v dovolaní túto vadu bližšie nekonkretizoval. Z obsahu dovolania však vyplýva, že uvedenú vadu spája s nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdu, ktorej existenciu osobitne v dovolaní namietal.

Podľa názoru žalobcu spočíva napadnutý rozsudok odvolacieho súdu na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, keď súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis, alebo keď síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo keď zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Podľa § 2 ods. 1 Exekučného poriadku exekútor je štátom určenou a splnomocnenou osobou na vykonávanie núteného výkonu exekučných titulov (ďalej len "exekučná činnosť").

Podľa § 33 ods. 1 Exekučného poriadku, ak osobitný zákon neustanovuje inak, exekútor zodpovedá za škodu tomu, komu ju spôsobil on alebo jeho zamestnanec v súvislosti s činnosťou podľa tohto zákona.

Podľa § 3 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z. štát zodpovedá za podmienok ustanovených týmto zákonom za škodu, ktorá bola spôsobená orgánmi verejnej moci, okrem tretej časti tohto zákona, pri výkone verejnej moci a/ nezákonným rozhodnutím, b/ nezákonným zatknutím, zadržaním alebo iným pozbavením osobnej slobody, c/ rozhodnutím o treste, o ochrannom opatrení alebo rozhodnutím o väzbe, alebo d/ nesprávnym úradným postupom. Zodpovednosti podľa odseku 1 sa nemožno zbaviť (ods. 2).

Podľa § 4 ods. 1 písm. a/ bod 3. zákona č. 514/2003 Z.z. vo veci náhrady škody, ktorá bola spôsobená orgánom verejnej moci podľa § 3 ods. 1, koná v mene štátu Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, ak škodu spôsobil súdny exekútor pri výkone exekučnej činnosti vykonávanej z poverenia súdu podľa osobitného predpisu.

Ustanovenie § 33 ods. 1 Exekučného poriadku upravuje zodpovednosť exekútora za škodu, ktorú spôsobil on alebo jeho zamestnanci pri výkone činnosti, ktorá je upravená Exekučným poriadkom. Zodpovednosť súdneho exekútora za škodu v zmysle § 33 ods. 1 Exekučného poriadku je koncipovaná ako objektívna zodpovednosť, t.j. zodpovednosť, ktorá vzniká bez ohľadu na zavinenie, teda bez ohľadu na to, či k vzniku škody došlo úmyselným alebo nedbanlivostným konaním zodpovedného subjektu.

Pokiaľ ide o vzájomný vzťah medzi zodpovednosťou exekútora podľa § 33 ods. 1 Exekučného poriadku a zodpovednosťou štátu podľa zákona č. 514/2003 Z.z. treba uviesť, že zodpovednosť exekútora za škodu pri výkone funkcie exekútora je širšia ako podľa zákona č. 514/2003 Z.z. (porovnaj napr. II. ÚS 165/2012, IV. ÚS 607/2013). Exekučný poriadok ani zákon č. 514/2003 Z.z. priamo nestanovujú prioritu alebo výlučnosť zodpovednosti za škodu podľa niektorého z nich; obe zodpovednosti stoja vedľa seba. Z ich dikcie možno vyvodíť, že za škodu spôsobenú exekútorom pri výkone exekučnej činnosti vykonávanej z poverenia súdu podľa osobitného predpisu (činnosti uvedené v ustanoveniach § 29 až § 194 Exekučného poriadku), zodpovedá vedľa štátu (s následným právom regresu) rovnako sám exekútor, a to za podmienok uvedených v § 33 ods. 1 Exekučného poriadku (podobne II. ÚS 289/2008).

Z uvedeného teda vyplýva, že závisí výlučne na rozhodnutí poškodeného, či bude náhradu škody požadovať podľa zákona č. 514/2003 Z.z. alebo či predmetný nárok bude uplatňovať priamo od exekútora podľa § 33 ods. 1 Exekučného poriadku. Preto záver odvolacieho súdu, že žalovaný exekútor nie je pasívne legitimovaný v konaní o náhradu škody spôsobenej pri výkone exekučnej činnosti, nie je vecne správny.

Keďže rozsudok odvolacieho súdu je založený na nesprávnom právnom posúdení veci, žalobca dôvodne podal dovolanie podľa § 242 ods. 1 písm. c/ O.s.p. Najvyšší súd preto zrušil rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 21. októbra 2014 sp. zn. 5 Co 106/2012 (§ 243b ods. 1 O.s.p.) a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie.

75.

ROZHODNUTIE

Za škodu spôsobenú Radou Slovenskej republiky pre rozhlasové a televízne vysielanie v súvislosti s vykonaním úloh štátnej regulácie v oblasti rozhlasového a televízneho vysielania v zmysle zákona č. 468/1991 Zb. o prevádzkovaní rozhlasového a televízneho vysielania zodpovedá Slovenská republika podľa zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom.¹

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. marca 2016 sp.zn. 3 Cdo 358/2015)

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava I rozsudkom zo 16. decembra 2010 č.k. 8 C 60/1997-940 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi do 3 dní 1 653 831,90 € spolu s úrokom z omeškania vo výške 17,6 % ročne od 6. júna 1997 až do zaplatenia; konštatoval, že o trovách konania rozhodne po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej (§ 151 ods. 3 O.s.p.). Vychádzal z toho, že 4. mája 1992 minister kultúry Slovenskej republiky udelil žalobcovi podľa § 12 ods. 5 zákona č. 468/1991 Zb. o prevádzkovaní rozhlasového a televízneho vysielania (ďalej len „zákon č. 468/1991 Zb.“) licenciu na rozhlasové vysielanie č. R-2 (ďalej len „licencia“). Licencia a podrobné podmienky k nej z 22. júna 1992 boli 23. júna 1992 odoslané žalobcovi, ktorý ich prevzal a Ministerstvu kultúry Slovenskej republiky doručil v zákonnej lehote akceptačný list. Rozhodnutie o udelení licencie tým nadobudlo právoplatnosť a žalobcovi začala plynúť 180-dňová lehota na začatie rozhlasového vysielania, ktorá uplynula 1. februára 1993. Listom z 9. decembra 1992 Rada Slovenskej republiky pre rozhlasové a televízne vysielanie (ďalej len „Rada“) vyzvala žalobcu, aby v súvislosti s blížiacim sa termínom začiatku vysielania písomnou správou deklaroval pripravenosť plnenia podmienok licencie. Výsledky súdom prvého stupňa vykonaného dokazovania preukázali, že žalobca mal už vtedy vypracovaný podnikateľský zámer na vysielanie X, podľa ktorého prebiehala aj príprava vysielania po organizačnej, technickej a personálnej stránke (žalobca napríklad a/ 18. decembra 1992 uzatvoril s materskou spoločnosťou X so sídlom v X kooperačnú dohodu, podľa ktorej mal mať zriadené vysielacie štúdio, prenechané know-how a zabezpečených reklamných klientov, b/ 15. januára 1993 potvrdil X záujem prenajať si priestory v stredisku X za účelom zriadenia štúdia techniky pre vysielanie hudobnej produkcie s tým, že kompletne technické vybavenie zabezpečí materská spoločnosť, c/ 18. januára 1993 objednal u X zabezpečenie vysielania na pridelennej frekvencii 104,8 MHz, ako aj dodávku modulačného signálu satelitným príjmom, inštaláciu paraboly v stredisku X na príjem rádiového signálu a požiadal o vypracovanie projektu s tým, že chce zahájiť vysielanie 1. februára 1993). Listom z 19. januára 1993 žalobca oznámil Rade, že je pripravený začať s vysielaním, Rada mu však oznámila (viď jej list z 26. januára 1993), že licencia zanikla ex lege podľa § 12 ods. 5 zákona č. 468/1991 Zb. a na tom zotrvala aj na svojom zasadnutí 11. februára 1993. Následne dotknutým osobám postupne oznamovala, aby nerobili úkony, ktoré by žalobcovi umožnili rozhlasové vysielanie na základe licencie,

¹ teraz zákon č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov

ktorá (podľa jej názoru) zanikla. Otázka zániku licencie zostala medzi účastníkmi konania sporná, žalobca sa preto jej vyriešenia domáhal v občianskom súdnom konaní. Rozsudkom Obvodného súdu Bratislava I zo 6. júla 1994 sp. zn. 9 C 234/1993 (v spojení s rozsudkom Mestského súdu v Bratislave z 20. októbra 1995 sp. zn. 7 Co 371/1994) bolo určené, že licencia žalobcu ku dňu, v ktorom mal začať vysielat', nezanikla. V prejednávanvej veci preto súd prvého stupňa skúmal splnenie podmienok zodpovednosti za škodu, pričom (aj so zreteľom na právny názor Krajského súdu v Bratislave vyslovený v zrušujúcom uznesení z 30. januára 2009 sp. zn. 8 Co 158/2005) vylúčil zodpovednostný režim podľa zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len „zákon č. 58/1969 Zb.“). Výsledkami vykonaného dokazovania mal preukázané splnenie všetkých zákonných podmienok stanovených pre vznik všeobecnej zodpovednosti Rady za škodu spôsobenú žalobcovi porušením jej právnej povinnosti v zmysle § 420 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“). Na základe skutkových zistení, ku ktorým dospel v priebehu dokazovania, uzavrel, že žalobca predloženými dôkazmi preukázal príčinnú súvislosť medzi protiprávnym konaním Rady (oznámením o zániku licencie, ktorá v skutočnosti nezanikla) a vzniknutou škodou žalobcu (jeho ušlým ziskom, o ktorý prišiel z dôvodu nevysielania v rozhodnom období rokov 1993 až 1995, teda počas platnosti jemu udelenej licencie). Súd prvého stupňa mal za to, že žalobca dostatočne preukázal svoju technickú a personálnu pripravenosť na to, aby k stanovenému termínu začal vysielat'. Podľa jeho právneho názoru bol v konaní (napríklad znaleckými posudkami súdnych znalcov JUDr. X a prof. X, ako aj expertíznym posúdením vypracovaným spoločnosťou X) náležite preukázaný aj vznik žalobcovej škody. Vzhľadom na výsledky vykonaného dokazovania priznal žalobcovi náhradu ušlého zisku (vo výške vychádzajúcej z údajov uvedených v znaleckom posudku prof. X), ktorý podľa názoru súdu prvého stupňa predstavuje žalobcov predpokladaný hospodársky výsledok za obdobie rokov 1993 až 1995, o ktorý prišiel v dôsledku konania Rady.

Na odvolanie Rady Krajský súd v Bratislave rozsudkom zo 17. decembra 2013 sp. zn. 8 Co 81/2011 napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalobu zamietol. V odôvodnení uviedol, že bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 156 ods. 3 O.s.p.) dospel k záveru, že súd prvého stupňa vykonal vo veci dokazovanie v dostatočnom rozsahu, avšak zo zisteného skutkového stavu vyvodil nesprávny právny záver. V ďalšom, zopakujúc rozhodujúce skutkové okolnosti opísané už v prvostupňovom rozsudku, citoval § 420 ods. 1 OZ a podal výklad podmienok vzniku všeobecnej zodpovednosti za škodu v zmysle ustanovení Občianskeho zákonníka o náhrade škody. Vysvetlil, že jedným zo základných predpokladov tejto zodpovednosti je protiprávne konanie. Okrem porušenia konkrétnej povinnosti vyplývajúcej zo zákona alebo zmluvy zakladá túto zodpovednosť aj porušenie všeobecnej povinnosti každého subjektu konať tak, aby nedochádzalo ku škode (§ 415 OZ). Z ustanovenia čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava“) vyplýva, že štátne orgány môžu konať iba na základe Ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Rada v danom prípade takto nepostupovala – i keď jej to žiadne ustanovenie zákona č. 468/1991 Zb., resp. zákona č. 294/1992 Zb. o Rade Slovenskej republiky pre rozhlasové a televízne vysielanie (ďalej len „zákon č. 294/1992 Zb.“) ani iného všeobecne záväzného právneho predpisu neumožňovalo, oznámila žalobcovi a tiež tretím osobám, že licencia zanikla zo zákona ešte pred dňom, v ktorom mal žalobca začať vysielat'. Toto jej konanie preto naplnilo znaky porušenia právnej povinnosti v zmysle § 420 ods. 1 OZ. Odvolací súd v ďalšom podal tiež definíciu škody, pričom poukázal na to, že ušlý zisk (§ 442 ods. 1 Občianskeho zákonníka) je ujma spočívajúca v tom, že poškodenému sa v dôsledku škodnej udalosti nerozmnožia majetkové hodnoty, i keď to bolo možné očakávať s ohľadom na

pravidelný chod vecí. Ušlý zisk sa teda prejavuje stratou očakávaného výnosu. Stanovenie výšky ušlého zisku nie je ľubovoľné a musí byť vykonané tak, aby bola zistená pravdepodobná výška blížiac sa, podľa bežného uvažovania, istote. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku nie je však zrejmé, ako súd vypočítal priznanú náhradu ušlého zisku. Pri úvahách o príčinnej súvislosti medzi porušením právnej povinnosti a škodou odvolací súd uviedol, že ich vzájomný vzťah je daný, ak škoda vznikla v dôsledku protiprávneho konania. Z hľadiska príčinnej súvislosti v danom prípade bolo preto významné, či protiprávne konanie Rady spočívajúce v oznámení zániku licencie bolo podstatnou a rozhodujúcou príčinou toho, že žalobca nedosiahol očakávaný podnikateľský zisk. Odvolací súd na rozdiel od súdu prvého stupňa dospel k záveru, že žalobca dostatočne nepreukázal existenciu príčinnej súvislosti medzi konaním Rady a ním tvrdenou škodou. Za rozhodujúce pre tento záver považoval to, že žalobca náležite nedoložil svoju reálnu pripravenosť na vysielanie v dohodnutom termíne. Preto aj vyčíslenie výšky škody žalobcu (jeho ušlého zisku) je druhoradé; z hľadiska rozhodnutia bolo totiž prvoradé to, že nebol správne ustálený základ nároku žalobcu a tým aj opodstatnenosť jeho žaloby. Z pohľadu odvolacieho súdu ani doplnenie dokazovania súdom prvého stupňa, ktoré vykonal v zmysle zrušujúceho rozhodnutia Krajského súdu v Bratislave z 30. januára 2009 sp. zn. 8 Co 158/2005 (č.l. 650), jednoznačným spôsobom nepreukázalo, že žalobca bol bez akýchkoľvek pochybností pripravený začať 1. februára 1993 s rozhlasovým vysielaním, a to predovšetkým po technickej stránke (napríklad nedoložil, že: a/ uzatvoril zmluvu týkajúcu sa zabezpečenia vysielania, b/ uzatvoril kúpne zmluvy na satelitný prijímač, parabolu a vnútorné technické vybavenie štúdia, c/ mal iným spôsobom obstarané vnútorné vybavenie vysielacieho štúdia pred predpokladaným začatím vysielania, d/ uzatvoril zmluvy s reklamnými partnermi). Na závere, že žalobca nepreukázal túto svoju pripravenosť, nemení nič skutočnosť, že s konateľom a programovou riaditeľkou uzatvoril pracovné zmluvy, ale ani to, že technické zabezpečenie vysielania konzultoval s príslušnými subjektmi. Na uvedenom závere napokon nič nemení ani skutočnosť, že Rada päť dní pred 1. februárom 1993 v rozpore s platným právom oznámila žalobcovi, že jeho licencia zanikla, a že o tom informovala aj tretie osoby. Odvolací súd v súvislosti so záverom o nepreukázanej pripravenosti žalobcu začať s vysielaním pripomenul, že X oznámili žalobcovi, že z technického hľadiska nemožno v požadovanom termíne (k 1. februáru 1993) vyhovieť jeho žiadosti o zabezpečenie vysielania na pridelenej frekvencii 104,8 MHz, lebo prebieha rozsiahla úprava anténneho systému na vysielacom X, a že najskorší reálny termín zahájenia vysielania je jún 1993. So zreteľom na to odvolací súd uzavrel, že príčinou vzniku škody žalobcu nebolo už od počiatku rozhodného obdobia protiprávne oznámenie Rady o zániku licencie, ale predovšetkým nezvládnutie všetkých potrebných krokov žalobcu smerujúcich k zabezpečeniu vysielania po technickej a organizačnej stránke. Protiprávne konanie Rady (informovanie o zániku licencie) nemožno v danom prípade považovať za jedinú, rozhodujúcu a bezprostrednú príčinu ušlého zisku žalobcu. Výsledky vykonaného dokazovania preukázali, že žalobca nevykonal také kroky, z ktorých by nespochybniteľným spôsobom vyplývala jeho pripravenosť na vysielanie k 1. februáru 1993 (resp. k inému neskoršiemu dátumu). Neopodstatnená je preto argumentácia žalobcu, v zmysle ktorej nemohol začať vysielateľ a ani nikdy nevysielal z dôvodu protiprávneho konania Rady. Vzhľadom na to, že súd prvého stupňa vo veci vykonal dokazovanie v potrebnom rozsahu na riadne zistenie skutkového stavu, avšak vec nesprávne právne posúdil, odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalobu ako nedôvodnú zamietol (§ 220 O.s.p.).

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie, v ktorom uviedol, že v konaní došlo k procesnej vade majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), ku ktorému došlo

tým, že odvolací súd pri hodnotení dôkazov nepostupoval v súlade s pravidlami ich hodnotenia uvedenými v §132 O.s.p. Žalobca nesúhlasil s právnym záverom odvolacieho súdu, podľa ktorého v danom prípade síce bolo preukázané protiprávne konanie Rady, nie však aj príčinná súvislosť medzi porušením právnej povinnosti Rady a ušlým ziskom žalobcu. Skutkové zistenie odvolacieho súdu, že žalobca nevykonával potrebné úkony na zabezpečenie vysielania a že jeho škoda nebola v príčinnej súvislosti s protiprávnym konaním Rady, nemá v podstatnej časti oporu vo vykonanom dokazovaní. Odvolací súd dospel k správneému záveru, že príčinnú súvislosť treba posúdiť medzi konkrétnym porušením povinnosti Rady (neoprávneným informovaním o zániku licencie) a škodou žalobcu (jeho ušlým ziskom za dobu, po ktorú napriek udelenej licencií nemohol vysielat'), nesprávne však uzavrel, že majetková ujma žalobcu bola spôsobená jeho nepripravenosťou na vysielanie. Pre takýto záver odvolacieho súdu nedávali výsledky dokazovania dostatočný podklad. Ako bolo totiž v priebehu konania zistené, len čo mu bola licencia právoplatne pridelená, začal uskutočňovať všetky úkony potrebné na to, aby mohol 1. februára 1993 podľa nej vysielat'. Federálnym ministerstvom spojov mu bola 30. júla 1992 pridelená frekvencia na vysielanie (104,8 MHz). Ešte pred jej pridelením žalobca (prostredníctvom materskej spoločnosti X) kontaktoval X za účelom zabezpečenia prevádzky a údržby vysielateľa na rozhlasové vysielanie, ktorá mu listom z 23. júla 1992 oznámila svoju ochotu uzatvoriť s ním zmluvu o prevádzke a údržbe vysielateľa. Tento list založil žalobca do spisu 28. februára 2003. Žalobca vypracoval „Podnikateľský zámer na vysielanie X“, z ktorého vyplývalo zabezpečenie vysielania po technickej stránke, a to najmä na základe kooperačnej zmluvy s jeho materskou spoločnosťou z 18. decembra 1992 (predloženej na nahliadnutie súdu prvého stupňa 10. januára 2003), ktorou sa mu zaviazala zabezpečiť medziiným príslušné know-how a aj technické vybavenie potrebné na vysielanie. Žalobca 15. januára 1993 požiadal X, o uzatvorenie zmluvy o nájme priestorov, v ktorých by mal umiestnené štúdio na vysielanie produkcie slovenských blokov. Pokračujúc v týchto krokoch žalobca listom 18. januára 1993 objednal dodávku modulačného signálu príjmom zo satelitu X a inštaláciu paraboly na príjem z tohto satelitu. Aktívny postup žalobcu pri zabezpečení vysielania po technickej stránke je zrejmý aj z toho, že prevádzkovateľ rádia X mu prisľúbil dočasne poskytovať technickú a inú pomoc potrebnú na vysielanie podľa udelenej licencie. Táto skutočnosť je zrejmá aj z výpovede Ing. X na pojednávaní 15. júna 2004. Skutočnosť, že po technickej stránke bolo vysielanie zabezpečené, vyplýva aj z odborného posudku spoločnosti X, ktorý bol založený do spisu 21. októbra 2003. Tieto skutočnosti potvrdili na pojednávaní 13. apríla 2010 aj svedkovia Ing. X a X. Popri krokoch smerujúcich k zabezpečeniu vysielania po technickej stránke žalobca pripravoval vysielanie tiež z personálneho hľadiska (napríklad uzatvoril pracovné zmluvy s Mgr. X a Mgr. X). Aj z výpovede svedka Ing. X jednoznačne vyplýva, že žalobca uskutočňoval všetky úkony potrebné na začatie vysielania a že vysielanie mal zabezpečené po každej stránke. Žalobca preto 19. januára 1993 dôvodne oznámil Rade, že je podľa licencie pripravený vysielat' od 1. februára 1993. Pokiaľ žalobca nepreukázal svoju pripravenosť na vysielanie spôsobom uvedeným odvolacím súdom (nepredložil písomné zmluvy týkajúce sa zabezpečenia vysielania, medziiným kúpy satelitného prijímateľa a obstarania vnútorného vybavenia štúdia a pod.), neznamená to, že v skutočnosti nebol pripravený vysielat'. Zostávalo už iba vykonať niektoré čiastkové kroky a po formálnej stránke prijať niekoľko opatrení; k nespusteniu rozhlasového vysielania v stanovenom termíne došlo nakoniec len v dôsledku protiprávneho konania Rady, ktorá nesprávnu a zavádzajúcu informáciu o zániku licencie ex lege poskytla nielen samotnému žalobcovi, ale aj tretím osobám. Toto protiprávne konanie, ktoré bolo v inom spore konštatované právoplatným rozhodnutím súdu, preukazuje tiež záznam z rokovania Ing. X (v tom čase riaditeľa sekcie spojov na Ministerstve dopravy, spojov a verejných prác Slovenskej republiky) s vtedajšou štatutárnou zástupkyňou a ďalšími zástupcami Rady, ktoré sa

uskutočnilo 14. mája 1993. Z tohto záznamu, založeného do spisu 28. februára 2003, medziiným vyplýva, že bol daný pokyn, aby sa – až do celkového vyriešenia problémov stanice „X“ – nerealizovala zmluva o šírení rozhlasového vysielania. To, že Rada v rozpore so skutočným právnym stavom oznámila X údajný zánik licencie, potvrdzuje tiež výpoveď svedka Ing. X (vtedajšieho zamestnanca tohto štátneho podniku) na pojednávaní 15. júna 2004, na ktorom sa vyjadril, že udelenie licencie je jeden z predpokladov začatia vysielania a bez nej žalobca nemohol začať vysielat'. Skutočným dôvodom neuzatvorenia zmluvy medzi žalobcom a X o zabezpečení vysielania na jemu pridelenú frekvenciu 104,8 MHz bolo protiprávne konanie Rady, teda nie prebiehajúca úprava anténneho systému, ako nesprávne uvádza odvolací súd v napadnutom rozsudku. Žalobca sa aj po 1. februári 1993 usiloval začať vysielat' podľa pridelennej licencie, naďalej rokoval s X, avšak bezúspešne. V záujme toho, aby sa jeho škoda nezvyšovala, upustil neskôr od ďalších úkonov smerujúcich k zahájeniu vysielania. Navyše, na jemu pridelenú frekvenciu začali medzičasom vysielat' iné rádiá. Pôvodne jemu pridelenú frekvenciu (104,8 MHz) prideliť 17. marca 1994 spoločnosti X. Medzi protiprávnym konaním Rady a škodou žalobcu je vzhl'adom na to nespochybniteľná príčinná súvislosť. V ďalšom dovolateľ podal svoj výklad ustanovení § 13 a § 15 ods. 2 zákona č. 468/1991 Zb., v nadväznosti na ktorý vyslovil názor, že i keby nebol k 1. februáru 1993 pripravený zahájiť vysielanie, nemusel prísť o licenciu (ktorá mu zákonným spôsobom nebola odňatá) a nič mu nebránilo začať vysielat' aj po tomto dni, počas celej doby, na ktorú mu bola licencia pridelená. I keby žalobca nezačal vysielat' 1. februára 1993 z iných príčin, ako pre protiprávne oznámenie Rady o zániku licencie ex lege (čo však žalobca aj v dovolaní poprel), táto skutočnosť by nemala vplyv na vznik zodpovednosti Rady za škodu, ktorú mu spôsobila, ale iba na jej výšku. V takom prípade by Rada porušením právnej povinnosti rovnako spôsobila, že žalobca nemohol vysielat' podľa udelennej licencie (aj keď neskôr), nakoľko by v dôsledku tohto porušenia povinnosti Rady nemohol účinne urobiť všetky zostávajúce úkony smerujúce k zahájeniu vysielania. Teda aj v takom prípade by bola daná príčinná súvislosť medzi protiprávnym konaním Rady a ušlým ziskom žalobcu. Z týchto dôvodov žalobca uzavrel, že v prejednávanej veci boli súčasne dané všetky zákonné predpoklady pre vznik zodpovednosti Rady podľa ustanovenia § 420 OZ za jemu spôsobenú škodu. Žiadal preto, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu citovala podstatné časti odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu a následne konštatovala, že sa s napadnutým rozhodnutím plne stotožňuje. Dovolanie je neopodstatnené, lebo v prvostupňovom aj v odvolacom konaní boli riadne preskúmané všetky námietky a tvrdenia žalobcu. Odvolací súd sa nedopustil žiadneho procesného pochybenia namietaného žalobcom. Skutočnosť, že s úvahou súdu pri hodnotení dôkazov nesúhlasí ten účastník konania, ktorého návrhu súd nevyhovnel, neznamená porušenie § 132 O.s.p. a nemôže zakladať procesnú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. Z týchto dôvodov žiadala dovolanie zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací [§ 10a ods. 1 O.s.p. (poznámka dovolacieho súdu: v ďalšom texte sa uvádza Občiansky súdny poriadok v znení pred 1. januárom 2015, lebo dovolanie bolo podané pred týmto dňom)] po zistení, že dovolanie podal včas žalobca (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený v súlade so zákonom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, proti ktorému je dovolanie prípustné (§ 238 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal, či je tento opravný prostriedok žalobcu opodstatnený.

Dovolanie možno odôvodniť len tým, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 O.s.p.).

Dovolací súd preskúma rozhodnutie odvolacieho súdu v rozsahu, v ktorom bol jeho výrok napadnutý. Ak nejde o vady uvedené v § 237 O.s.p., neprihliada na vady konania, ktoré neboli uplatnené v dovolaní, ibaže tieto vady mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 242 ods. 1 O.s.p.).

1. So zreteľom na § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p., ktorý ukladá dovolaciemu súdu povinnosť skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní, v ktorom došlo k niektorej z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., sa dovolací súd bez ohľadu na obsah dovolania a dovolaciu argumentáciu žalobcu zaoberal otázkou, či v konaní nedošlo k procesným vadám tejto povahy. O vadu konania v zmysle § 237 O.s.p. ide vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Vady konania v zmysle § 237 O.s.p. neboli v dovolaní namietané a ich existencia nevyšla v dovolacom konaní najavo.

2. Podľa názoru žalobcu došlo v predmetnom konaní k tzv. inej procesnej vade majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.); vadu tejto povahy vidí v údajných procesných nesprávnostiach v priebehu vykonávania dokazovania a vyhodnocovania jeho výsledkov.

Dokazovanie je časť občianskeho súdneho konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky, potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje i právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). Súd v občianskom súdnom konaní nie je viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (viď § 120 ods. 1 O.s.p.), a nie účastníkov konania.

V zmysle § 132 O.s.p. dôkazy hodnotí súd podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo, včítane toho, čo uviedli účastníci. Nesprávne vyhodnotenie dôkazov nie je judikatúrou najvyššieho súdu považované za samostatný dovolací dôvod (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 172/2011, 5 Cdo 251/2012 a 7 Cdo 117/2014). Subjektívny nesúhlas účastníka s rozhodnutím súdu v tom zmysle, že práve ním tvrdené a preukazované skutočnosti, boli tie, ktoré mal súd vziať do úvahy pri svojom rozhodnutí, a ktoré by sa prejavili v (pre neho) priaznivejšom rozhodnutí, nemôže byť objektívne spôsobilým dovolacím dôvodom a nepredstavuje

porušenie práva na spravodlivý súdny proces. Právo na spravodlivý súdny proces nie je totožné s právom účastníka konania, aby bol v konaní úspešný a aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi (I.ÚS 50/04).

Do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (napr. I. ÚS 8/96, III.ÚS 197/02, III. ÚS 284/08), a jeho súčasťou nie je ani právo účastníka konania vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97).

Žalobca si dostatočne neuvedomuje, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok určený na nápravu len výslovne uvedených procesných (§ 241 ods. 2 písm. a/ a b/ O.s.p.) a hmotnoprávných (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) nesprávností. Dovolanie nemožno chápať ako „ďalšie odvolanie“. Preto sa ním ani nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených prvostupňovým a odvolacím súdom, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Ťažisko dokazovania je v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery je oprávnený dopĺňať, prípadne korigovať len odvolací súd, ktorý za tým účelom môže v medziach zákona vykonávať dokazovanie (§ 213 O.s.p.). Dovolací súd nemôže preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení a v nadväznosti na to posudzovať, či súdy správne vyhodnotili výsledky vykonaného dokazovania, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy. Na rozdiel od prvostupňového a odvolacieho súdu totiž nemá možnosť vykonávať dokazovanie, ako je to napokon zrejmé z § 243a ods. 2 in fine O.s.p. („dokazovanie však nevykonáva“).

Najvyšší súd poznamenáva, že žalobcom v dovolaní uplatnený „dovolací dôvod“ spočívajúci v tom, že rozhodnutie vychádza zo skutkového zistenia, ktoré nemá v podstatnej časti oporu vo vykonanom dokazovaní, upravoval Občiansky súdny poriadok (len) v znení účinnom do 31. augusta 2003; v súčasnosti Občiansky súdny poriadok tento „dovolací dôvod“ neupravuje.

3. Žalobca v dovolaní tvrdí, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Namieta teda, že je daný dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

3.1. Občianske súdne konanie začalo v danom prípade podaním žaloby 5. marca 1997.

Žalobca v podanej žalobe označil za žalovanú Radu, ktorej pôsobnosť v súčasnosti vykonáva žalovaná. Rada v priebehu konania opakovane namietala, že v tomto spore nie je pasívne legitimovaná. Prvá námietka

nedostatku jej pasívnej legitímácie je obsiahnutá v podaní z 11. januára 2000 na č.l. 99 spisu. V ďalšom podaní (z 23. septembra 2002 založenom v spise na č.l. 204 až 207) konkretizovala svoju námietku poukázaním na to, že je štátny orgán. Toto svoje postavenie pripomenula v mnohých ďalších podaniach (viď napríklad č.l. 216 až 219, 501, 519, 549, 829). Svoje úvahy o tom, že v danom prípade nemôže ísť o jej zodpovednosť podľa všeobecných ustanovení Občianskeho zákonníka o náhrade škody, ale že má ísť o zodpovednosť podľa osobitného zákona (t.j. zákona č. 58/1969 Zb.) naplno rozvinula v podaní zo 16. februára 2004 (č.l. 458 až 469 spisu). Právny názor žalovanej, že prejednávaniu vec treba posudzovať podľa zákona č. 58/1969 Zb., zopakoval právny zástupca žalovanej aj na pojednávaní pred súdom prvého stupňa, ktoré sa uskutočnilo 15. júna 2004 (viď č.l. 519 spisu). Žalobca vo vyjadrení z 10. septembra 2004 (č.l. 532 až 536 spisu) zotrval na tom, že žalobou uplatnený nárok vyplýva z právneho vzťahu zodpovednosti za škodu podľa § 420 OZ, žalovaná však aj naďalej poukazovala na potrebu aplikácie zákona č. 58/1969 Zb. (viď vyjadrenie jej právneho zástupcu na pojednávaní 21. septembra 2004 – č.l. 542 spisu).

Okresný súd Bratislava I v rozsudku z 21. septembra 2004 č.k. 8 C 60/1997-546, ktorým žalobu v celom rozsahu zamietol, pri vysvetľovaní dôvodnosti aplikácie všeobecných ustanovení Občianskeho zákonníka o náhrade škody uviedol, že „žalovaná v správnom konaní nevydala žiadne rozhodnutie, na ktoré by sa vzťahoval pri uplatnení náhrady škody zákon č. 58/1969 Zb. a konanie, akým žalovaná postupovala v rámci svojej pôsobnosti, súd nepovažoval za nesprávny úradný postup, preto nárok 'odporcu' (správne však zrejme žalobcu) na náhradu škody posúdil podľa všeobecných ustanovení Občianskeho zákonníka.“ Krajský súd v Bratislave v uznesení z 30. januára 2009 sp. zn. 8 Co 158/2005, ktorým tento prvostupňový rozsudok zrušil, otázku aplikácie zákona č. 58/1969 Zb. spomenul len pri opísaní priebehu konania na súde prvého stupňa (č.l. 650 spisu).

Rozsudok Okresného súdu Bratislava I zo 16. decembra 2010 č.k. 8 C 60/1997-940 spočíva na právnom posúdení, podľa ktorého žalovaná zodpovedá žalobcovi za škodu podľa § 420 OZ. Krajský súd v Bratislave v dovolaní napadnutom rozsudku poukázal na závery prvostupňového rozsudku, so zreteľom na ktoré „vylúčil zodpovednostný režim podľa zákona č. 58/1969 Zb.“ (viď č.l. 650 spisu); vlastné právne závery k možnosti aplikácie tohto zákona ale neuviedol.

3.2. Každý zodpovedá za škodu, ktorú spôsobil porušením právnej povinnosti (§ 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Škoda je spôsobená právnickou osobou alebo fyzickou osobou, keď bola spôsobená pri ich činnosti tými, ktorých na túto činnosť použili (§ 420 ods. 2 veta prvá OZ).

3.3. Štát zodpovedá za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím, ktoré v občianskom súdnom konaní a v konaní pred štátnym notárstvom, v správnom konaní, ako aj v konaní pred miestnym ľudovým súdom, a ďalej v trestnom konaní, pokiaľ nejde o rozhodnutie o väzbe alebo treste, vydal štátny orgán alebo orgán štátnej organizácie (§ 1 ods. 1 veta prvá zákona č. 58/1969 Zb.).

Štát zodpovedá za škodu spôsobenú v rámci plnenia úloh štátnych orgánov a orgánov spoločenskej organizácie uvedených v § 1 ods. 1 nesprávnym úradným postupom tých, ktorí tieto úlohy plnia (§ 18 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb.).

Zodpovednosť za škodu spôsobenú rozhodnutiami, ktoré boli vydané pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona a za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona, sa spravuje doterajšími predpismi (§ 27 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov).

3.4. V zmysle § 1 ods. 1 zákona č. 294/1992 Zb. na podporu záujmov verejnosti na uskutočňovanie slobody prejavu a práva na informácie sa zriaďuje Rada. Rada vykonáva v ustanovenom rozsahu (pozn. dovolacieho súdu: v odkaze pod čiarou je tu uvedený § 10 ods. 3 a § 20 ods. 1 zákona č. 468/1991 Zb.) štátnu správu v oblasti vysielania. Podľa § 2 písm. e/ a f/ zákona č. 294/1992 Zb. do pôsobnosti Rady patrí udeľovať a odnímať licencie na vysielanie subjektom pôsobiacim na území Slovenskej republiky, alebo ak ich činnosť podstatne neprekračuje územie Slovenskej republiky, ako aj určovať lehoty na nápravu porušení podmienok určených v licencií a ukladať pokuty držiteľom licencií, ktoré udelila, prevádzkovateľom, ktorí získali oprávnenie na vysielanie na základe zákona Slovenskej národnej rady, a subjektom vysielajúcim bez licencie, na ktorej udelenie je príslušná. Podľa § 7 ods. 3 zákona č. 468/1991 Zb. činnosť Rady a jej sekretariátu sa uhrádza zo štátneho rozpočtu Slovenskej republiky. V zmysle § 10 ods. 3 zákona č. 468/1991 Zb. licenciu udeľuje žiadateľom uvedeným v § 17 ods. 1 písm. c/ Federálna rada pre rozhlasové a televízne vysielanie, ostatným žiadateľom orgány republík (ďalej len „orgány udeľujúce licencie“); na udelenie licencie nie je právny nárok. V zmysle § 13 zákona č. 468/1991 Zb. licencia stráca platnosť: a/ uplynutím doby, na ktorú bola vydaná, b/ dňom zániku právnickej osoby, ktorá je držiteľom licencie, c/ uplynutím 30 dní od smrti fyzickej osoby, ktorá je držiteľom licencie, d/ uplynutím 60 dní, ak sa držiteľ licencie nezapísal do obchodného registra (§ 3 ods. 3), e/ rozhodnutím orgánu udeľujúceho licenciu o jej odňatí (§ 15).

4. Občiansky súdny poriadok (§ 243b ods. 2 veta druhá) po zachovaní postupu podľa § 241 ods. 3 O.s.p. v spojení s § 213 ods. 2 O.s.p. dovolaciemu súdu umožňuje, aby vtedy, keď súdy správne zistili skutkový stav, zmenil rozsudok odvolacieho súdu spočívajúci na nesprávnom právnom posúdení veci; dovolaciemu súdu teda umožňuje, aby svojim zmeňujúcim rozsudkom zasiahol do právneho stavu už nastoleného (deklarovaného) právoplatným rozhodnutím odvolacieho súdu. O to viac môže dovolací súd v prípade riadne zisteného skutkového stavu a po zachovaní postupu podľa § 241 ods. 3 O.s.p. a § 213 ods. 2 O.s.p. „potvrdiť“ odvolacím súdom už právoplatne nastolený (deklarovaný) stav tým, že zamietne dovolanie smerujúce proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorý je vo výroku správny, spočíva však na nesprávnej aplikácii takého ustanovenia, ktoré odvolací súd pri rozhodovaní veci nepoužil, i keď bolo pre správne právne posúdenie veci rozhodujúce.

Najvyšší súd konštatuje, že pre to, čo považuje v danom prípade za základ pre svoje rozhodnutie, bol dokazovaním súdu prvého stupňa v potrebnom rozsahu a správne zistený skutkový stav. Aby dovolací súd predišiel možnosti, že jeho rozhodnutie bude prekvapivo (nečakane) v dovolacom konaní založené na aplikácii takého ustanovenia zákona, ktoré dosiaľ nebolo prvostupňovým a odvolacím súdom aplikované („režim podľa ktorého bol vylúčený“), postupoval podľa § 241 ods. 3 O.s.p. v spojení s § 213 ods. 2 O.s.p. a účastníkov na oboch procesných stranách oboznámil s možnosťou, že vec môže byť v dovolacom konaní posudzovaná podľa zákona č. 58/1969 Zb.; zároveň žalobcu a žalovanú vyzval, aby sa k možnému použitiu tohto zákona vyjadrili v lehote 10 dní. Predmetná výzva bola obom účastníkom dovolacieho konania doručená 10. marca 2016.

4.1. Žalobca v písomnom vyjadrení z 21. marca 2016 uviedol, že „žalovaná opierala svoju obranu o to, že prejednávajúcu vec treba posudzovať podľa zákona č. 58/1969 Zb., iba v úvodnej časti konania, ešte pred v poradí prvým rozhodnutím prvostupňového súdu vo veci samej (z 21. septembra 2004), neskôr však od tejto obrany prakticky upustila. Prvostupňový súd v tomto svojom rozhodnutí vec právne posúdil podľa všeobecných ustanovení o zodpovednosti za škodu obsiahnutých v Občianskom zákonníku. S týmto sa žalovaná vo svojom podaní zo dňa 11. mája 2005, ktorým sa vyjadrila na odvolanie žalobcu proti tomuto prvostupňovému rozhodnutiu, stotožnila.“ V ďalšom žalobca, pre prípad, ak by dovolací súd pristúpil k posudzovaniu prejednávanej veci podľa zákona č. 58/1969 Zb., poukázal na to, že v zmysle § 43 ods. 1 O.s.p. je povinnosťou súdu vyzvať účastníka, aby odstránil prípadné vady podania a nesprávne alebo neúplné podanie doplnil, resp. opravil. Túto povinnosť má účastník aj vtedy, keď je zastúpený advokátom (žalobca v súvislosti s tým poukázal na rozhodnutie publikované v časopise Zo súdnej praxe č. 27/1997). Poznamenal, že nesprávnym je aj neurčité, nezrozumiteľné, nekonzistentné alebo vnútorne rozporné podanie. Súd, ktorý v prípade existencie takýchto väd, účastníka nevyzve na ich odstránenie, odníma účastníkovi možnosť pred súdom konať. Žalobca v danom prípade v konaní pred prvostupňovým a odvolacím súdom prezentoval svoj názor, že na vec treba aplikovať všeobecné ustanovenia Občianskeho zákonníka o náhrade škody, zároveň ale tiež názor, že ide o zodpovednosť podľa zákona č. 58/1969 Zb. Zjavný rozpor medzi skutkovým a právnym odôvodnením žaloby spôsobuje jej vadu, bez odstránenia ktorej súd nemohol meritórne rozhodnúť. Žalobca v nadväznosti na to konštatoval, že ak „dovolací súd dôjde k záveru, že predmet konania treba posudzovať podľa zákona č. 58/1969 Zb., je na mieste, aby dovolací súd vzhľadom na vadu podľa § 237 písm. f/ O.s.p. zrušil dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ako aj jemu predchádzajúce rozhodnutie prvostupňového súdu a vrátil vec prvostupňovému súdu na ďalšie konanie.“

4.2. Žalovaná sa na výzvu dovolacieho súdu vyjadrila 17. marca 2016 tak, že „s námietkou nedostatku pasívnej legitímácie súvisiacou s posudzovaním merita veci podľa ustanovení Občianskeho zákonníka (a nie podľa ustanovení zákona č. 58/1969 Zb.) sa vysporiadal Okresný súd Bratislava I vo svojom rozsudku 8 C 60/1997. Žalovaná túto skutočnosť akceptovala a v ďalšom konaní postupovala v intenciách názoru konajúceho súdu.“ V ďalšej časti vyjadrenia uviedla, že sa plne stotožňuje s vecne správnym rozhodnutím odvolacieho súdu, ktoré bolo napadnuté dovolaním. Podľa názoru žalovanej sa odvolací súd nedopustil chýb a vecných nesprávností, ktoré mu žalobca vytýka v dovolaní.

4.3. K vyjadreniu žalobcu (4.1.) a žalovanej (4.2.) najvyšší súd po predchádzajúcom postupe podľa § 241 ods. 3 O.s.p. v spojení s § 213 ods. 2 O.s.p. uvádza nasledovné:

V zmysle § 41 ods. 2 O.s.p. každý úkon posudzuje súd podľa jeho obsahu, aj keď je úkon nesprávne označený. Podľa § 42 ods. 3 veta prvá O.s.p. pokiaľ zákon pre podanie určitého druhu nevyžaduje ďalšie náležitosti, musí byť z podania zjavné, ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka a čo sleduje, a musí byť podpísané a datované. V zmysle § 43 ods. 1 veta prvá O.s.p. je súd povinný vyzvať účastníka, aby nesprávne, neúplné alebo nezrozumiteľné podanie doplnil alebo opravil v lehote určenej súdom.

Aj žaloba je procesný úkon účastníka, ktorý musí súd posudzovať podľa jeho obsahu (§ 41 ods. 2 O.s.p.). Žaloba je podanie, ktoré má mať okrem všeobecných náležitostí (§ 42 ods. 3 O.s.p.) tiež náležitosti uvedené v § 79

ods. 1 O.s.p.

Dôvodom pre procesný postup súdu podľa § 43 ods. 1 O.s.p. v prípade žaloby je záver (zistenie) súdu, že žaloba je neúplná, nepresná, neurčitá, nezrozumiteľná alebo vnútorne rozporná. Pokiaľ súd k tomuto záveru (zisteniu) nedospeje, nemá dôvod postupovať podľa uvedeného ustanovenia.

V preskúmvanej veci žalobca v žalobe, ktorou začalo konanie o náhradu jeho škody, celkom zreteľne, určito a zrozumiteľne označil za žalovanú Radu. Vnútorne nerozporne tiež opísal relevantný skutkový dej, z ktorého vyvodzuje svoj nárok na náhradu škody. Jasne vysvetlil svoj názor, prečo práve Rada zodpovedá za jeho škodu v zmysle všeobecných ustanovení Občianskeho zákonníka o náhrade škody. Medzi tým, ako skutkovo vysvetlil svoj nárok na náhradu škody, a petitom jeho žaloby nie je žiadny vnútorný rozpor. Žaloba nie je rozporná, nekonzistentná, nezrozumiteľná, ani vnútorne protirečivá. Nebol preto žiadny dôvod, aby súd poučoval žalobcu o (neexistujúcich) vadách žaloby a vyzýval ho na opravu alebo doplnenie žaloby (§ 43 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd pripomína aj to, že § 5 ods. 1 O.s.p. ukladá súdu povinnosť poskytnúť účastníkovi konania poučenie (len) o jeho procesných právach a povinnostiach. Podľa tohto ustanovenia súd nie je povinný (ale ani oprávnený) poskytnúť účastníkovi poučenie podľa hmotného práva. Neprípustným poučením by preto bolo, keby súd niektorému žalobcovi poskytol poučenie o tom, proti komu by sa podľa hmotného práva mal domáhať svojho práva. Povinnosť poučenia s takýmto obsahom nemá súd dokonca ani voči účastníkovi, ktorý nie je zastúpený advokátom.

Z doterajších žalobcových procesných úkonov nevyplýva, že by svoju žalobu považoval za procesný úkon, ktorý by mal nejaké procesné nedostatky. Naopak, v konaní pred prvostupňovým a odvolacím súdom ju považoval nielen za procesne bezchybnú, plne skutkovo podloženú, z vecného (právneho) hľadiska náležite odôvodnenú, ale tiež za procesný nástroj vhodne zvolený (a nasmerovaný) presne na to, aby dosiahol ním požadovaný výsledok konania: náhradu škody. Za procesne bezchybnú považovali žalobu aj prvostupňový a odvolací súd; za takú ju považuje aj dovolací súd, ktorý vzhľadom na argumentáciu žalobcu v jeho vyjadrení (4.1.) poznamenáva, že ak v niektorom prípade žalujúca strana označí v žalobe za žalovaného taký subjekt, ktorý nie je pasívne legitimovaný (lebo nie je účastníkom relevantného hmotnoprávneho vzťahu), nejde o procesný nedostatok žaloby. Skutočnosť, že žaloba smeruje proti tomu, kto nie je pasívne legitimovaný, nebráni súdu rozhodnúť o žalobe.

Spor trval v danej veci vyše pätnásť rokov. Pri podaní žaloby (5. marca 1997) nebol žalobca zastúpený advokátom, už od 1. mája 1997 (viď č.l. 14 spisu) ho ale zastupovala advokátka, ktorá počas konania zastávala názor, že na vec sa vzťahujú všeobecné ustanovenia Občianskeho zákonníka o náhrade škody. Keď Rada vo vyjadrení z 11. januára 2000 (č.l. 99 spisu) namietla, že z hľadiska hmotnoprávneho nie je v danom prípade pasívne legitimovaná, advokátka žalobcu nástojila na tom, že za žalobcom tvrdenú škodu zodpovedá Rada (viď č.l. 156 spisu). Na tom, že Rada bola jediným subjektom oprávneným rozhodovať o licenciách, a preto je pasívne legitimovaná, zotrvala táto právna zástupkyňa žalobcu aj na pojednávaní pred súdom prvého stupňa 10. januára 2003 (č.l. 260 spisu) bezprostredne po prednese zástupcu žalovanej, ktorý zopakoval námietku, že Rada podľa hmotného práva nezodpovedá za žalobcom tvrdenú škodu.

Od 18. marca 2003 zastupoval žalobcu iný advokát (viď č.l. 212 spisu), ktorý v „Záverečnom zhrnutí doterajšieho dokazovania“ z 8. decembra 2003 (č.l. 440 spisu) uviedol, že „... žalobca má za preukázané, že škoda mu ... bola spôsobená žalovanou v zmysle ustanovenia § 27 zákona č. 58/1969 Zb.“. Ten istý advokát žalobcu na pojednávaní pred prvostupňovým súdom, ktoré sa uskutočnilo 15. júna 2004 (č.l. 518 spisu), sa pridŕžoval toho, že vec treba posudzovať podľa § 420 OZ a dodal, že zákon č. 58/1969 Zb. „je v dnešnej dobe ... ťažko aplikovateľný, a to s poukazom na dobu, kedy bol prijímaný“. Vysvetlil, že na tento zákon sa žalobca odvolal „len z dôvodu, aby uviedol postup, aký na strane žalovanej bol“. Výslovne ale konštatoval, že náhradu škody aj naďalej uplatňuje podľa § 420 OZ. Podanie žalobcu z 10. septembra 2004 (č.l. 533 spisu) podpísané jeho konateľom obsahuje text: „Už od začatia súdneho konania bola žaloba na náhradu škody a ušlého zisku podaná podľa § 420 OZ“. Aj odvolanie žalobcu (č.l. 551 spisu) proti rozsudku Okresného súdu Bratislava I z 21. septembra 2004 č.k. 8 C 60/1997-546 zotrváva na názore o opodstatnenosti aplikácie všeobecných ustanovení Občianskeho zákonníka o náhrade škody.

V spise sú založené aj iné plnomocenstvá udelené ďalším zástupcom žalobcu. Ani pri zastupovaní žalobcu týmito zástupcami sa nič nezmenilo na podstate tej časti žalobcovej argumentácie, podľa ktorej žalobou uplatnený nárok vyvodzuje z právneho vzťahu, na ktorý dopadá § 420 OZ. Žalobca v konaní opakovane menil finančné vyjadrenie žalobou uplatneného nároku, žalobu však nemenil v tom zmysle, že by za žalovaný subjekt označil štát.

Skutočnosť, že žalobca s istým odstupom času od podania žaloby, po zmene svojho právneho zástupcu zvolil v jednotlivom prípade formuláciu, ktorá len zdanlivo pripúšťala možnosť, že aj z jeho pohľadu do úvahy prichádza tiež aplikácia zákona č. 58/1969 Zb., nemôže byť dodatočne v dovolacom konaní vykladaná tak, že v dôsledku ojedinelej argumentačnej nejednoznačnosti žalobcu sa jeho žaloba spätne stala procesne vadným úkonom, ktorý opodstatňoval postup súdu podľa § 43 ods. 1 veta prvá O.s.p.

Ak by žalobcovmu pohľadu na procesné náležitosti žaloby (4.1.) mal byť priznaný ním požadovaný význam, mal by každý žalobca v ktorejkoľvek inej veci vždy možnosť kedykoľvek po podaní žaloby sa vyjadriť argumentačne nejasno a potom (keď sa mu to hodí) hocikedy túto okolnosť využiť, ťažiť z nej, svoju žalobu spätne označiť za procesne vadnú a na tom základe zvrátiť rozhodnutie súdu vydané v jeho neprospech. S tým rozhodne nemožno súhlasiť.

Argumentáciu žalobcu obsiahnutú v jeho vyjadrení (viď 4.1.) vyhodnotil dovolací súd ako vyslovene účelovú a nepodloženú obsahom spisu. Žaloba podaná v tejto veci nie je procesne vadná a žalobca ju dosiaľ nikdy nepovažoval za rozpornú, nekonzistentnú alebo vnútorne rozpornú. Ani z jeho dovolania nevyplýva, že by ju považoval za procesne chybnú. Napokon, v samotnom vyjadrení (4.1.) považuje svoju žalobu za procesne vadnú len podmienene – pre ten prípad, že dovolací súd bude vychádzať z názoru, že vec mala byť súdmi posudzovaná nie podľa všeobecných ustanovení Občianskeho zákonníka o náhrade škody, ale podľa zákona č. 58/1969 Zb.

Pre účely vysvetlenia úvah dovolacieho súdu, ktorými sa zaoberal pri posudzovaní vyjadrení žalobcu (4.1.) a žalovanej (4.2.) najvyšší súd už len dodáva, že žalovaný subjekt, ktorý v občianskom súdnom konaní pôvodne argumentoval tým, že nie je pasívne legitimovaný (a takým aj v skutočnosti nebol), sa upustením od tejto

argumentácie nestáva pasívne legitimovaným.

5. Najvyšší súd, zohľadniac skutkový stav zistený prvostupňovým a odvolacím súdom, ktorý dával dostatočný podklad pre posúdenie pasívnej legitimácie žalovanej, a prihliadajúc na ustanovenia, ktoré sú citované v bodoch 3.2. až 3.4. konštatuje nasledovné:

5.1. Podľa všeobecných ustanovení Občianskeho zákonníka o zodpovednosti za škodu platí zásada, že za škodu zodpovedá ten, kto ju spôsobil, pričom v prípade škody spôsobenej právnickou osobou ide o činnosť tých fyzických osôb, ktoré právnická osoba na túto činnosť použila (viď § 420 OZ). Z tejto zásady existujú viaceré výnimky. Vo sfére pôsobnosti samotného Občianskeho zákonníka ide napríklad o škodu spôsobenú osobami, ktoré nemôžu posúdiť následky svojho konania (viď § 422 OZ), prípadne o škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (viď § 427 OZ).

Aj zákon č. 58/1969 Zb. predstavuje výnimku z inak všeobecne platnej zásady, podľa ktorej subjekt práva zodpovedá za škodu, ktorú sám spôsobil. Tento zákon v § 1 ods. 1 zakotvuje, že za škodu spôsobenú niektorým štátnym orgánom nezodpovedá sám štátny orgán, ale štát. Pritom štátny orgán a štát sú odlišnými subjektmi práva, teda odlišnými právnickými osobami. Znamená to, že bez ohľadu na skutočnosť, ktorý štátny orgán škodu spôsobil, zodpovedným (vecne pasívne legitimovaným) je štát.

5.2. V zmysle všeobecnej zásady o vzťahu osobitného a všeobecného zákona (lex specialis derogat generali) platí, že nároky upravené (osobitným) zákonom č. 58/1969 Zb. nemožno posudzovať podľa (všeobecného) zákona, v danom prípade podľa ustanovenia § 420 OZ.

Ak osobitný zákon stanoví určité podmienky pre uplatnenie nároku, nie je možné ten istý nárok uplatňovať podľa iného predpisu, hoci by tento predpis stanovil niektoré podmienky odlišne. Hľadať riešenie vo všeobecnom právnom predpise možno iba vtedy, ak chýba špeciálna úprava v zákone osobitnom. Takáto špeciálna právna úprava v danom prípade nechýbala.

Pri právnom posudzovaní v žalobe opísaného skutkového deja treba mať na zreteli, že Rada konala ako štátny orgán disponujúci s mocenskými prostriedkami vytvárajúcimi podmienky pre plnenie jej úloh na úseku štátnej správy v oblasti vysielania. Za súčasť realizácie úloh Rady na úseku, ktorý bol právnym poriadkom Slovenskej republiky zverený do jej pôsobnosti bolo potrebné považovať aj tie jej úkony týkajúce sa regulácie rozhlasového a televízneho vysielania, ktoré vo vzťahu k držiteľovi licencie, prípadne aj k tretím osobám vykonávala po rozhodnutí udeľujúcim licenciu. Bezpochyby o také úkony Rady išlo aj vtedy, keď nositeľ licencie upozornila (či už tak konala v súlade alebo v rozpore so zákonom) na podstatnú okolnosť významnú pre možnosť vysielat' na základe licencie, ale tiež vtedy, keď Rada informovala tretie osoby o otázkach významných z hľadiska možnosti nositeľa licencie dosiahnuť cieľ sledovaný udelením licencie.

Úradným postupom Rady bol nielen jej postup chápaný v úzkom rámci administratívneho konania, ale tiež jej postup nadväzujúci na vydanie administratívneho rozhodnutia (o udelení licencie), ktorý sa týka praktickej

realizácie vydaného rozhodnutia a tiež všetkých úloh Rady vyplývajúcich z jej postavenia ako správneho orgánu, ktorý vykonáva štátnu reguláciu v oblasti rozhlasového a televízneho vysielania.

5.3. Otázkou, kto je v tom – ktorom prípade aktívne a pasívne vecne legitimovaný, musí súd v konaní o náhradu škody riešiť vždy medzi prvými. Pokiaľ súd nemá vyriešenú otázku, kto podľa zákona zodpovedá za (údajnú) škodu žalobcu spôsobenú ním tvrdým skutkovým dejom, nie je (ešte) opodstatnené riešenie otázky neoprávnenosti konania bezprostredného škodcu, ním spôsobenej škody (a jej výšky), ani príčinnej súvislosti medzi konaním (údajného) bezprostredného škodcu a žalobcom tvrdenu škodou.

Je totiž logické, že spornosť v týchto otázkach, môže byť v konaní o náhradu škody riešená len medzi subjektmi, ktorých sa táto spornosť týka – medzi poškodeným a tým, kto za jeho (údajnú) škodu zodpovedá. Z tohto hľadiska je preto predpokladom úspešného uplatnenia práva na náhradu škody nielen zistenie, že žalobca je subjektom, ktorému bola spôsobená škoda, ale rovnako zistenie, že ten, koho žalobca považuje za subjekt zodpovedajúci za jemu vzniknutú škodu, skutočne za ňu podľa zákona zodpovedá. Obe zisťovania sú súčasťou skúmania, kto je v konaní vecne legitimovaný.

Vecnou legitimáciou sa rozumie stav vyplývajúci z hmotného práva, v rámci ktorého je jeden z účastníkov nositeľom oprávnenia (je aktívne legitimovaný) a druhý účastník je nositeľom právnej povinnosti (je pasívne legitimovaný). Nedostatok vecnej legitimácie (aktívnej alebo pasívnej) vedie vždy k zamietnutiu žaloby meritórnym rozhodnutím.

Z dôvodov uvedených v bodoch 5.1. a 5.2. dospel najvyšší súd k záveru, že ak Rada spôsobila žalobcovi (ním tvrdenu) škodu, za jej konanie ako orgánu, ktorý vykonáva na úseku licencií štátnu správu, zodpovedá podľa hmotného práva od Rady odlišný subjekt – štát podľa zákona č. 58/1969 Zb.

Žalobca teda v danom prípade podal žalobu proti tomu, kto v právnom vzťahu, z ktorého vyvodzoval opodstatnenosť svojho nároku na náhradu škody, nie je pasívne vecne legitimovaný.

6. Vzhľadom na to, že žaloba smerovala proti subjektu, ktorý nebol v danej veci pasívne vecne legitimovaný, bol tento procesný nástroj žalobcu správne odvolacím súdom zamietnutý, i keď z takého dôvodu, ktorý dovolací súd nepovažuje za určujúci.

Najvyšší súd dovolanie žalobcu smerujúce proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorý je vo výroku vecne správny, zamietol podľa § 243b ods. 1 O.s.p.

76.

ROZHODNUTIE

Postup súdu nižšej inštancie spočívajúci v nerešpektovaní záväzného právneho názoru, vysloveného v zrušujúcom uznesení súdu vyššej inštancie, a to len na základe vlastného uváženia, je neprípustným postupom, ktorý narúša princíp právnej istoty.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. marca 2016 sp. zn. 3 Cdo 12/2016)

O d ô v o d n e n i e

1. Okresný súd Galanta rozsudkom z 10. mája 2010 č.k. 7 C 106/2004-331 v spojení s dopĺňacím rozsudkom tohto súdu zo 7. júna 2010 č.k. 7 C 106/2004-344 a opravným uznesením z 9. júna 2010: a/ určil, že žalovaná 2/ neoprávnene zasiahla do práva na ochranu osobnosti žalobcu tým, že v odôvodnení rozhodnutia z 21. mája 2003 č. X (ďalej len „rozhodnutie“) uviedla, že žalobca nespĺňa všetky požadované kritériá odbornej spôsobilosti a dôveryhodnosti podľa ustanovení § 7 ods. 14 a 15 a § 25 ods. 1 zákona č. 483/2001 Z.z. o bankách v znení účinnom v čase vydania rozhodnutia (ďalej len „zákon č. 483/2001 Z.z.“), hoci žalobca požadované kritériá spĺňal, b/ žalovanej 2/ uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi do 3 dní náhradu nemajetkovej ujmy 30 126 € (podľa opravného uznesenia sumu 3 319,39 €), c/ žalobu voči žalovanej 1/ zamietol, d/ žalobcovi priznal náhradu trov konania. Vychádzal z výsledkov vykonaného dokazovania, ktorými mal preukázané, že žalobca bol zamestnancom X, kde pôsobil vo funkcii generálneho riaditeľa divízie riadenia kríz. Keď X požiadala 28. apríla 2003 o predchádzajúci súhlas so zvolením žalobcu za nového člena predstavenstva, ktorý sa vyžadoval pre ustanovenie žalobcu do novej funkcie v zmysle ustanovenia § 9 ods. 4 zákona č. 483/2001 Z.z., žalovaná 1/ rozhodla, že požadovaný súhlas neudeľuje. Rozhodnutie odôvodnila tým, že po posúdení odbornej spôsobilosti a dôveryhodnosti navrhovaného kandidáta podľa § 7 ods. 1 zákona č. 483/2001 Z.z. a podľa jej Opatrenia č. 12/2001 dospela k záveru, že kandidát nespĺňa všetky požadované kritériá. Súd prvého stupňa sa stotožnil s názorom žalobcu, že tento záver nebol opodstatnený, rozhodnutie zasiahlo do osobnostných práv žalobcu a malo nepriaznivý vplyv na jeho súkromný a pracovný život, predovšetkým odbornú povosť a postavenie v X. Na tomto základe súd prvého stupňa uzavrel, že žalobca sa dôvodne podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka domáha ochrany osobnosti, v rámci ktorej žiada aj náhradu nemajetkovej ujmy (§ 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka). Rozhodnutím, ktoré nezohľadnilo splnenie zákonom určených kritérií pre odbornú spôsobilosť a dôveryhodnosť žalobcu, bolo totiž neoprávnene zasiahnuté do jeho osobnostných práv takým spôsobom a s takými dôsledkami, ktoré opodstatňujú aj priznanie požadovanej náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. V danom prípade je pasívne legitimovanou žalovaná 2/, ktorá prostredníctvom žalovanej 1/ (o.i.) plní úlohy na úseku bankového dohľadu. Žalobu voči žalovanej 1/ zamietol z dôvodu nedostatku jej pasívnej legitimácie.

2. Na základe odvolania žalobcu a žalovanej 2/ Krajský súd v Trnave rozsudkom z 24. januára 2012 sp. zn. 10 Co 277/2010 napadnutý rozsudok v spojení s dopĺňacím rozsudkom vo veci samej týkajúcej sa nepeňažného zadosťučinenia zmenil; určil, že žalovaná 1/ neoprávnene zasiahla do práva na ochranu osobnosti tým, že v

odôvodnení rozhodnutia uviedla, že žalobca nespĺňa všetky požadované kritériá odbornej spôsobilosti a dôveryhodnosti podľa § 7 ods. 14 a 15 a § 25 ods. 1 zákona č. 483/2001 Z.z. Vo zvyšku žalobu v tejto časti voči žalovanej 1/ a celkom voči žalovanej 2/ zamietol. Zároveň vo zvyšku veci samej voči žalovanej 1/ a v časti trov konania napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Odvolací súd vyslovil názor, že formálna právoplatnosť a nezmeniteľnosť rozhodnutia netvorí v danom prípade prekážku uplatňovania práva žalobcu na ochranu osobnosti. Skutočnosť, že v konaní podľa § 247 a nasl. O.s.p. dôjde k prieskumu zákonnosti a postupu niektorého rozhodnutia správneho orgánu [v danej veci išlo o konanie vedené podľa tohto ustanovenia na Najvyššom súde Slovenskej republiky, ktorý uznesením z 5. septembra 2007 č.k. 2 Sž 38/2006-29 konanie o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia zastavil], nebráni tomu, aby sa dotknutý subjekt domáhal ochrany osobnosti, do ktorej bolo odôvodnením tohto rozhodnutia zasiahnuté. Odvolací súd konštatoval, že kritériá odbornej spôsobilosti a dôveryhodnosti sú v zákone č. 483/2001 Z.z. stanovené taxatívne, v danom prípade ale nebolo preukázané, že by žalobca nespĺnil čo i len jedno z nich. Zodpovednosť za zásah do osobnosti však nenesie žalovaná 2/, ale žalovaná 1/, ktorá bezprostredne zasiahla do práv žalobcu a vo vzťahu k štátu má relatívne samostatné postavenie. Z týchto dôvodov napadnutý rozsudok zmenil a určil, že do osobnostných práv žalobcu neoprávnene zasiahla žalovaná 1/. Žalobu voči nej zamietol v tej časti, ktorou sa žalobca domáhal určenia, že splnil stanovené kritériá. Žalobu voči žalovanej 2/ zamietol v celom rozsahu z dôvodu nedostatku jej pasívnej vecnej legitimácie. Vo zvyšku veci samej (čo do priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch) a vo vzťahu k trovám konania napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zrušil ako nepreskúmateľný a tiež dostatočne nepodložený skutkovými zisteniami (§ 221 ods. 1 písm. f/ a h/ a ods. 2 O.s.p.); zohľadnil pri tom aj procesné pochybenie súdu prvého stupňa (mylné priznanie peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy vo výške takmer desaťnásobne prekračujúcej požadovanú sumu), ktoré nebolo možné napraviť opravným uznesením.

3. Na dovolanie žalobcu a žalovanej 1/ Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) rozsudkom z 26. septembra 2013 sp. zn. 3 Cdo 176/2012 dovolanie žalobcu zamietol a rozsudok odvolacieho súdu zrušil vo výroku, ktorým napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa v spojení s doplňacím rozsudkom vo veci samej týkajúcej sa nepeňažného zadosťučinenia zmenil určiac, že žalovaná 1/ neoprávnene zasiahla do práva na ochranu osobnosti žalobcu tým, že v odôvodnení rozhodnutia uviedla, že žalobca nespĺňa všetky požadované kritériá odbornej spôsobilosti a dôveryhodnosti podľa § 7 ods. 14 a 15 a § 25 ods. 1 zákona č. 483/2001 Z.z.; vec v rozsahu zrušenia vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

3.1. Na odôvodnenie zamietajúceho výroku svojho rozsudku najvyšší súd poukázal na to, že tak X, ako aj Slovenská republika (štát) sú samostatnými subjektmi práva a sú spôsobilé mať práva a povinnosti (§ 18 až 20 Občianskeho zákonníka). Pri riešení otázky, kto je pasívne legitimovaný v konaní o ochranu osobnosti, v ktorom je za zásah do osobnostných práv označené konanie určitého štátneho orgánu (orgánu verejnej moci), resp. rozhodnutie (odôvodnenie rozhodnutia) tohto orgánu ako výsledok konania, treba mať na zreteli to, že režim ochrany osobnosti je postavený na princípe zodpovednosti pôvodcu zásahu za ujmu spôsobenú na chránených osobnostných právach, ako aj to, že platná právna úprava dôsledne rozlišuje medzi právom na ochranu osobnosti a právom na náhradu škody. Pokiaľ podľa zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ktorý bol účinný v čase vydania rozhodnutia) platí, že bez ohľadu na skutočnosť, ktorý štátny orgán (orgán verejnej moci) škodu spôsobil,

subjektom zodpovedným za škodu a pasívne vecne legitimovaným v konaní o náhradu škody je štát, to isté neplatí vtedy, keď ide o ochranu osobnosti (§ 11 až 16 Občianskeho zákonníka) a pôvodcom zásahu je štátny orgán (orgán verejnej moci), konkrétnym konaním ktorého malo dôjsť k zásahu do osobnosti.

Z dôvodov uvedených vyššie sa dovolací súd nestotožnil s názorom žalobcu, že pasívne vecne legitimovanou je v danom prípade žalovaná 2/. Vzhľadom na správnosť záveru odvolacieho súdu, podľa ktorého je tu pasívne legitimovaná žalovaná 1/, bezprostredne konaním ktorej malo dôjsť k zásahu do osobnostných práv žalobcu, dovolací súd neopodstatnene podané dovolanie žalobcu zamietol (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

3.2. Na odôvodnenie zrušujúceho výroku svojho rozsudku najvyšší súd uviedol, že neoprávnenosť zásahu do osobnosti je spravidla vylúčená, ak k nemu malo dôjsť v rámci úradného konania a zásah nevybočil z medzí daných platnými predpismi. „Ak je v súlade so zákonnými podmienkami začaté príslušné konanie, v ktorom bolo vydané zákonom predpokladané rozhodnutie, nie je vydanie tohto rozhodnutia neoprávneným zásahom do osobnostných práv účastníka konania, a to ani ak sa prípadne neskôr preukáže, že nebolo vydané dôvodne“ (R36/2009). Dovolací súd tiež pripomenul, že už v Zborníku III. Najvyššieho súdu, SEVT, Praha 1980, str. 197 bol vyslovený názor, že „nemožno pripustiť žalobu na ochranu osobnosti pre obsah vydaného rozhodnutia (odôvodnenie rozhodnutia) proti orgánu, ktorý je povolaný také rozhodnutie urobiť. Náprave tu totiž slúžia opravné prostriedky proti rozhodnutiu, prípadne návrh na opravu dôvodov rozhodnutia súdu podľa ustanovenia §165 O.s.p.“ Podľa názoru dovolacieho súdu, ktorý tieto právne závery nespochybnil, ale naopak – nadviazal na ne a z nich vychádzal – je však so zreteľom na individuálne okolnosti každej veci potrebná určitá diferenciácia zohľadňujúca aj to, v akom skutkovom a právnom rámci malo dôjsť k zásahu do osobnostných práv. Nemožno preto celkom - len s poukazom na to, že ide o úradné rozhodnutie - vylúčiť napríklad úspešnosť žaloby, ktorou by sa v občianskom súdnom konaní domáhala ochrany osobnosti tretia osoba, ktorá bola v odôvodnení rozhodnutia niektorého orgánu opísaná v dôsledku excesu konajúceho orgánu takým spôsobom, ktorý prekročil medze tzv. zákonnej licencie a nadobudol znaky neoprávneného zásahu do osobnostných práv.

Dovolací súd zdôraznil, že aj v danom občianskom súdnom konaní bol súd oprávnený skúmať iba to, či v prípade rozhodnutia ide vôbec o správny akt, či bol vydaný v medziach právomoci príslušného orgánu a či nadobudol právoplatnosť. Ak bolo v súlade so zákonom začaté príslušné konanie pred štátnym orgánom, v ktorom bolo vydané zákonom predpokladané rozhodnutie, nie je jeho vydanie neoprávneným zásahom do osobnostných práv účastníka konania, i keď prípadne ide o vecne nesprávne rozhodnutie. Výnimkou sú prípady, v ktorých sa orgán uskutočňujúci konanie a vydávajúci rozhodnutie dopustil excesu (vybočenia) z rámca daného právnou úpravou a neprípustne zasiahol do osobnostných práv. Kritériom pre rozlíšenie, či zásah bol (ne)oprávnený je vždy to, či ho v konkrétnom prípade (ne)možno podriaďiť pod kategóriu výkonu zákonom predpokladaných právomocí orgánu.

Prípadné neúplné zistenie skutkových okolností alebo nesprávne rozhodnutie o merite veci, alebo nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia vydaného štátnym orgánom (orgánom verejnej moci) je síce vybočením z požiadavky, aby rozhodnutia štátnych orgánov (orgánov verejnej moci) boli vecne správne, skutkovo dostatočne podložené a primerane odôvodnené, nejde ale o vybočenie z tzv. zákonnej licencie, s ktorou je spojená dovolenosť

zásahu. Ani prípadná nesprávnosť (nepodloženosť) právnych záverov, na ktorých rozhodnutie spočíva, alebo jeho nepreskúmateľnosť nemôže byť teda považovaná za exces, ktorý by znamenal neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby.

Dovolací súd poukázal na to, že v úvode rozhodnutia je vysvetlené, kto a z akých dôvodov inicioval konanie žalovanej 1/. Za tým nasleduje iba konštatovanie, že žalovaná 1/ „posúdila odbornú spôsobilosť a dôveryhodnosť navrhovaného kandidáta podľa ustanovení § 7 ods. 14 a 15 a § 25 ods. 1 zákona o bankách a opatrenia Národnej banky Slovenska č. 12/2001. Kandidát nespĺňa všetky požadované kritériá. Národná banka Slovenska na základe uvedeného skutkového a právneho stavu a po vyhodnotení dôkazov v rámci zákonom povolenej voľnej úvahy v zmysle ustanovenia § 103 ods. 10 zákona o bankách rozhodla tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.“ Pokiaľ odvolací súd pri posudzovaní rozhodnutia z hľadiska možného zásahu do osobnostných práv žalobcu nezostal len pri skúmaní textu jeho odôvodnenia a v ňom obsiahnutých formulácií, ale pristúpil aj k posúdeniu toho, či žalobca v skutočnosti zákonné kritériá splňoval alebo nespĺňoval, neprípustne prehodnocoval samo meritum rozhodnutia žalovanej 1/ a v rozpore so zákonom – mimo rámca správneho súdnictva preskúmal vecnú správnosť rozhodnutia iného orgánu verejnej moci. Na tom nič nemení skutočnosť, že odôvodnenie rozhodnutia neuvádza, konkrétne ktoré dôkazy žalovaná 1/ vykonala a k akým skutkovým zisteniam na ich základe dospela.

I keby rozhodnutie bolo prípadne v žalobcom uvádzanom zmysle nesprávne, neúplné, nepodložené alebo nepreskúmateľné, nič to nemení na tom, že zo žiadneho hľadiska nevybočilo z rámca tzv. zákonnej licencie a neobsahuje žiadne formulácie alebo náznaky, ktoré by bolo možné objektívne považovať za zasahujúce do cti alebo dôstojnosti fyzickej osoby. Samo vysvetlenie zamietajúceho stanoviska žalovanej 1/ obsahuje v podstate len tie formulácie, ktoré používa zákon. To, čo žalovaná 1/ uviedla v odôvodnení rozhodnutia na adresu žalobcu, by zrejme tvorilo nevyhnutnú súčasť odôvodnenia aj jej každého iného rozhodnutia, ktorým by zamietala žiadosť niektorej banky o udelenie predchádzajúceho súhlasu s ustanovením do funkcie kandidáta vtedy, keď by (žalovaná 1/) dospela k názoru, že tento kandidát nespĺňa kritériá odbornej spôsobilosti a dôveryhodnosti.

Vzhľadom na uvedené dospel dovolací súd k záveru, že žalovaná 1/ v dovolaní dôvodne namieta, že rozhodnutie odvolacieho súdu v otázke (ne)oprávnenosti zásahu do osobnosti žalobcu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Rozhodnutie odvolacieho súdu preto v časti napadnutej dovolaním žalovanej 1/ zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie s tým, že právny názor dovolacieho súdu bude pre odvolací súd záväzný (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

4. Krajský súd v Trnave, ktorému bola vec v rozsahu zrušenia vrátená na ďalšie konanie, rozsudkom z 8. apríla 2015 sp. zn. 10 Co 251/2013 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa v spojení s dopĺňacím rozsudkom vo vyhovujúcej časti vo veci samej, týkajúcej sa nepenažného zadost'učinenia zmenil určiac, že žalovaná 1/ neoprávnenne zasiahla do práva na ochranu osobnosti žalobcu tým, že v odôvodnení rozhodnutia uviedla, že žalobca nespĺňa všetky požadované kritériá odbornej spôsobilosti a dôveryhodnosti podľa § 7 ods. 14 a 15 a § 25 ods. 1 zákona č. 483/2001 Z.z.

V odôvodnení tohto (neskoršieho) zmeňujúceho rozsudku odvolací súd opísal doterajší priebeh konania, na to citoval niektoré články Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava“), zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediaciach a o zmene a doplnení niektorých zákonov a poukázal na viaceré princípy právneho štátu.

Na vysvetlenie dôvodu, so zreteľom na ktorý dospel k záveru, že v danom prípade môže porušiť ustanovenie § 243d ods. 1 O.s.p. a nerešpektovať záväzný právny názor najvyššieho súdu zaujatý v zrušujúcom rozhodnutí uviedol, že ... každý cítiaci sa dotknutý (teda nie nutne i objektívne dotknutý) rozhodnutím orgánu verejnej správy má právo na prieskum zákonnosti rozhodnutia takéhoto orgánu súdom za podmienok ustanovených zákonom, ktorý príslušné ústavne garantované právo môže aj obmedziť či celkom vylúčiť, toto sa však nesmie týkať rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd... Podľa jeho názoru ... v prípadoch druhovo totožných s tým z prejednávanej veci, teda u konaní orgánov verejnej správy, nasledovaných konaniami súdov opisovanou zakázanou interpretáciou musia byť všetky také postupy správnych orgánov spôsobilé zasiahnuť do základných práv a slobôd, ak pri podrobení testu zákonnosti zásahu nemajú nádej obstáť (v tomto prípade inak bez ohľadu na reálnu možnosť ich podrobenia takémuto testu či využitie takejto možnosti, ako aj na prípadné spoliehanie sa konajúceho orgánu, že k takémuto preskúmaniu výsledku jeho činnosti nepríde), pri rozhodovaní súdov potom každá taká interpretácia, ktorej dôsledkom je buď odmietnutie priznania osobe dotknutej rozhodnutím orgánu verejnej správy na niektorom základnom práve či slobode akéhokoľvek účinného prostriedku nápravy alebo len formálne priznanie takéhoto prostriedku, spočívajúce v prehliadaní (tolerovaní) nezriedka veľmi závažných nedostatkov postupov či rozhodnutí spôsobujúcich zásahu do ústavou garantovaných práv bez poskytnutia objektívne uspokojivého vysvetlenia toho, v čom má spočívať favorizovaný verejný záujem (pokiaľ sa argumentácia oprávnenosťou zásahu zakladá na ňom) a takto aj toho, či vôbec a ak áno, za akých okolností a prečo môže byť zásah do základného práva či slobody považovaný za ospravedlniteľný. Práve v korektnej odpovedi na otázku schopnosti postupu správneho orgánu, resp. výsledku postupu (reprezentovaného tradične rozhodnutím) prejsť vyššie spomínaným testom zákonnosti treba hľadať aj súvisiacu odpoveď na doterajšou judikatúrou dostatočne nezodpovedanú otázku, čo v rámci výkonu zákonom zverených oprávnení štátnych orgánov či takto im uložených povinností už je vybočením (excesom). Všetky tunajšiemu súdu známe doterajšie rozhodnutia zaoberajúce sa takýmto problémom sa totiž obmedzili len na vymedzenie negatívne (na to, čo excesom nie je) a takto de facto aj na poskytovanie puncu legitimacy i takým rozhodnutiam (postupom), ktoré ani za pomoci diplomatického jazyka nejde označiť miernejšie, než za diskutabilné. Naopak povinnosťou každého súdneho rozhodnutia aspirujúceho na titul nielen zákonného, ale i spravodlivého a do tretice tiež takého, ktoré má ambíciu stať sa aj mienkotvorným, je objasniť, akým spôsobom sa môže osoba dotknutá na základnom práve či slobode ochrany práva dovolať. Za predpokladu, že takýmto spôsobom ten zvolený žalobcom v konkrétnej veci nie je, záujem na presvedčivosti rozhodnutia odmietajúceho takýto spôsob prikazuje súdu tiež priniesť alternatívu vedúcu k požadovanému výsledku a to takú, ktorá nebude len ďalšou slepou uličkou s koncovkou v podobe záveru súdu, že v skutočnosti žiaden efektívny prostriedok nápravy (tu rozumej vecného vyriešenia nastoľovaného problému) nejestvuje (keďže takýto záver súdu za stavu nemožnosti sa veci „zbaviť“ s poukazom na nedostatok jeho právomoci by už bol reálne odopretím spravodlivosti).

V ďalšom odvolací súd vyslovil názor, že ... ak potom jednou zo základných vlastností, definujúcich v podmienkach ústavného systému i právneho poriadku Slovenskej republiky súdnu moc a aj jej primárnych

nositeľov (sudcov), je jej nezávislosť a už Ústava i zákon o sudcoch ustanovujú tiež obrazné mantinely nezávislosti, tvorené tým, čím sa má na jednej strane sudca pri svojom rozhodovaní riadiť (podľa ústavy a už v nej sa nachádzajúceho sľubu sudcu najlepším presvedčením, podľa zákona potom najlepším vedomím a svedomím, tu nad rámec čl. I § 2 ods. 2 zákona o sudcoch por. i čl. 145 ods. 4 ústavy) a čím je na druhej strane viazaný (výslovne len právnymi predpismi so silou zákona a vyššou, právnym názorom ÚS, vysloveným v konaní o súlade právnych predpisov, pokiaľ toto inicioval súd a za podmienok ustanovených tzv. procesnými zákonmi tiež právnym názorom inštančne nadriadeného súdu); takto sú zároveň urobené súčasťou právneho poriadku ako základné interpretačné pravidlá, za pomoci ktorých má sudca riadne naplniť požiadavky kladené na neho v procese poskytovania ochrany dotknutým právam účastníkov konania (najlepšie presvedčenie, vedomie a svedomie, ktorých súčasťou sú tiež najlepšia možná orientácia sa sudcu v platnom práve i skutkovom stave aj jeho neochota dopustiť, aby najmä právo bolo interpretované spôsobom neveruším k východisku), tak aj do istej miery hierarchické usporiadanie faktorov, limitujúcich nezávislosť sudcu pri rozhodovaní. Takýmto hierarchickým usporiadaním je primárna viazanosť sudcu vnútroštátnymi právnymi predpismi so silou zákona a ústavného zákona, resp. i predpismi nižšej právnej sily (ak pravda nejde o niektorú výnimku z takéhoto pravidla) a medzinárodnými zmluvami (s parametrami bližšie identifikovanými v ústave) so zásadnou autonómiou interpretácie práva konajúcim sudcom (zohľadňujúcim pritom spravidla tiež relevantné výstupy právnej teórie a súdnej praxe) i obmedzením takejto autonómie záväznosťou právneho názoru vysloveného ústavným súdom v konaní o súlade právnych predpisov, ktoré inicioval sám súd, dotazujúci sa na otázku kompatibility jednotlivých súčastí právneho poriadku (v ktorom prípade ide o záväznosť bez ďalšieho) a len sekundárna viazanosť právnym názorom súdu inštančne nadriadeného tomu, ktorý má rozhodovať. Práve takouto hierarchiou je napokon determinovaný nielen spôsob vyriešenia prípadného konfliktu medzi viaznosťou súdu nižšieho stupňa právom (na jednej strane) a názorom súdu vyššieho stupňa (na strane druhej), sformulovaný napr. už Krajským súdom v Bratislave vo veci jeho sp. zn. 26 Co 4/97 tak, že súd nižšieho stupňa je viazaný len takým názorom súdu vyššieho stupňa, ktorý je v súlade so zákonom (v tejto súv. por. ako dôraz na adjektívum „právny“, priradené k substantívu „názor“, tak i zákonom ustanovené až dve podmienky záväznosti v podobe 1. existencie názoru a 2. možnosti uzavretia, že ide o názor právny, teda náležite vyargumentovaný a aj taký, ktorému z pohľadu súladu s právom nejde nič vytknúť); ale tiež priestor pre prípadné odchýlenie sa od názoru súdu vyššieho stupňa súdom mu inštančne podriadeným (ktorý priestor vymedzuje práve schopnosť argumentovať proti rozhodnutiu súdu vyššieho stupňa buď tým, že toto žiadne riešenie nastoleného problému neprináša, tým, že ponúkané riešenie v skutočnosti riešením nie je alebo napokon tým, že sú tu iné právne slabiny rozhodnutia vyslovujúceho určitý názor, ktoré taktiež záver o jeho súlade s právom nepodporujú).

Vychádzajúc z toho odvolací súd konštatoval, že ... aj v prejednávanej veci potom bolo treba usudzovať na existenciu vyššie priblížených nedostatkov rozhodnutia dovolacieho súdu, ktorým by mal byť tunajší odvolací súd viazaný. NS tu totiž nevysvetlil, aká cesta právnej ochrany (a či vôbec nejaká) by ešte ostala žalobcovi (namietajúcemu zásah do práva na ochranu cti, ktoré je jedným zo základných práv) pri odmietnutí možnosti predstavovanej podanou žalobou o ochranu osobnosti a zároveň pri nemožnosti rovnakej osoby úspešne sa domôcť nápravy stavu vyvolaného konkrétnou podobou odôvodnenia rozhodnutia žalovanej 1/ v rámci tzv. správneho súdnictva, resp. v konaní na ÚS (kde nebolo a ani nemohlo byť medzi tunajším a dovolacím súdom sporu o tom, že po vyššie spomenutých rozhodnutiach NS aj ÚS, odmietajúcich žalobcovi priznať status účastníka, resp. osoby

oprávnenej brojiť proti rozhodnutiu či prinajmenšom domáhať sa korekcie odôvodnenia takého rozhodnutia) a obsah odôvodnenia rozsudku NS (ktorým došlo k čiastočnému zrušeniu skoršieho rozsudku tunajšieho odvolacieho súdu v tejto veci) skôr navodzuje dojem určitého zamotania sa NS pri hľadaní cesty k poskytnutiu ochrany dotknutému právu žalobcu, resp. uvedomenia si dovolacím súdom, že ním naznačované riešenie má trhliny (po ktorom uvedomení sa však už ďalej v argumentácii nepokračovalo). Podobne NS neobjasnil, akým verejným záujmom by sa malo v tejto konkrétnej (avšak aj v akejkolvek inej) veci obhájiť nesplnenie povinnosti orgánu verejnej správy vypraviť jeho rozhodnutie náležitým, teda konkrétnym a aj objektívne presvedčivým odôvodnením (poskytujúcim ako žalobcovi, tak aj komukoľvek na veci priamo nezainteresovanému možnosť dozvedieť sa, v čom konkrétne mala spočívať prekážka ďalšieho kariérneho postupu žalobcu, pôvodne zamýšľaného jednou z komerčných bánk). Dovedenie názoru prezentovaného najvyšším súdom ad absurdum by pritom znamenalo, že všetky štátne orgány vedomé si nízkeho či dokonca i žiadneho rizika napadnuteľnosti ich rozhodnutí (zrejme teda i súdy) by mohli celkom rezignovať na povinnosť odôvodniť výsledok svojej rozhodovacej činnosti, alebo si takú povinnosť splniť len za pomoci lakonických zaštitení sa púhymi odkazmi na ustanovenia právnych predpisov (ktoré bez poskytnutia aj ich výkladu a podradenia zadovážených skutkových zistení pod ne sú len odporúčaním, aby sa adresát rozhodnutia začítal do Zbierky zákonov a následne sa iba dohadoval, alebo bez nadsadzovania špekuloval o tom, čo konkrétne bolo príčinou rozhodnutia sa orgánu nadaného určitými rozhodovacími kompetenciami pre jednu z viacerých do úvahy prichádzajúcich - a spravidla sa vzájomne vylučujúcich - alternatív). Pri nevytknutí zo strany NS odvolaciemu súdu aj medzier v skutkových zisteniach a vyslovení ním len názoru o nesprávnom právnom posúdení veci v odvolacom konaní potom odôvodnenie rozsudku NS neobsahovalo ani žiadne vysvetlenie, prečo sa za takejto situácie súd rozhodujúci o dovolaní uchýlil k zrušeniu dovolaním napadnutého rozsudku a nešiel zákonom predpísanou cestou jeho zmeny. Čo však bolo pre rozhodnutie sa krajského súdu zotrvať na už skôr ním vyslovených záveroch (resp. tieto i precizovať) doslova ťažiskovým (a takto aj kardinálnym dôvodom vedomého vstupu odvolacieho súdu do stretu so súdom dovolacím), bolo podsunutie mu (tunajšiemu súdu) zo strany NS, že výsledkom porovnania obsahu odôvodnenia rozhodnutia so zákonom taxatívne stanovenými predpokladmi udelenia súhlasu mal byť záver o neexistencii dôvodov pre zamietnutie predmetnej žiadosti. Takto však tunajší odvolací súd nikdy neargumentoval a podľa jeho názoru záver mu pripísaný dovolacím súdom niet z čoho vyvodiť.

Pokračujúc vo vysvetľovaní svojich právnych úvah odvolací súd ďalej uviedol, že ... ak si príslušný správny orgán povinnosť zodpovedajúcu takémuto právu (tu rozumej povinnosť na vypravenie rozhodnutia iným než arbitrárnym odôvodnením) nesplní, nemožno sa ubrániť ani potenciálnou námietkou, že pri náležitej konkrétosti by musel byť zásah do osobnostného práva ešte citeľnejším. Práve konkrétnosť pomenovania závary je totiž tým, čo činí zo zásahu zásah oprávnený (a za istých okolností spochybniteľný či prinajmenšom taký, ktorý u adresáta vedomého si vlastných obmedzení nájde odozvu, buď v podobe akceptovania inak neželaného výsledku konania, alebo vyvinutia ním prípadnej aktivity smerujúcej k odstráneniu vytykaného nedostatku, pokiaľ je pravda tento odstrániteľným). Absenciu konkretizácie, vytvárajúcu tzv. živnú pôdu pre klebety (odštartované hypotetickou otázkou „čo za tým“ - rozumej za negatívnym rozhodnutím o žiadosti - „asi bolo ...“), mimo akúkoľvek pochybnosť spôsobilú dotknúť sa sféry osobnej cti a dobrej povesti toho, o kom takáto zmienka padne, potom zjavne (za pomoci právneho argumentu „a contrario“, čiže opakom) treba považovať za ten exces (vybočenie) z medzí priznaných pri výkone verejnej moci orgánom k tejto povolaným, ktorý súd rozhodujúci

v tejto veci o dovolaní síce načrtol, avšak pomenovaniu aj vyššie opísaného (dnes bohužiaľ rozhodne nie až tak výnimočného a zrejme i preto až pričasto tolerovaného) počínania zaň (za exces) sa vyhol. Pretože medzi tunajším odvolacím a dovolacím súdom nebolo sporu o tom, že v prípade excesu je namieste usudzovanie na neoprávnenosť zásahu, musela tým byť predurčená aj jediná možná odpoveď na otázku, či sa celkom konkrétnou podobou odôvodnenia rozhodnutia zasiahlo do osobnostných práv žalobcu a či šlo o zásah oprávnený (pričom tu musí byť zrejme, že odpoveď na prvú z takýchto otázok musí znieť „áno“ a na tú druhú naopak „nie“).

V závere svojho zmeňujúceho rozsudku zotrval odvolací súd na svojich skorších záveroch, so zreteľom na ktoré rozhodol spôsobom uvedeným vo výrokovvej časti.

5. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalovaná 1/, ktorá po opísaní doterajšieho priebehu a výsledkov konania na prvostupňovom a odvolacom súde konštatovala, že odvolací súd nerešpektovaním záväzného právneho názoru vysloveného v tejto veci najvyšším súdom porušil § 243d ods. 1 O.s.p. Odvolací súd sa neprípustne pustil do polemiky s názormi dovolacieho súdu a snažil sa odôvodniť, prečo je zrušujúce rozhodnutie v rozpore s Ústavou a z akého dôvodu nemusí rešpektovať záväzný právny názor ním vysvetlený. Dovolateľka za nesprávny označila názor odvolacieho súdu, podľa ktorého bolo povinnosťou dovolacieho súdu objasniť, akým spôsobom sa mal žalobca domáhať ochrany svojich práv. Odvolací súd sa s poukázaním na § 2 ods. 3 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov siahodlho venoval vysvetľovaniu toho, že sudca je pri výkone svojej funkcie nezávislý a pri rozhodovaní viazaný len Ústavou, ústavným zákonom a medzinárodnou zmluvou, sám ale opomenul znenie § 2 ods. 4 tohto zákona, podľa ktorého je sudca viazaný aj právnym názorom, ktorý vyslovil vo svojom rozhodnutí vyšší súd. Názor dovolacieho súdu, ktorému z pohľadu platného práva nie je možné nič vytknúť, bol v rozhodnutí riadne uvedený. Z týchto dôvodov žalovaná 1/ žiadala napadnutý rozsudok zmeniť (tak, že žaloba proti nej bude zamietnutá) alebo zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Žalobca sa k dovolaniu písomne nevyjadril.

6. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala žalovaná 1/ (§ 240 ods. 1 O.s.p.), za ktorú koná jej zamestnanec s právnickým vzdelaním (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 a 2 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že rozsudok odvolacieho súdu treba zrušiť.

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi.

Najvyšší súd sa v dovolacom konaní obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 ods. 1 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie

vo veci. Procesné vady tejto povahy neboli v dovolaní tvrdené a v dovolacom konaní nevyšli najavo.

V dovolaní sa namieta, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

6.1. Najvyšší súd, uvedomujúc si svoje postavenie vrcholného orgánu sústavy všeobecného súdnictva Slovenskej republiky, v rámci ktorej je v zásade finálnym interpretom otázok zákonnosti, vysvetľuje v ďalších častiach odôvodnenia tohto uznesenia najskôr dôvod, pre ktorý považuje za zásadne neprijateľný názor odvolacieho súdu, so zreteľom na ktorý porušil ustanovenie § 243d ods. 1 tretia veta O.s.p. a celkom neprípustne – len na základe vlastného uváženia nerešpektoval záväzný právny názor najvyššieho súdu zaujatý v predchádzajúcom zrušujúcom (kasačnom) rozhodnutí najvyššieho súdu.

Dovolací súd by sa pri odôvodňovaní tohto zrušujúceho uznesenia mohol v zásade obmedziť len na konštatovanie, že už samo nerešpektovanie záväzného právneho názoru najvyššieho súdu vysloveného v jeho predchádzajúcom zrušujúcom rozhodnutí zakladá bez ďalšieho dôvodu pre zrušenie napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu, ktoré v dôsledku nerešpektovania § 243d ods. 1 O.s.p. spočíva na nesprávnom právnom posúdení vecí (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Najvyšší súd má však tri vážne dôvody, pre ktoré nesmie pominúť bližšie vysvetlenie neprijateľnosti prístupu a postupu odvolacieho súdu. Ide o to, že: a/ právne závery odvolacieho súdu o dôvode nerešpektovania ustanovenia § 243d ods. 1 O.s.p. sa mimoriadne závažne dotkli samej podstaty koncepcie inštančných vzťahov fungujúcich vo vnútri sústavy súdov Slovenskej republiky, b/ svojvoľný prístup odvolacieho súdu k záväznosti rozhodnutia najvyššieho súdu je odôvodňovaný nevhodnou, nemiestnou a nenáležitou polemikou, výskytu ktorej v obdobných prípadoch kasačnej záväznosti treba zabrániť, c/ v záujme právnej istoty je nanajvýš potrebné, aby najvyšší súd podrobnejším výkladom prispel k zúženiu možnosti zopakovania takéhoto svojvoľného postupu niektorým súdom sústavy všeobecných súdov Slovenskej republiky.

6.2. Výrok právoplatného rozsudku je záväzný pre účastníkov a pre všetky orgány; ak je ním rozhodnuté o osobnom stave, je záväzný pre každého (§ 159 ods. 1 O.s.p.).

Ak dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, koná ďalej o veci. Pritom je právny názor súdu, ktorý rozhodoval o dovolaní, záväzný (§ 243d ods. 1 veta prvá a druhá O.s.p.).

Záväznosť rozhodnutia súdu je jeho vlastnosť, v dôsledku ktorej má rozsudok účinky, ktoré založiť má. Právna teória i súdna prax (viď medziiným napríklad rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 155/2010) rozoznávajú dva základné typy záväznosti rozhodnutí najvyššieho súdu, a to na jednej strane záväznosť precedenčnú alebo judikatórnu [v inej (než prejednávanej) skutkovo a právne obdobnej veci], na druhej strane záväznosť kasačnú alebo inštančnú [v tej istej (priamo prejednávanej) veci]. Samozrejme, v určitom prípade môže

mať to isté rozhodnutie najvyššieho súdu zároveň účinky záväznosti oboch typov.

Základným znakom precedenčnej záväznosti je, že presahuje judikátorne hranice tej – ktorej prejednávanej veci, má všeobecný význam a týka sa bližšie neurčeného okruhu skutkovo a právne obdobných prípadov. I keď rozhodnutie najvyššieho súdu v právnom poriadku Slovenskej republiky nemožno chápať tak, ako je v aglo-americkom právnom systéme vnímaný precedens, predsa len aj jeho rozhodnutie predstavuje určité východisko pre rozhodovanie všeobecných súdov Slovenskej republiky v iných, skutkovo a právne rovnakých alebo obdobných prípadoch. Pre precedenčnú záväznosť je typické aj to, že pri nej existuje možnosť súdu nižšieho stupňa nepodriaďiť sa právnemu názoru vyššieho stupňa vtedy, keď – reflektujúc právne závery vyššieho súdu vyslovené v inej právnej veci – náležite v dobrej viere vysvetlí svoj právny odklon, predostrie svoje konkurujúce úvahy a začne s rozhodnutím vyššieho súdu (judikátom najvyššieho súdu) zmysluplný právny dialóg, v rámci ktorého polemizuje s právnymi názormi vyššieho súdu a vysvetlí, prečo svoj právny názor považuje za lepšie zodpovedajúci podstate prejednávanej veci.

Účinky kasačnej záväznosti sú výrazne iné. Požiadavky na reflektovanie právneho názoru najvyššieho súdu zaujaté v tej istej právnej veci a vyjadrené v jeho zrušujúcom rozhodnutí sú pri následnom rozhodovaní odvolacieho súdu výrazne prísnejšie, než v prípade precedenčnej (judikátornej) záväznosti. Pre konanie po zrušení rozhodnutia dovolacím súdom platí bezvýnimčne zásada viazanosti a podriadenosti nižšieho súdu (odvolacieho alebo prvostupňového) právnym názorom vysloveným dovolacím súdom. Kasačná (inštančná) záväznosť môže byť reflektovaná len bezpodmienečným rešpektovaním rozhodnutia najvyššieho súdu.

V konaní nasledujúcom po zrušujúcom rozhodnutí dovolacieho súdu nemá odvolací súd žiadny priestor pre úvahy, či bude alebo nebude rešpektovať právny názor najvyššieho súdu. Prípady výnimiek zo zásady tohto „jednosmerného diktátu“ sú vysvetlené v bode 6.5.

6.3. Kasačná viazanosť odvolacieho súdu právnym názorom vysloveným dovolacím súdom vyplýva z ustanovenia § 243d ods. 1 O.s.p. „Viazanosť právnym názorom vyjadreným v kasačnom rozhodnutí inštančne vyššieho súdu ... vyplýva zo zmyslu kasácie v právnom poriadku“ (k tomu viď publikáciu Bobek, Kühn a kol.: Judikatura a právní argumentace, Vydavatelství Auditorium, Praha, 2013, str. 104).

Viazanosť súdu nižšieho stupňa právnym názorom súdu vyššieho stupňa je zároveň vykonaním ústavného princípu práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces, ktorého je integrálnou súčasťou. Nerešpektovanie právneho názoru dovolacieho súdu vyjadreného v zrušujúcom rozhodnutí je preto porušením tak ustanovenia § 243d ods. 1 O.s.p., ako aj základného práva účastníka konania na súdnu a inú právnu ochranu.

Pokiaľ je v rozpore s princípom právnej istoty, právom na spravodlivé súdne konanie a tiež právom na prejednanie veci v primeranej lehote postup súdu, ktorý nerešpektuje precedenčnú záväznosť niektorého rozhodnutia najvyššieho súdu, o to viac a na oveľa vyššom stupni závažnosti ide o zásah do tohto princípu a týchto práv v prípade nerešpektovania kasačnej (inštančnej) záväznosti rozhodnutia najvyššieho súdu.

6.4. Organizácia všeobecných súdov je vybudovaná hierarchicky, každý stupeň súdnictva plní jemu zákonom určenú úlohu. Táto organizácia musí garantovať naplnenie základného práva účastníka občianskeho súdneho konania na súdnu ochranu. Aby sa tak mohlo stať, musí byť systém všeobecných súdov systémom funkčným.

Na adresu odvolacieho súdu, ktorý konal v danom prípade, je nevyhnutné uviesť, že sudy rôznych stupňov sú späté nielen určitými vnútornými organizačnými vzťahmi a ich pravidlami, ale aj požiadavkami vzájomného rešpektu a samozrejmeho vnímania autority súdu inštančne vyššieho, lebo len tým môže byť zabezpečená záruka jednoty (a funkčnosti) celého súdneho systému. Akékoľvek prejavy nerešpektovania týchto pravidiel jednotu systému ako celku narušajú.

Je tiež potrebné zdôrazniť, že úlohou dovolacieho súdu nemôže byť v každom prípade vydať rozhodnutie, ktorým sa konanie končí (viď napríklad § 243b ods. 1 a 2 posledná veta O.s.p.), pretože dovolací súd nemôže nahradiť v celom rozsahu činnosť odvolacieho súdu alebo súdu prvého stupňa. Zmyslom ustanovenia § 243d ods. 1 O.s.p. je zabrániť tomu, aby sa dovolací súd dopustil znova po zrušení jeho skoršieho rozhodnutia rovnakých pochybení. Bez existencie povinnosti odvolacieho súdu rešpektovať právny názor dovolacieho súdu vyslovený v jeho zrušujúcom rozhodnutí by sa narušil účel dovolacieho konania.

Odvolací súd pri rozhodovaní akcentoval nezávislosť sudcov. Keby sa však nezávislosť chápala tak, že sudca môže rozhodnúť hocijako, viedlo by to k svojvôli, pretože v takom prípade by sudca sám tvoril právo podľa svojich predstáv a vystupoval by ako zákonodarca. V právnom štáte to nemožno takto vysvetľovať. Tomu nasvedčuje aj samotný text čl. 144 Ústavy, v zmysle ktorého sudca musí rozhodovať v súlade so zákonom. Ak musí sudca rozhodovať v súlade so zákonom, potom je povinný rešpektovať aj zákonom stanovené hranice pre jeho rozhodovanie. Takouto zákonom stanovenou hranicou je aj povinnosť rešpektovať zásah do obsahového rozhodovania zo strany iného súdu, ak takéto obmedzenie vyplýva zo zákona (viď II. ÚS 346/08 a II. ÚS 433/2011). Obmedzenie vyplývajúce z § 243d ods. 1 O.s.p. je úplne zreteľné.

Princíp nezávislosti sudcov vyjadrený v čl. 144 ods. 1 Ústavy je len jedným z ústavných princípov, ktorý nemožno chápať absolútne a izolovane od iných ústavných princípov, predovšetkým všeobecných ústavných princípov právneho štátu ako sú zákaz svojvôle, princíp právnej istoty a princíp viazanosti orgánov verejnej moci (vrátane súdov) právom (princíp legality). Princíp viazanosti odvolacieho súdu právnym názorom dovolacieho súdu je legislatívnym premietnutím práve princípu právnej istoty a zákazu svojvôle do súdneho rozhodovania. Ak by kasačné rozhodnutie dovolacieho súdu nebolo pre dovolací súd záväzné, potom by oprávnenie dovolacieho súdu zrušiť napadnuté rozhodnutie nemalo žiadny rozumný zmysel.

6.5. Samozrejme, ani viazanosť odvolacieho súdu právnym názorom dovolacieho súdu vysloveným v jeho kasačnom rozhodnutí nie je absolútna. V určitých prípadoch sa viazanosť právnym názorom neuplatní. K vymedzeniu týchto výnimočných prípadov, explicitne v zákone neuvedených, dospela postupným dlhoročným vývojom aplikačná prax a právna teória. Ide najčastejšie o prípad zmeny v skutkových zisteniach, ktoré tvorili základ zrušujúceho aj zrušovaného rozhodnutia, alebo prípad zmeny právnej úpravy, ku ktorej došlo po

zrušovacom rozhodnutí, ale pred opätovným rozhodnutím odvolacieho súdu. Nie je tiež vylúčené, že odvolací súd rozhodne inak aj z dôvodu zásadného judikatórneho posunu (napríklad reflektujúc niektoré rozhodnutie Európskeho súdneho dvora, alebo Európskeho súdu pre ľudské práva alebo ústavného súdu alebo najvyššieho súdu) v otázke, ktorá v čase rozhodovania dovolacieho súdu nebola celkom uspokojivo vyriešená.

Vyskytujú sa však aj názory, podľa ktorých z povinnosti rešpektovať inštančnú záväznosť zrušujúceho rozhodnutia neexistujú žiadne výnimky (viď napríklad Bobek, Kühn a kol.: *Judikatura a právní argumentace*, Vydavatelství Auditorium, Praha, 2013, str. 364).

6.6. Právny názor, na ktorý v napadnutom rozhodnutí poukázal odvolací súd, že totiž súd nižšieho stupňa je viazaný len takým názorom súdu vyššieho stupňa, ktorý je v súlade so zákonom (viď rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 26 Co 4/97), je neakceptovateľný od samého základu. Vytvára totiž neprípustný priestor pre uplatnenie svojvôle porušujúcej inštančnej väzby vo vnútri sústavy všeobecných súdov Slovenskej republiky.

Predmetný nesystémový názor znamená, že nie vyšší súd posudzuje správnosť rozhodnutia nižšieho súdu, ale nižší súd si osobuje právo posudzovať, či vyšší súd rozhodol v súlade so zákonom a pre prípad, že nižší súd dospeje k záveru o nesprávnosti názoru vyššieho súdu, nebráni mu nerešpektovať kasačnú (inštančnú) záväznosť rozhodnutia vyššieho súdu.

Ak by došlo k širšiemu uplatneniu tohto zásadne nesprávneho názoru v rozhodovacej praxi všeobecných súdov Slovenskej republiky, stalo by sa iluzórnym napĺňanie základného práva účastníka občianskeho súdneho konania na súdnu ochranu, princípu právnej istoty a predvídateľnosti súdneho rozhodovania.

6.7. V danom prípade z napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu nevyplýva, že by dôvodom pre nerešpektovanie záväzného právneho názoru dovolacieho súdu bola niektorá okolnosť, ktorá v zmysle právnej teórie a zaužívanej súdnej praxe dovoľuje odvolaciemu súdu výnimočne neriadiť sa kasačnou záväznosťou zrušujúceho rozhodnutia dovolacieho súdu a v ňom zaujatým právnym názorom dovolacieho súdu (viď 6.5.).

Odvolací súd v prejednávanej veci pri opätovnom vydávaní napadnutého rozsudku bez existencie akéhokoľvek prípustného dôvodu celkom vedome postupoval v rozpore s § 243d ods. 1 O.s.p. (viď slová „vedomému vstupu odvolacieho súdu do stretu so súdom dovolacím“) a úplne svojvoľne nerešpektoval rozhodnutie najvyššieho súdu, ktorým bolo zrušené jeho predchádzajúce rozhodnutie v tej istej veci. Postup tohto odvolacieho súdu možno vnímať len ako neprípustné nerefektovanie a úmyselné obchádzanie kasačnej záväznosti rozhodnutia najvyššieho súdu, z ktorého zreteľne vyplynul právny názor.

Nemožno tiež obísť nemiestnosť a neprijateľnosť celkového štýlu a spôsobu argumentácie, ktorý odvolací súd zvolil pri vysvetľovaní dôvodov nerešpektovania názoru a rozhodnutia najvyššieho súdu. Aj vtedy, keby nešlo (až) o kasačnú záväznosť, ale (len) o precedenčnú viazanosť, bolo by potrebné považovať ho za prekročenie primeraného judikatórneho dialógu vedeného s najvyšším súdom. Je totiž veľký rozdiel medzi formuláciou „zastávam názor, že moja interpretácia alebo právna argumentácia je výstižnejšia a môj prístup je komplexnejší

a viac zodpovedá zákonu“ a formuláciou „tvoj právny názor je zlý a tvoj prístup je nesprávny“.

Dovolací súd nad rámec vyššie uvedeného podotýka, že právny názor najvyššieho súdu zaujatý v predchádzajúcom zrušujúcom uznesení nebol osamotený alebo len ojedinele zastávaný jedným senátom najvyššieho súdu, prípadne nekonzistentný s názormi ďalších senátov a sudcov najvyššieho súdu. Rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 76/2012 bolo navrhnuté na publikovanie v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Následne bolo za účasti sudcov občianskoprávného kolégia najvyššieho súdu, zástupcov Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky a predstaviteľov vysokých škôl Slovenskej republiky predmetom posudzovania na rokovaní tohto kolégia, uznesením ktorého bolo schválené jeho publikovanie v uvedenej zbierke. Predmetné rozhodnutie sa tak stalo judikátom R 127/2014, právna veta ktorého znie: „Právne závery úradného rozhodnutia nemožno považovať za exces, v dôsledku ktorého by úradné rozhodnutie zasahovalo do osobnosti fyzickej osoby.“

Judikát R 127/2014 bol v elektronicky vedenej a na internete verejne dostupnej Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky publikovaný (už) 24. novembra 2014, resp. 3. marca 2015. V čase vyhlasovania rozhodnutia napadnutého dovolaním žalovanej 1/ teda o ňom mal mať odvolací súd vedomosť.

7. Vyššie už bolo uvedené, že po konštatovaní svojvoľného nerešpektovania ustanovenia § 243d ods. 1 O.s.p. a záväzného právneho názoru dovolacieho súdu rozsudkom odvolacieho súdu by sa najvyšší súd nemusel vyjadrovať k výhradám odvolacieho súdu, napriek tomu ale (aj z dôvodov iných, než sú vysvetlené v bode 6.1.) považuje najvyšší súd za nanajvýš potrebné vyjadriť sa stručne k niektorým častiam argumentácie odvolacieho súdu:

7.1. Podľa názoru odvolacieho súdu sa dovolací súd nemal „uchýliť“ k zrušeniu dovolaním napadnutého rozsudku, ale ho mal zmeniť.

Otázka, ako mal rozhodnúť vyšší súd, nie je však vecou nižšieho súdu. Bez ohľadu na to, do akej miery bol odvolací súd schopný vyrovnáť sa s tým, že jeho rozhodnutie bolo v preskúmvanej veci zrušené dovolacím súdom, bol povinný rešpektovať záväzný právny názor dovolacieho súdu vyslovený v zrušujúcom rozhodnutí a pri svojom rozhodovaní sa mu mal bezvýhradne podriaďiť. Nebolo jeho vecou, aby posudzoval vecnú správnosť postupu dovolacieho súdu a na výsledku posúdenia založil svoje ďalšie rozhodnutie.

7.2. Odvolací súd spôsobom, ktorým v neskoršom rozhodnutí „precizoval“ dôvody svojho skoršieho rozhodnutia, len ďalej potvrdil, že už jeho skoršie rozhodnutie bolo zrušené nanajvýš dôvodne a opodstatnene.

7.2.1. Odvolací súd vo výrokovej časti svojho rozhodnutia uviedol, že žalovaná 1/ zasiahla do práva žalobcu na ochranu osobnosti tým, že v odôvodnení rozhodnutia uviedla, že žalobca nespĺňa všetky požadované kritériá odbornej spôsobilosti a dôveryhodnosti podľa § 7 ods. 14 a 15 a § 25 ods. 1 zákona č. 483/2001 Z.z.

Odôvodnenie svojich právnych náhľadov sa odvolací súd pokúsil „precizovať“ textom, v zmysle ktorého „absenciu konkretizácie, vytvárajúcu tzv. živnú pôdu pre klebety (odštartované hypotetickou otázkou 'čo za tým' – rozumej za negatívnym rozhodnutím o žiadosti – 'asi bolo') mimo akúkoľvek pochybnosť spôsobilú dotknúť sa sféry osobnej cti a dobrej povesti toho, o kom takáto zmienka padne, potom zjavne (za pomoci právneho argumentu 'a contrario', čiže opakom, treba považovať za ten exces (vybočenie) z medzí priznaných pri výkone verejnej moci orgánom k tejto povolanej, ktorý súd rozhodujúci v tejto veci o dovolaní načrtoľ, avšak pomenovaniu aj vyššie opísaného dnes bohužiaľ rozhodne nie až tak výnimočného a zrejme i preto až pričasto tolerovaného) počínania zaň (za exces) sa vyhol.“

Pokiaľ by sa odvolací súd neuchýlil k nesystémovej kritike kasačného rozhodnutia najvyššieho súdu a radšej sa dôsledne zamyslel nad tým, či jeho vlastné rozhodnutie nemá nedostatky, právne slabiny, trhliny alebo či sa ním sám nezamotáva, postrehol by, že výrok jeho rozsudku [označujúci za zásah do osobnosti žalobcu to, čo odôvodnenie rozhodnutia obsahuje (text, podľa ktorého žalobca nespĺňa všetky požadované kritériá odbornej spôsobilosti a dôveryhodnosti)] je vo vecnom a logickom rozpore s odôvodnením jeho rozsudku [ktoré (naopak) za zásah do osobnostných práv žalobcu považuje to, čo v odôvodnení rozhodnutia chýba (konkrétne skutkové zistenia a z nich vyvedené právne argumenty)].

Ak už teda odvolací súd zastával názor (s ktorým dovolací súd rozhodne nesúhlasí), že žalovaná 1/ neoprávnene zasiahla do osobnostných práv žalobcu tým, že v odôvodnení rozhodnutia nekonkretizovala skutkové podklady, z ktorých vychádzala a podrobne nevysvetlila svoje právne úvahy, mal práve toto vyjadriť vo výroku svojho rozsudku, výlučne ktorý je záväzný.

7.2.2. Vo všeobecnosti platí, že ak k žalobcom tvrdenému zásahu do jeho chránených osobnostných práv malo dôjsť určitým textom, je súčasťou posúdenia opodstatnenosti žaloby analýza nielen obsahu tohto textu, ale tiež formy v ňom použitéch výrazových (slovných) prostriedkov, pretože tá je vonkajším prejavom obsahu (viď aj rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3 MCdo 10/2005, 3 Cdo 13/2011, 3 Cdo 84/2011). V predmetnom konaní bolo preto potrebné vyriešiť otázku, či obsah a formulácie rozhodnutia a jeho odôvodnenia (teda to, čo bolo v rozhodnutí uvedené) boli alebo neboli spôsobilé zasiahnuť do osobnosti žalobcu. Dovolací súd už v predchádzajúcom zrušujúcom rozhodnutí konštatoval, že z týchto hľadísk nemožno hľadiť na rozhodnutie ako na zasahujúce do osobnostných práv žalobcu.

Text rozhodnutia ani z hľadiska obsahu ani z hľadiska formy použitých výrazových prostriedkov neobsahuje nič, čo by bolo spôsobilé zasiahnuť do osobnosti žalobcu. Napokon, už v predchádzajúcom zrušujúcom rozhodnutí vydanom v tejto veci najvyšší súd doslovne uviedol, že „keby rozhodnutie bolo prípadne v žalobcom uvádzanom zmysle nesprávne, neúplné, nepodložené alebo nepreskúmateľné, nič to nemení na tom, že zo žiadneho hľadiska nevybočilo z rámca tzv. zákonnej licencie a neobsahuje žiadne formulácie alebo náznaky, ktoré by bolo možné objektívne považovať za zasahujúce do cti alebo dôstojnosti fyzickej osoby.“

7.2.3. Najvyšší súd už dávnejšie konštatoval, že pokiaľ je v súlade so zákonnými podmienkami pred príslušným orgánom začaté konanie, v ktorom bolo vydané zákonom predpokladané rozhodnutie, nie je vydanie

takého rozhodnutia neoprávneným zásahom do osobnostných práv účastníka konania (§ 11 a nasl. Občianskeho zákonníka), a to ani v prípade, že po jeho vydaní sa preukáže, že nebolo vydané dôvodne. Nezákonnosť rozhodnutia súd nemôže posudzovať ako otázku predbežnú (viď R 36/2009).

Je nepochybné, že stručné rozhodnutie po posúdení odbornej spôsobilosti a dôveryhodnosti žalobcu v odôvodnení konštatovalo v podstate iba to, že žalobca nespĺňa požadované kritériá na výkon určitej funkcie. Samu nedostatočnú konkretizáciu dôvodov rozhodnutia považoval odvolací súd na jednom mieste priamo za zásah do osobnosti žalobcu, na inom mieste ale to, že odôvodnenie rozhodnutia nekonkretizovalo, z akých skutkových zistení vychádzalo a v čom žalobca nespĺňa zákonné kritériá, označil len za akúsi „živnú pôdu“ (teda to, čo ešte faktom nie je) pre vznik klebiet.

Odvolací súd si dostatočne neuvedomil, že ak na základe rozhodnutia (jeho odôvodnenia) prípadne vznikli „klebety“ alebo ak „padli zmienky“, ktoré mal na mysli, mohli do osobnosti žalobcu podľa všetkého zasahovať nanajvýš tieto „klebety“ a „zmenky“ (pochádzajúce od subjektov odlišných od žalovanej 1/), nie však samo rozhodnutie, obsah ktorého pre ich vznik nedával žiadny dôvod.

7.2.4. Obsah dovolaní napadnutého rozhodnutia naznačuje, že odvolací súd pod excesom, ktorý zakladá neoprávnený zásah do osobnosti považuje nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia.

Najvyšší súd už ale v predchádzajúcom zrušujúcom rozhodnutí dostatočne zrozumiteľne vysvetlil, že prípadné neúplné zistenie skutkových okolností alebo nesprávne rozhodnutie o merite veci alebo nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia vydaného štátnym orgánom (orgánom verejnej moci) je síce vybočením (excesom) z požiadavky, aby rozhodnutia štátnych orgánov (orgánov verejnej moci) boli vecne správne, skutkovo dostatočne podložené a primerane odôvodnené, nejde ale o vybočenie (exces) z tzv. zákonnej licencie, s ktorou je spojená dovolenosť zásahu. Ani prípadná nesprávnosť (nepodloženosť) právnych záverov, na ktorých rozhodnutie spočíva, alebo jeho nepreskúmateľnosť nemôže byť teda považovaná za exces, ktorý by znamenal neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby.

7.2.5. Dovolací súd súhlasí s odvolacím súdom v tom, že formálna právoplatnosť a nezmeniteľnosť rozhodnutia správneho orgánu (v danom prípade rozhodnutia) nepredstavuje dôvod, ktorý by v odôvodnených prípadoch prekážal uplatneniu práva na ochranu osobnosti. O odôvodnený prípad ide však iba vtedy, keď dôjde k tzv. excesu. Vyššie dovolací súd vysvetlil, kedy nejde o exces (viď 7.2.4.). O relevantný exces by v praxi (naopak) mohlo ísť napríklad v prípade vulgárnych vyjadrení orgánu verejnej moci obsiahnutých v jeho rozhodnutí a dopadajúcich na niektorú osobu spomenutú v rozhodnutí.

Najvyšší súd zotrváva na tom, že text rozhodnutia prvok excesu, ktorý by bol relevantný z hľadiska ochrany osobnosti žalobcu, neobsahuje.

Dovedenie názoru prezentovaného odvolacím súdom ad absurdum (dovolací súd tu má na mysli názor odvolacieho súdu, podľa ktorého z hľadiska ochrany osobnosti treba za exces považovať aj chýbajúcu náležitosť

odôvodnenia úradného rozhodnutia), by znamenalo, že neoprávneným zásahom do osobnostných práv by bolo každé také zamietajúce úradné rozhodnutie posudzujúce splnenie určitých odborných alebo iných kritérií či predpokladov fyzickou osobou, ktoré neobsahuje žiadne alebo vyčerpávajúce vysvetlenie dôvodov zamietnutia.

7.2.6. Z napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva názor, podľa ktorého dovolací súd, pokiaľ považoval za nesprávne právne úvahy odvolacieho súdu o tom, že rozhodnutím bolo zasiahnuté do osobnosti žalobcu, mal podať vysvetlenie, ako sa žalobca mal domôcť ochrany svojich práv. Toto konštatovanie odvolacieho súdu znamená, že odvolací súd nepochopil zmysel a účel dovolania a dovolacieho konania.

Dovolacie konanie má prieskumnú povahu. Pokiaľ niektorý dovolateľ namieta, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, dovolací súd skúma opodstatnenosť jeho námietky. Ak dovolací súd dospeje k záveru, že dovolaním napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnych právnych záveroch, vysvetlí, v čom spočíva ich nesprávnosť. Ak je súčasťou právneho názoru dovolacieho súdu jeho presvedčenie, že žalobe nemalo byť vyhovené, dovolací súd vysvetlí, z akých dôvodov dospel k tomuto presvedčeniu. V takom prípade však nie je úlohou dovolacieho súdu (prieskumného súdu najvyššej inštancie sústavy všeobecného súdnictva), aby podával žalobcovi návod alebo výklad toho, ako má (mal) postupovať a aký právny prostriedok má (mal) zvoliť, aby dosiahol to, o čo mu išlo.

Odvolací súd teda v danom prípade vychádza z jednoznačne mylného názoru, že dovolací súd mal podať vysvetlenie, „aká cesta právnej ochrany (a či vôbec nejaká) zostáva žalobcovi“.

7.2.7. Nad rámec vyššie uvedeného dovolací súd poznamenáva, že žaloba o ochranu osobnosti nesmie byť považovaná za akýsi posledný, všestranný a vždy použiteľný procesný nástroj, ktorým sa v občianskom súdnom konaní môže s úspechom domáhať súdneho potvrdenia správnosti svojich názorov (argumentov, tvrdení) ten, kto v iných konaniach neúspešne uplatnil svoje práva.

7.2.8. Odvolací súd sa v napadnutom rozsudku ohradil voči konštatovaniu dovolacieho súdu v predchádzajúcom rozhodnutí, že odvolací súd neprípustne pristúpil k preskúmaniu rozhodnutia správneho orgánu. Podľa jeho názoru vytykaným spôsobom nepostupoval a tento záver dovolacieho súdu nezodpovedá „leitmotívu“ rozhodnutia odvolacieho súdu.

Z platnej právnej úpravy vymedzenej tak v čl. 142 ods. 1 Ústavy, ako aj v § 7 O.s.p. je zrejmé, že právomoc všeobecného súdu nie je neobmedzená. Ak niektorý zákon (zákon č. 483/2001 Z.z. nevynímajúc) zveruje rozhodovanie o určitej otázke inému než súdnemu (napríklad administratívne) orgánu, a tento iný - administratívny orgán o takejto otázke právoplatne rozhodne, súd pri svojom rozhodovaní z takéhoto rozhodnutia vychádza (§ 135 ods. 2 O.s.p.).

K otázke, či a do akej miery je občianskoprávny súd oprávnený skúmať a posudzovať obsah správnych aktov, sa najvyšší súd podrobne vyjadril už vo viacerých rozhodnutiach. Napríklad v rozhodnutí sp. zn. 5 Cdo 157/2007 konštatoval, že mimo rámca správneho súdnictva nie je občianskoprávny súd oprávnený skúmať ani

platnosť ani zákonnosť správnych aktov. Občianskoprávny súd v prípadoch, v ktorých je to potrebné, skúma iba to, či ide vôbec o správny akt a (a nie pakt) vydaný v medziach právomoci príslušného orgánu, ktorý je právoplatný a vykonateľný.

Pravdou je, že odvolací súd rozhodnutie neposudzoval ako súd rozhodujúci v rámci tzv. správneho súdnictva (§ 244 a nasl. O.s.p.). Na druhej strane ale citoval viaceré ustanovenia zákona č. 483/2001 Z.z., zaoberal sa otázkou, či im rozhodnutie zodpovedá a konštatoval, že odôvodnenie rozhodnutia nemá všetky predpokladané náležitosti.

Pokiaľ odvolací súd už v predchádzajúcom rozhodnutí uviedol, že: „žalovaným sa nepodarilo preukázať nesplnenie žalobcom aspoň jedného z takých kritérií (v rovine preukázania prekážky, hoci len vtedy by o opodstatnenosti záveru uvedeného v odôvodnení inkriminovaného rozhodnutia nemuselo byť sporu“ (viď str. 9 predmetného rozsudku, resp. čl. 379 spisu), dovolací súd zotrváva na tom, že odvolací súd tu bezpochyby – tak či onak – vyhodnocoval opodstatnenosť rozhodnutia a súlad jeho odôvodnenia so zákonom č. 483/2001 Z.z., čím neprípustne prekročil hranice, ktoré najvyšší súd vysvetlil v už spomenutom rozhodnutí sp. zn. 5 Cdo 157/2007.

8. Dovolací súd uzatvára, že aj v dovolacom konaní proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 8. apríla 2015 sp. zn. 10 Co 251/2015 zotrváva na svojich skorších záveroch (viď 3.2.), v plnom rozsahu na ne odkazuje s tým, že sa s nimi naďalej stotožňuje.

9. Najvyšší súd už vyššie konštatoval, že dovolanie žalovanej 1/ je prípustné podľa § 238 ods. 1 O.s.p. Skutočnosť, že právny záver najvyššieho súdu vyslovený v jeho zrušujúcom rozhodnutí odvolací súd v ďalšom konaní nerešpektoval, zakladá navyše prípustnosť jej dovolania aj podľa § 238 ods. 2 O.s.p. Zároveň ide tiež o relevantný dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p., ktorý v danom prípade vedie najvyšší súd k zrušeniu dovolaním napadnutého rozhodnutia podľa § 243b O.s.p. (porovnaj obdobne napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 227/2011 a 3 Cdo 26/2012 a tiež rozhodnutie uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 2/2002). Odvolací súd nerešpektovaním právneho názoru dovolacieho súdu vyjadreného v jeho zrušujúcom rozhodnutí porušil tiež závažným spôsobom princípy právnej istoty a zákazu svojvôle súdneho rozhodovania.

Najvyšší súd z týchto dôvodov dovolaním žalovanej 1/ napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 243b O.s.p.) a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

77.

ROZHODNUTIE

Ak pred skončením exekúcie došlo k vyporiadaniu bezpodielového spoluvlastníctva manželov podľa § 149 ods. 4 Občianskeho zákonníka, môže byť exekúcia vedená len na majetok povinného, hoci pohľadávka oprávneného vznikla za trvania manželstva povinného.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. marca 2016 sp. zn. 1 Cdo 257/2012)

O d ô v o d n e n i e

Žalobkyňa sa v konaní excindačnou žalobou domáhala vylúčenia vecí [nehnuteľností v katastrálnom území X, ktoré sú v katastri nehnuteľností zapísané na liste vlastníctva č. X a vedené ako parcela č. X – zastavané plochy a nádvoria vo výmere X m², bytový dom na parcele X súpisné č. X, byt č. X na 1. poschodí tohto domu, spoluvlastnícky podiel 81/2911 na spoločných častiach a zariadeniach domu a na týchto pozemkoch (ďalej len „nehnuteľnosť“) o veľkosti podielu ½ z exekúcií vedených súdnym exekútorom JUDr. X a určenia, že tento spoluvlastnícky podiel nie je zaťažený exekučnými záložnými právami zapísanými pod číslami Z 3794/08, Z 1210/09, P1 168/05, Z 967/08, Z 1696/04, Z 1871/04 a Z 4314/05. Argumentovala, že nehnuteľnosť tvorila predmet bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej len „BSM“), rozsudkom Okresného súdu Trenčín z 14. decembra 1998 pod č. k. 10 C 1228/98-8 bolo BSM zrušené a v nasledujúcom období troch rokov nedošlo k vyporiadaniu tohto zrušeného BSM. V dôsledku toho nehnuteľnosť je v podielovom spoluvlastníctve manželov, toto podielové spoluvlastníctvo žalobkyne a jej manžela, vzniklo priamo zo zákona. Vzhľadom k tejto situácii je možné viesť exekúciu už len výlučne na majetok vo vlastníctve povinného, v danom prípade manžela žalobkyne, žalovaní neboli a nie sú oprávnení viesť exekúciu na jej spoluvlastnícky podiel.

Žalovaní popierali opodstatnenosť žaloby. Žalovaný 2/ zastával názor, že možno viesť exekučné konanie aj proti majetku, ktorý bol pôvodne v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov. Pokiaľ sa exekúcia začala v čase existencie BSM tak sa vykoná bez ohľadu na neskoršie vyporiadanie BSM, preto nie je daný dôvod na vylúčenie nehnuteľností z exekúcie.

Okresný súd Trenčín (ďalej aj „súd prvého stupňa“) rozsudkom z 26. júla 2010 č. k. 21 C 21/2010-22 mimo iného vylúčil spoluvlastnícky podiel žalobkyne o veľkosti 1/2 nehnuteľností z exekúcií označených vyššie a rozhodol o náhrade trov konania. V odôvodnení poukázal na výsledky vykonaného dokazovania, ktorými mal preukázané, že manželstvo žalobkyne a jej manžela bolo právoplatne rozvedené 29. decembra 1998, na liste vlastníctva č. X, vyhotoveného 21. januára 2010 je žalobkyňa zapísaná ako vlastníčka podielu vo výške ½ predmetnej nehnuteľnosti, v poznámkach je na túto nehnuteľnosť zaznamenané vedenie viacerých exekúcií. Uviedol, že 18. októbra 2000 bola začatá exekúcia oprávneného (žalovaného 2/) proti povinnému Ing. X, a to pre zaplatenie 189 047 Sk s príslušenstvom, 14. apríla 2000 bol podaný návrh na vykonanie exekúcie žalovaným 3/ ako oprávneným proti povinnému Ing. X pre zaplatenie 97 865 Sk. Aplikujú ustanovenia § 55 a § 37 zákona č.

233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti a o zmene a doplnení ďalších zákonov (ďalej len „Exekučný poriadok“), ako aj ustanovenie § 147 ods. 1 Občianskeho zákonníka dospel k názoru, že pohľadávku oprávneného voči jednému z manželov možno z majetku patriaceho do BSM uspokojiť len za tej situácie, že v čase začatia exekúcie BSM trvá a veci, ktoré tvorili BSM, je možné postihnúť exekúciou aj po rozvoze, ale len kým nedôjde k vyporiadaniu BSM. Súd bol toho názoru, že s poukazom na §149 ods. 4 Občianskeho zákonníka v situácii, kedy sa bývalí manželia o vyporiadani majetku patriaceho do BSM nedohodnú, bude možná exekúcia na tento majetok najdlhšie do troch rokov od zániku bezpodielového spoluvlastníctva a ak sa takýmto spôsobom stal manžel povinného výlučným vlastníkom veci, či jej časti, pôvodne patriacej do BSM, takýto majetok už exekúciou pre pohľadávku voči druhému manželovi postihnúť nemožno. V závere poukázal, že v danom prípade, hoci v priebehu exekučných konaní nastala situácia, kedy sa stala žalobkyňa výlučnou vlastníčkou ½ predmetného bytu nemôže byť toto jej výlučné vlastníctvo, vzhľadom na vyššie uvedené, predmetom exekúcií vedených na uspokojenie pohľadávok voči jej manželovi. Žalobkyňa sa preto dôvodne domáhala vylúčenia veci z exekúcie.

Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovaného 2/ rozsudkom z 20. júna 2012 sp. zn. 17 Co 85/2011 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že návrh na vylúčenie spoluvlastníckeho podielu žalobkyne vo veľkosti ½ k nehnuteľnosti zamietol. Súdu prvého stupňa vytkol, že vec po právnej stránke nesprávne posúdil. Poukázal na ustanovenia § 37 Exekučného poriadku a § 147 ods. 1 Občianskeho zákonníka a uviedol, že v tomto prípade nedošlo k vyporiadaniu BSM žalobkyne a povinného do začatia exekučného konania, t. j. do 18. októbra 2000 a preto pohľadávku oprávneného voči jednému z manželov bolo možné uspokojiť z majetku patriaceho do BSM. Takýto záver vyplýva nielen z ustanovenia § 37 ods. 2 Exekučného poriadku, ale aj zo zásady Exekučného poriadku, podľa ktorej exekúcia môže byť vedená len na veci, ktoré sú vo vlastníctve povinného.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie, v ktorom namietla, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Vyčítala odvolaciemu súdu, že nesprávne interpretoval ustanovenie § 37 ods. 2 Exekučného poriadku. Podľa jej názoru toto ustanovenie upravuje len účasť manželov povinného v exekučnom konaní, neupravuje otázku rozsahu majetku manžela povinného podliehajúceho exekúcii vedenej proti povinnému. Zároveň toto nebráni tomu, aby došlo k vyporiadaniu majetku patriaceho do BSM podľa § 149 ods. 2 Občianskeho zákonníka, žiadne z ustanovení Exekučného poriadku jeho aplikáciu nevylučuje. Rovnako bola toho názoru, že odvolací súd nesprávne interpretoval základnú zásadu exekučného konania, v zmysle ktorej podliehajú exekúcii veci vo výlučnom vlastníctve povinného. Zdôraznila, že v danom prípade k zániku BSM došlo 29. decembra 1998 a uplynutím trojročnej lehoty sa BSM transformovalo zo zákona na podielové spoluvlastníctvo, pričom platí, že v prípade nehnuteľností sú spoluvlastnícke podiely rovnaké. Po tomto termíne patrí spoluvlastnícky podiel vo veľkosti ½ na predmetnej nehnuteľnosti do výlučného vlastníctva žalobkyne. S ohľadom na uvedené navrhovala dovolaciemu súdu, aby rozsudok odvolacieho súdu podľa § 243b ods. 2 O.s.p. zmenil tak, že rozsudok súdu prvého stupňa potvrdí a prizná žalobkyňi náhradu trov dovolacieho a odvolacieho konania.

Žalovaný 2/ vo vyjadrení k dovolaniu sa v plnom rozsahu stotožnil s právnymi závermi odvolacieho súdu a jeho rozhodnutie označil za vecne správne. Uviedol, že spoluvlastnícky podiel žalobkyne bol oprávnené

postihnutý exekúciou, pretože do začatia exekúcie nedošlo medzi žalobkyňou a povinným k vyporiadaniu BSM. Neopodstatnené dovolanie navrhol zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací [§ 10a ods. 1 O.s.p. (poznámka dovolacieho súdu: v ďalšom texte sa uvádza Občiansky súdny poriadok v znení pred 1. januárom 2015, lebo dovolanie bolo podané pred týmto dňom)] po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpená advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.) proti rozsudku uvedenému v § 238 ods. 1 O.s.p., dospel bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) k záveru, že napadnutý rozsudok treba zrušiť.

Dovolanie možno odôvodniť len tým, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237, b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 O.s.p.).

Dovolací súd preskúma rozhodnutie odvolacieho súdu v rozsahu, v ktorom bol jeho výrok napadnutý. Ak nejde o vady uvedené v § 237, neprihliada na vady konania, ktoré neboli uplatnené v dovolaní, ibaže tieto vady mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 242 ods. 1 O.s.p.). Pri tom je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

So zreteľom na § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p. sa dovolací súd bez ohľadu na obsah dovolania a dovolaciu argumentáciu žalobkyne zaoberal otázkou, či v konaní nedošlo k procesným vadám uvedeným v § 237 O.s.p. a § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.

Vady konania tejto povahy neboli v dovolaní namietané a ich existencia nevyšla v dovolacom konaní najavo.

Podľa názoru žalobkyne spočíva napadnutý rozsudok na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Právny posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, keď súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis, alebo keď síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo keď zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Z obsahu dovolania vyplýva, že žalobkyňa ňou uplatnený dovolací dôvod vyvodzuje z toho, že odvolací súd v danom prípade nesprávne interpretoval ustanovenie § 147 ods. 1 Občianskeho zákonníka v spojení s § 37 ods. 2 Exekučného poriadku.

Predmetom konania je žaloba o vylúčenie veci z exekúcie, ktorej základom je tvrdenie žalobkyne, že nehnuteľnosť tvorila predmet BSM, ktoré bolo zrušené rozsudkom Okresného súdu Trenčín z 14. decembra 1998

pod č. k. 10 C 1228/98-8 a v nasledujúcom období troch rokov nedošlo k vyporiadaniu tohto zrušeného BSM a v dôsledku tohto nehnuteľnosť je v podielovom spoluvlastníctve manželov, pričom toto podielové spoluvlastníctvo žalobkyne a jej manžela, vzniklo priamo zo zákona, a preto v danej situácii nie je možné viesť exekúciu na vec v jej výlučnom vlastníctve. Súd prvého stupňa svoje rozhodnutie založil na právnom názore, podľa ktorého pohľadávku oprávneného voči jednému z manželov možno z majetku patriaceho do BSM uspokojiť len za tej situácie, že v čase začatia exekúcie BSM trvá, pričom veci, ktoré tvorili bezpodielové spoluvlastníctvo manželov, je možné postihnúť exekúciou len do tej doby kým nedôjde k vyporiadaniu BSM a v situácii, kedy sa bývalí manželia o vyporiadaní majetku patriaceho do BSM nedohodnú, v takom prípade bude možná exekúcia na tento majetok najdlhšie do troch rokov od zániku bezpodielového spoluvlastníctva, a preto ak sa takýmto spôsobom stal manžel výlučným vlastníkom veci, či jej časti, pôvodne patriacej do BSM, takýto majetok už exekúciou pre pohľadávku voči druhému manželovi postihnúť nemožno. Odvolací súd na rozdiel od súdu prvého stupňa bol toto názoru, že exekúciou je oprávnené postihnúť aj spoluvlastnícky podiel žalobkyne, pretože do začatia exekučného konania nedošlo medzi manželmi k vyporiadaniu BSM s odkazom na ustanovenie § 37 ods. 2 Exekučného poriadku. Uspokojil sa iba s konštatovaním, že exekučné konanie bolo začaté 18. októbra 2000, teda v čase kedy BSM vyporiadané nebolo.

Podľa dovolacieho súdu právny názor odvolacieho súdu, ktorého správnosť v dovolaní namieta žalobkyňa, nie je správny.

Podľa § 147 ods. 1 Občianskeho zákonníka pohľadávka veriteľa len jedného z manželov, ktorá vznikla za trvania manželstva, môže byť pri výkone rozhodnutia uspokojená i z majetku patriaceho do BSM.

Občiansky zákonník vychádza zo zásady, že so vznikom manželstva je spojený vznik majetkového spoločenstva manželov – manželia vstupujú do majetkových vzťahov nielen medzi sebou navzájom, ale aj do majetkových vzťahov voči tretím osobám. Majetkovým spoločenstvom manželov je podľa súčasnej právnej úpravy BSM. Vznikom manželstva vzniká BSM (ako zo zákona vyplývajúci inštitút a spôsob nadobúdania majetku) ku všetkému, čo môže byť predmetom vlastníctva fyzickej osoby a čo manželia (niektorý z nich), nadobudli za trvania manželstva, okrem výnimiek uvedených v ustanovení § 143 a 143a Občianskeho zákonníka. Pre toto spoluvlastníctvo je charakteristické, že manželia nemajú kvantitatívne určený podiel na vlastníckom práve k spoločnej veci.

Právna úprava v ustanovení § 147 ods. 1 Občianskeho zákonníka vychádza z princípu nedielnosti bezpodielového spoluvlastníctva, dôsledkom čoho je, že tretie osoby môžu svoj nárok uspokojiť aj z majetku, ktorý patrí do bezpodielového spoluvlastníctva. Možnosť uspokojiť sa z majetku v bezpodielovom spoluvlastníctve však neznamená, že manžel, ktorý nezodpovedá veriteľovi sa stane jeho dlžníkom. Je iba povinný strpieť uspokojenie pohľadávky z bezpodielového spoluvlastníctva. Pre povinnosť strpieť uspokojenie z tohto majetku je rozhodujúce len splnenie dvoch podmienok: 1. majetok v čase výkonu rozhodnutia patrí do bezpodielového spoluvlastníctva manželov a 2. pohľadávka veriteľa vznikla za trvania manželstva. V prípade, keď nariadeným výkonom rozhodnutia (exekúciou) majú byť postihnuté veci, ktoré tvoria predmet BSM, stáva sa manžel dlžníka účastníkom konania (§ 37 ods. 2 Exekučného poriadku). S tým súvisí aj ustanovenie § 55 ods. 1

Exekučného poriadku, v zmysle ktorého právo na vec, ktoré nepripúšťa exekúciu, môže tretia osoba uplatniť voči oprávnenému na súde návrhom na vylúčenie veci z exekúcie.

Žaloba o vylúčenie veci z exekúcie prichádza do úvahy v prípade, ak tretia osoba, t. j. osoba odlišná od subjektov exekučného konania tvrdí, že je nositeľom práva na vec, a toto právo nepripúšťa exekučné konanie na predmetnú vec. V odbornej literatúre bol vyslovený názor, že právo na vec, ktoré nepripúšťa exekúciu, bude spravidla určitým typom vecného práva, najmä právo vlastnícke, ale aj spoluvlastnícke, predkupné právo, ak je dohodnuté ako právo vecné. Pokiaľ ide o vec patriacu do BSM, je táto skutočnosť dôvodom na uplatnenie excindačnej žaloby iba v prípade, ak vec bola poňatá do súpisu, napriek skutočnosti, že nebola naplnená hypotéza ustanovenia § 147 Občianskeho zákonníka, čo znamená, ak pohľadávka nevznikla za trvania manželstva, prípadne ak exekúcia postihuje vec z dôvodu existencie dohody modifikujúcej zákonný režim bezpodielového spoluvlastníctva manželov (§ 143a Občianskeho zákonníka), prípadne ak bolo bezpodielové spoluvlastníctvo manželov počas trvania manželstva zrušené [(§ 148a Občianskeho zákonníka), vid' bližšie Števec, M., Ficová, S. a kol. Exekučný poriadok – Komentár, C-H-BECK 1. vydanie r. 2011, str. 148].

Podľa § 148a ods. 2 Občianskeho zákonníka súd na návrh zruší bezpodielové spoluvlastníctvo manželov v prípade, že jeden z manželov získal oprávnenie na podnikateľskú činnosť. Návrh môže podať ten z manželov, ktorý nezískal oprávnenie na podnikateľskú činnosť. Pokiaľ toto oprávnenie majú obaja manželia, môže návrh podať ktorýkoľvek z nich.

Podľa 149 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ak zanikne bezpodielové spoluvlastníctvo, vykoná sa vyporiadanie podľa zásad uvedených v § 150. Podľa ods. 4 tohto ustanovenia, ak do troch rokov od zániku bezpodielového spoluvlastníctva manželov nedošlo k jeho vyporiadaniu dohodou alebo ak bezpodielové spoluvlastníctvo manželov nebolo na návrh podaný do troch rokov od jeho zániku vyporiadané rozhodnutím súdu, platí, pokiaľ ide o hnuiteľné veci, že sa manželia vyporiadali podľa stavu, v akom každý z nich veci z bezpodielového spoluvlastníctva pre potrebu svoju, svojej rodiny a domácnosti výlučne ako vlastníak užíva. O ostatných hnuiteľných veciach a o nehnuteľných veciach platí, že sú v podielovom spoluvlastníctve a že podiely oboch spoluvlastníkov sú rovnaké. To isté platí primerane o ostatných majetkových právach, ktoré sú pre manželov spoločné.

Ako už bolo spomenuté vyššie, v posudzovanom prípade sa žalobkyňa domáhala vylúčenia veci z exekúcie podľa § 55 ods. 1 Exekučného poriadku, v zmysle ktorého právo na vec, ktoré nepripúšťa exekúciu, môže tretia osoba uplatniť voči oprávnenému na súde návrhom na vylúčenie veci z exekúcie podľa osobitného predpisu. Aj keď pri exekúcii ide o donucovanie povinného k splneniu jeho povinnosti a má zásadne postihnúť len povinného, nie je vylúčené, že niekedy môže faktický výkon rozhodnutia postihnúť aj tretie osoby, a to vtedy, keď sú exekúciou postihované veci patriace do bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Pojmovo takáto exekúcia môže prichádzať do úvahy jedine v tom prípade, ak sú naplnené hmotnoprávne podmienky stanovené v § 147 Občianskeho zákonníka, teda že pohľadávka voči jednému z manželov vznikla za trvania manželstva a výkon rozhodnutia (exekúcia) sa vedie na majetok, ktorý patrí do bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Uvedené je však možné len do doby, kým nedôjde k vyporiadaniu bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Znamená to

teda, že od okamihu vyporiadania BSM (nie od jeho zániku), kedy začne platiť zákonná nevyvrátiteľná domnienka podľa § 149 ods. 4 Občianskeho zákonníka o jeho vyporiadaní, nemožno už viesť exekúciu na majetok, ktorý patril do BSM, resp. masy zaniknutého BSM; exekúciou už môžu byť postihnuté len veci patriace do výlučného vlastníctva manžela (bývalého manžela) zaviazaného z vykonateľného rozhodnutia. Hodno pripomenúť, že k rovnakým záverom dospela aj právna teória (porovnaj napr. Komentár Exekučný poriadok, JUDr. Jaroslav Krajčo, Eurounion spol. s r.o., vydanie r. 2009, str. 98). Dovolací súd napokon zdôrazňuje, že prijaté závery nijako neodporujú ani procesnej úprave obsiahnutej v § 37 ods. 2 Exekučného poriadku, nakoľko toto ustanovenie rieši iba účasť manžela (bývalého manžela) povinného v exekučnom konaní v prípade, že sú exekúciou postihnuté veci v BSM a to tak, že mu priznáva postavenie účastníka konania pokiaľ ide o tieto veci, ale (logicky) len ak do začatia exekučného konania nedošlo k vyporiadaniu BSM, inak by predsa jeho účasť nemala žiadne opodstatnenie. Z uvedeného ustanovenia preto nemožno vyvodzovať záver o oprávnenosti vedenia exekúcie na spoluvlastnícky podiel bývalého manžela povinného s odôvodnením, že v okamihu začatia exekučného konania ešte BSM vyporiadané nebolo (ako sa v prejednávanej veci domnieval odvolací súd).

Dovolací súd z dôvodov uvedených vyššie dospel k záveru, že právne posúdenie veci odvolacím súdom je nesprávne, a že žalobkyňa opodstatnene namietla existenciu dovolacieho dôvodu uvedeného v § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolaním napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§243b ods. 2 O.s.p.).

78.

ROZHODNUTIE

Súd v konaní o neplatnosť výpovede danej zástupcovi zamestnancov neskúma z vlastnej iniciatívy, či od zamestnávateľa možno spravodlivo požadovať, aby zamestnanca naďalej zamestnával (§ 240 ods. 9 Zákonníka práce).

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 21. decembra 2015 sp.zn. 6 Cdo 273/2013)

O d ô v o d n e n i e

Žalobou podanou na Okresnom súde Komárno dňa 20. augusta 2009 sa žalobkyňa domáhala určenia neplatnosti výpovede danej jej žalovaným, listom z 10. marca 2009, z dôvodu nadbytočnosti podľa § 63 ods. 1 písm. b) zákona č. 311/2001 Z.z. Zákonník práce (ďalej len „Zákonník práce“). Neplatnosť výpovede vyvodzovala z toho, že jej žalovaný neponúkol vhodnú prácu, hoci takúto mal, že ako predsedníčke Výboru OZO (odborovej základnej organizácie) Odborového zväzu pracovníkov obchodu a cestovného ruchu na Slovensku pôsobiacom u žalovaného jej bola daná výpoveď napriek nesúhlasu tohto zástupcu zamestnancov s výpoveďou, a že organizačná zmena nebola odsúhlasená zriaďovateľom žalovaného.

Okresný súd Komárno (ďalej aj „súd prvého stupňa“) v poradí prvým rozsudkom z 27. mája 2010 č.k. 6C/182/2009-177 určil neplatnosť označenej výpovede. Jej neplatnosť odôvodnil absenciou rozhodnutia žalovaného o organizačnej zmene, nesúhlasom zástupcu zamestnancov s výpoveďou v zmysle § 240 ods. 8 Zákonníka práce a nesplnením ponukovej povinnosti inej vhodnej práce.

Krajský súd v Nitre (ďalej aj „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na odvolanie žalovaného uznesením z 26. októbra 2010 sp.zn. 6Co/241/2010 vyššie uvedený rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V odôvodnení uznesenia uviedol, že v čase výpovede žalovaný nemal pre žalobkyňu vhodnú prácu, preto mu nevznikla ponuková povinnosť, a že skutočnosť, že žalobkyňa bola predsedníčkou odborovej organizácie, bola preukázaná potvrdením odborového zväzu pracovníkov obchodu a cestovného ruchu. Zrušenie prvostupňového rozsudku odôvodnil potrebou vykonania ďalšieho dokazovania. Zároveň poukázal na ustanovenie § 240 ods. 9 Zákonníka práce, v zmysle ktorého ak zástupcovia zamestnancov odmietli udeliť súhlas k výpovedi, ktorá by mala byť daná zástupcovi zamestnancov (členovi odborového orgánu), je výpoveď zo strany zamestnávateľa z tohto dôvodu neplatná. Ak sú však ostatné podmienky výpovede splnené a súd v spore o neplatnosť výpovede zistí, že od zamestnávateľa nemôže spravodlivo požadovať, aby zamestnanca naďalej zamestnával, je výpoveď platná.

Okresný súd Komárno v ďalšom konaní v poradí druhým rozsudkom z 12. apríla 2011 č.k. 6C/182/2009-248 rozhodol opätovne o určení neplatnosti výpovede, pričom jej neplatnosť odôvodnil absenciou rozhodnutia žalovaného o organizačnej zmene a nesúhlasom zástupcu zamestnancov s výpoveďou v zmysle § 240 ods. 8 Zákonníka práce.

Krajský súd v Nitre na odvolanie žalovaného uznesením z 13. septembra 2011 sp.zn. 6Co/160/2011 aj tento rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V odôvodnení uznesenia uviedol, že výpovedný dôvod podľa § 63 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce u žalobkyne je daný, a že dôvodom zrušenia prvostupňového rozsudku je iba tá skutočnosť, že súd prvého stupňa sa nezaoberal ustanovením § 240 ods. 9 Zákonníka práce, a preto je povinný doplniť dokazovanie v tomto smere.

Okresný súd Komárno po doplnení dokazovania napokon aj v poradí tretím rozsudkom z 28. septembra 2012 č.k. 6C/182/2009-537 určil neplatnosť výpovede danej žalobkyňu žalovaným. Takto rozhodol poukajúc na výsledky vykonaného dokazovania, z ktorého vyvodil záver, že neboli zistené dôvody, pre ktoré by nebolo možné od žalovaného spravodlivo požadovať, aby žalobkyňu ďalej zamestnával. Uviedol, že pokiaľ žalovaný rozširoval počet zamestnancov aj v roku 2012, neobstojí jeho tvrdenie o objektívnej nemožnosti žalobkyňu zamestnávať z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov na jej mzdu. Ani údajné porušenia pracovnej disciplíny zo strany žalobkyne, ktoré namietal žalovaný, neboli dôvodmi pre ktoré by nebolo možné od žalovaného spravodlivo požadovať, aby žalobkyňu ďalej zamestnával. Konštatoval, že žalovaným tvrdené machinácie v bufete v roku 2007 neboli ním vo vzťahu k žalobkyňu nijako riešené, a že oneskorené preukázanie práceneschopnosti žalobkyňou nebolo porušením pracovnej disciplíny, nakoľko žalobkyňa telefonicky informovala svojho nadriadeného o nenastúpení do práce z dôvodu dopravnej nehody jej syna a jeho hospitalizácie, a neboli preukázané ani iné porušenia pracovnej disciplíny.

Krajský súd v Nitre na odvolanie žalovanej rozsudkom z 24. apríla 2013 sp.zn. 6Co/12/2013 rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobu zamietol. Na rozdiel od súdu prvého stupňa, poukajúc na výsledky zopakovaného dokazovania, dospel k záveru, že od žalovaného nemožno spravodlivo požadovať, aby žalobkyňu ďalej zamestnával, keďže žalobkyňa bola v roku 2007 zodpovednou vedúcou v bufete, pričom v tomto čase tam dochádzalo k finančným machináciám, a keďže porušila pracovnú disciplínu aj tým, že nenastúpila do zamestnania bez predchádzajúceho súhlasu zamestnávateľa a účelovo predložila potvrdenie o práceneschopnosti.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podala dovolanie žalobkyňa. Žiadala, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnila inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a nesprávnym právnym posúdením veci. Nesúhlasila so závermi odvolacieho súdu o tom, že sa mala dopustiť tvrdených porušení pracovnej disciplíny.

Žalovaný v písomnom vyjadrení k dovolaniu navrhol tento mimoriadny opravný prostriedok ako neopodstatnený zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie bolo podané proti právoplatnému rozsudku odvolacieho súdu oprávnenou osobou (účastníčkou konania) v zákonnej lehote (§ 240 ods. 1 O.s.p.) a že ide o rozsudok, proti ktorému je prípustné (§ 238 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), preskúmal rozsudok odvolacieho súdu a dospel k záveru, že ho treba zrušiť.

Dovolací súd predovšetkým z úradnej povinnosti skúmal existenciu vád konania taxatívne vymedzených

v ustanovení § 237 O.s.p. a iných vád, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dospel pritom k záveru, že konanie pred oboma súdmi v základnom konaní bolo postihnuté vadou vyplývajúcou z ustanovenia §237 písm. f) O.s.p., t.j. vadou spočívajúcou v odňatí možnosti žalobkyne riadne konať pred súdom. Táto vada bola založená postupom prvostupňového i odvolacieho súdu, ktorý mal za následok porušenie procesného práva žalobkyne na rešpektovanie základných princípov spravodlivého konania, a to ústavných princípov rovnosti účastníkov konania (čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky) a nestrannosti súdu (čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky).

Tento nesprávny postup súdov bol založený tým, že odvolací súd v uznesení z 26. októbra 2010 sp.zn. 6Co/241/2010 a potom aj opakovane v uznesení z 13. septembra 2011 sp.zn. 6Co/160/2011 dal súdu prvého stupňa záväzný pokyn zaoberať sa ustanovením § 240 ods. 9 Zákonníka práce, v zmysle ktorého ak zástupcovia zamestnancov odmietli udeliť súhlas k výpovedi, ktorá by mala byť daná zástupcovi zamestnancov (členovi odborového orgánu), je výpoveď zo strany zamestnávateľa z tohto dôvodu neplatná, ale ak sú ostatné podmienky výpovede splnené a súd v spore o neplatnosť výpovede zistí, že od zamestnávateľa nemôže spravodlivo požadovať, aby zamestnanca naďalej zamestnával, je výpoveď platná. Tento pokyn dal napriek tomu, že žalovaný v konaní o neplatnosť výpovede až do rozhodnutia vo veci v poradí prvým, resp. aj druhým prvostupňovým rozsudkom netvrdil skutočnosti, pre ktoré nemožno od neho požadovať, aby žalobkyňu naďalej zamestnával.

Ustanovenie § 240 ods. 9 Zákonníka práce je nepochybne hmotnoprávnym ustanovením toho predpisu súkromného práva. Ak chce zamestnávateľ v prípadnom spore o neplatnosť výpovede zvrátiť jej neplatnosť ako následok nesúhlasu zástupcu zamestnancov s výpoveďou danou zamestnancovi (ktorý je členom odborového orgánu), a teda dosiahnuť platnosť ním urobeného neplatného právneho úkonu, musí tvrdiť a preukazovať konkrétne hmotnoprávne skutočnosti, pre ktoré od neho nemožno spravodlivo požadovať, aby zamestnanca naďalej zamestnával. Pokiaľ tak neurobí, súd v konaní o neplatnosť výpovede sa z vlastnej iniciatívy nemôže zaoberať možnosťou aplikácie ustanovenia § 240 ods. 9 Zákonníka práce, pretože inak by dával zamestnávateľovi ako účastníkovi konania návod, čo by mal alebo mohol robiť, aby dosiahol žiadaný účinok. Tým by vybočil z medzí poučovacej povinnosti poučovať účastníkov konania o ich procesných právach a povinnostiach, oslabil by úlohu súdu ako nestranného orgánu a založil by nerovnosť medzi účastníkmi občianskeho súdneho konania (porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Českej republiky sp.zn. I. ÚS 153/94, sp.zn. I. ÚS 56/95 a sp.zn. III. ÚS 480/97).

V preskúmvanej veci bolo zo skutkového hľadiska, okrem iného, zistené, že žalovaný listom zo 16. februára 2009, adresovaným žalobkyňi označenej v ňom ako „predsedkyňa OZO Odborového zväzu cestovného ruchu“, požiadal príslušného zástupcu zamestnancov o súhlas s výpoveďou podľa § 240 ods. 8 Zákonníka práce, a že príslušný zástupca zamestnancov súhlas odmietol udeliť.

Pokiaľ za tejto skutkovej situácie žalovaný listom z 10. marca 2009 dal žalobkyňi výpoveď z dôvodu nadbytočnosti podľa § 63 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce, musel si byť vedomý, že výpoveď, ak inak jej podmienky budú splnené, bude neplatná pre nesúhlas zástupcu zamestnancov, a že len ak budú zistené skutočnosti, pre ktoré od neho nemožno spravodlivo požadovať, aby žalobkyňu naďalej zamestnával, bude výpoveď

považovaná za platnú. Napriek tomu však v konaní žiadne takéto konkrétne skutočnosti vyplývajúce z hmotného práva netvrdil, a teda ani nepreukazoval. Urobil tak až na výzvu súdu na pojednávaní pred súdom prvého stupňa dňa 12. júna 2012, teda po uplynutí takmer troch rokov od začiatku konania. Keďže žalovaný uvedené skutočnosti v relevantnom čase po začatí sporu netvrdil, resp. urobil tak až v dôsledku neprípustného návrhu odvolacieho i prvostupňového súdu, musí znášať pre neho nepriaznivé procesné dôsledky spočívajúce v tom, že na takéto dodatočné tvrdenia nemožno prihliadať, a teda ani vykonávať dokazovanie na ich preukázanie. Tým, že súdy v základnom konaní nesprávne poskytli žalovanému návod čo by mal robiť, a jeho dodatočnými tvrdeniami sa zaoberali, porušili procesné právo žalobkyne na zachovanie zásad rovnosti účastníkov konania a nestrannosti súdu. Dovolací súd preto z tohto dôvodu dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Dovolací súd ďalej považuje za potrebné uviesť, že aj keby konanie pred súdmi v základnom konaní nebolo postihnuté vyššie uvedenou vadou, bola by dôvodnosť dovolania daná nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom. I keď ustanovenie § 240 ods. 9 Zákonníka práce bližšie neurčuje skutočnosti, pre ktoré nemožno od zamestnávateľa spravodlivo požadovať, aby zamestnanca naďalej zamestnával, a v tomto smere poskytuje priestor pre úvahu súdu, zastáva dovolací súd názor, že takouto skutočnosťou nie je údajné porušenie pracovnej disciplíny zamestnancom, ku ktorému malo dôjsť v dobe takmer dvoch rokov pred daním mu výpovede, a ktoré začalo byť zamestnávateľom tvrdené po viac ako piatich rokoch od jeho údajného spáchania, navyše za okolností, keď voči zamestnancovi neboli vyvedené žiadne dôsledky z tvrdeného porušenia pracovnej disciplíny. Akceptovanie takejto skutočnosti (ak by aj bola preukázaná) by bolo nielen v rozpore so zásadou pracovného práva vyžadujúcou vyvodzovanie zodpovednosti za porušenie pracovnej disciplíny v zákonom stanovených lehotách (napr. § 63 ods. 4 alebo § 68 ods. 2 Zákonníka práce), resp. v primeranom čase, ale odporovalo by aj zásade, podľa ktorej výkon práv a povinností z pracovnoprávných vzťahov musí byť v súlade s dobrými mravmi. Zamestnanec by sa totiž za takejto situácie proti tvrdenému porušeniu pracovnej disciplíny prakticky nemohol brániť, pretože by si už nemusel pamätať skutočnosti, ktoré by mohli toto tvrdenie vyvrátiť, resp. by už nemusel mať k dispozícii dôkazy, ktoré by mohli byť v jeho prospech.

79.

ROZHODNUTIE

Právne úkony člena diplomatického zboru v Slovenskej republike, ktoré majú súkromnoprávnu povahu nemožno považovať za úkony súvisiace so zastupovaním záujmov vysielajúcej krajiny.

Právomoc súdu Slovenskej republiky je daná aj vtedy, ak sa osoby požívajúce imunity a výsady dobrovoľne podrobia jeho právomoci. O taký prípad ide, ak sa strany v zmluve dohodli, že v prípade súdneho sporu je príslušný súd Slovenskej republiky.

Z právomoci súdu Slovenskej republiky je vyňatý spor, stranou ktorého je osoba, ktorej diplomatické výsady a imunity pretrvávajú podľa článku 39 bod 2 Viedenského dohovoru o diplomatických stykoch² aj po ukončení diplomatickej misie v rozsahu úkonov, ktoré urobila počas misie pri výkone svojich funkcií.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 12. novembra 2015 sp. zn. 1 Co 44/2013)

O d ô v o d n e n i e

Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) uznesením zrušil platobný rozkaz Okresného súdu Bratislava III z 30. decembra 2011, č. k. 39 Ro 1018/2011-13, konanie zastavil, žalobcom 1/ až 3/ vrátil súdny poplatok za návrh na začatie konania a žalovanému náhradu trov konania nepriznal. Dospel k záveru, že v danom prípade je predmetom sporu platenie nájomného, ide o štandardný občiansko-právny vzťah, jeho povaha však nespadá do žiadneho z prípadov uvedených v čl. 31 bod 1 písm. a/, b/, c/ Viedenského dohovoru OSN z roku 1963, ktoré predpokladajú možnosť prejednávania civilnej veci, ktorej účastníkom konania by mal byť diplomatický zástupca na súdoch v Slovenskej republike, nakoľko aj ustanovenie článku 31 bod 1 písm. a/ Viedenského dohovoru stanovuje vecnú povahu žaloby týkajúcej sa súkromnej nehnuteľnosti na území prijímajúceho štátu. V nadväznosti na uvedené preto dospel k záveru, že žalovaný ako osoba diplomatického zástupcu v zmysle Viedenského dohovoru v takomto spore nie je žalovateľná na súdoch Slovenskej republiky, nakoľko vyňatie takejto osoby z jurisdikcie prijímajúceho štátu upravuje priamo ustanovenie článku 31 ods. 1 Viedenského dohovoru. Podľa čl. 1 písm. e/ Viedenského dohovoru "diplomatický zástupca" je šéf misie alebo člen diplomatického personálu misie. V danej veci je nesporné, že v čase doručenia návrhu na začatie konania okresnému súdu dňa 30. decembra 2011 žalovaný preukázateľne požíval diplomatické výsady a imunity, pričom uvedenej skutočnosti si boli vedomí i žalobcovia. V predmetnej veci ide o spor týkajúci sa zaplatenia nájomného, ide o vec vylúčenú z právomoci slovenských súdov podľa § 47 ods. 3 písm. a/ zákona č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom (ďalej len "ZMPSaP") a contrario. Podľa § 104 ods. 1 veta prvá O.s.p., ak ide o taký nedostatok podmienky konania, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví. S poukazom na vyššie uvedené skutočnosti dospel k záveru, že súdy Slovenskej republiky nemajú právomoc vo veci konať, konanie zastavil, keď predtým rozhodol o zrušení platobného rozkazu.

Proti tomuto uzneseniu podali odvolanie žalobcovia. Navrhli ho ako vecne nesprávne zrušiť a vec vrátiť

² publikovaný pod č. 157/1964 Zb.

súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Dôvodili, že z vyjadrenia Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky vyplýva, že žalovaný bol registrovaný v databáze diplomatických zástupcov ako 3. tajomník veľvyslanectva Spolkovej republiky Nemecko v období od 29. júla 2010 do 20. augusta 2012, kedy veľvyslanectvo oficiálne oznámilo ukončenie jeho misie a opustenie územia Slovenskej republiky. Mimo uvedeného obdobia, aj keď sa žalovaný preukazoval diplomatickým pasom, výsady a imunity menovanému na území Slovenskej republiky neprislúchali. Nájomná zmluva, z ktorej nároky si žalobcovia uplatnili bola uzavretá dňa 29. júna 2010, teda v čase, keď žalovaný nepožíval žiadne diplomatické výsady a imunity. Poukázali na relevantné ustanovenia ZMPSaP, najmä na ustanovenie § 9, § 11 a § 37e, keď si účastníci zmluvného vzťahu písomnou formou dohodli pre prípad sporu právomoc slovenského súdu, konkrétne v článku IX bod 1 a 5 nájomnej zmluvy sa dohodli, že právne vzťahy vyplývajúce z danej zmluvy sa riadia právnym poriadkom Slovenskej republiky a v prípade súdneho sporu je príslušným súdom súd v mieste predmetu nájmu. Možnosť dobrovoľne sa podrobiť právomoci štátu výkonu diplomatickej funkcie pripúšťa aj ustanovenie § 47 ods. 3 písm. d/ ZMPSaP. Z vyššie uvedených skutočností vyplýva, že nájomná zmluva bola uzavretá v čase, keď žalovaný nepožíval diplomatické výsady a imunity a išlo o vzťah medzi našimi občanmi a občanom cudzieho štátu, účastníci nájomnej zmluvy si v súlade so zákonom č. 97/1963 Zb. zvolili právny poriadok Slovenskej republiky na riešenie sporov vzniknutých z tohto nájomného vzťahu a rovnako v súlade s týmto predpisom si zvolili za príslušný súd rozhodovať súdne spory, t. j. súd v mieste predmetu nájmu. Predmet nájmu sa nachádza v obvode Okresného súdu Bratislava IV a v obvode Krajského súdu Bratislava.

Žalovaný sa k odvolaniu žalobcov nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (ďalej len „odvolací súd“), pretože krajský súd rozhodoval vo veci ako súd prvého stupňa (§ 10 ods. 2 O.s.p.) po zistení, že odvolanie bolo podané účastníkmi konania v zákonom stanovenej lehote (§ 204 ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnuté uznesenie bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.) a dospel k záveru, že odvolanie je opodstatnené.

Podľa § 103 O.s.p. kedykoľvek za konania prihliada súd na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať vo veci.

Pokiaľ krajský súd dospel k záveru, že na základe ustanovenia § 47 ods. 3 písm. a/ ZMPSaP ide o vec vylúčenú z právomoci slovenských súdov, a preto konanie podľa ustanovenia § 104 ods. 1 O.s.p. zastavil, tento záver je nesprávny.

Zo žaloby a z pripojených listín je zrejmé, že predmetom konania je nárok žalobcov voči žalovanému na zaplatenie dlžného nájomného za nájom rodinného domu súp. č. X, nachádzajúceho sa v X, zapísaný v katastri nehnuteľností na LV č. X, založený nájomnou zmluvou z 29. júna 2010.

Najvyšší súd Slovenskej republiky už vo svojom inom zrušujúcom uznesení sp. zn. 6 Co 51/2013 z 26. februára 2015, kde bolo konanie o zaplatenie nájomného vedené proti cudziemu štátu (Slovenskej republike), sa zaoberal tzv. jurisdikčnou imunitou. Ustanovenie § 47 ods. 1 ZMPSaP upravuje tzv. jurisdikčnú imunitu subjektov v ňom uvedených, t. j. ich vyňatie z právomoci slovenských súdov v konaniach, v ktorých je inak daná všeobecná právomoc slovenského súdu v zmysle § 7 O.s.p. Medzi tieto subjekty patria aj cudzie štáty. Jurisdikčná imunita

štátov je inštitútom medzinárodného práva. Jej základným účelom je chrániť štáty pred nenáležitým uplatnením súdnej právomoci iných štátov.

V uvedenom uznesení najvyšší súd dospel k názoru, že aj keď nemožno mať pochybnosti, že štát požíva pre seba a svoj majetok jurisdikčnú imunitu pred súdmi iného štátu (*par in parem non habet jurisdictionem*), správna interpretácia ustanovenia § 47 ods. 1 ZMPSaP vyžaduje rešpektovať základné metodologické východiská výkladu práva, a to že právnou normou nie je len samotný text právneho predpisu, ale význam tohto textu meniaci sa v priestore a čase, a že hoci pri výklade a aplikácii právnych predpisov je potrebné vychádzať prvotne z ich doslovného znenia, súd nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne, ale môže, ba dokonca sa musí od neho odchýliť v prípade, keď to zo závažných dôvodov vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavne súladného výkladu zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov (porovnaj nálež Ústavného súdu Slovenskej republiky z 1. júla 2008 sp. zn. III. ÚS 341/07).

Rešpektovanie vyššie uvedených východísk v súvislosti s interpretáciou § 47 ods. 1 ZMPSaP vyžaduje vziať do úvahy, že právna úprava jurisdikčnej imunity štátov platná v Slovenskej republike vychádzala z absolútneho chápania tejto imunity, ktoré v čase jej prijatia presadzovala bývala ČSSR, a že od prijatia tejto právnej úpravy dynamickým rozvojom medzinárodných vzťahov došlo na medzinárodnej úrovni k zmene od absolútneho chápania jurisdikčnej imunity štátov k jej reštriktívnemu chápaniu, a to k jej chápaniu ako imunity funkčnej (viď Pavel Caban, *Jurisdikční imunity států*, Univerzita Karlova v Prahe, právnická fakulta, 2007). Funkčná imunita znamená, že štát sa nemôže dovolávať svojej jurisdikčnej imunity - okrem prípadov, kedy sa jej výslovne zriekol - ani vtedy, keď ide o konanie týkajúce sa jeho obchodných transakcií, pracovných zmlúv, vlastníctva, držby, alebo užívania majetku, v prípade náhrady škody spôsobenej na majetku či osobám, vo veciach priemyselného či duševného vlastníctva, ohľadne účasti v obchodných spoločnostiach, teda v podstate v prípadoch, kedy nejedná ako vykonávateľ verejnej moci (*acta iure imperii*). Pokiaľ teda pôsobí štát ako bežný subjekt občianskoprávných pomerov upravených pravidlami medzinárodného práva súkromného (*acta iure gestionis*), jurisdikčnú imunitu nepožíva (viď uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky z 25. júna 2008 sp. zn. 21 Cdo 2215/2007 a uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky z 24. marca 2011 sp. zn. 30 Cdo 2594/2009).

Z reštriktívneho chápania jurisdikčnej imunity štátov vychádza aj Dohovor Organizácie spojených národov o jurisdikčných imunitách štátov a ich majetku (ďalej len „dohovor“), ktorého návrh prijalo Valné zhromaždenie OSN v decembri 2004. V zmysle článku 13 tohto dokumentu, štát sa nemôže dovolávať imunity voči právomoci pred súdom iného štátu, ktorý je inak oprávnený v konaní týkajúcom sa určenia akéhokoľvek práva alebo záujmu štátu k nehnuteľnému majetku, ktorý sa nachádza na území štátu, držby nehnuteľného majetku štátom, alebo jeho užívania, alebo akéhokoľvek záväzku štátu vyplývajúceho z jeho právneho nároku k takémuto nehnuteľnému majetku, jeho držby, alebo užívania. Vláda Slovenskej republiky uznesením č. 629 z 24. augusta 2005 vyslovila súhlas s podpisom dohovoru a odporučila prezidentovi Slovenskej republiky podpísať dohovor s výhradou ratifikácie. I keď ratifikácia dohovoru nebola doteraz zavŕšená, pravidlá v ňom obsiahnuté a akceptované v medzinárodných vzťahoch treba považovať za súčasť medzinárodných zásad, resp. medzinárodných zvyklostí. V Českej republike sa reštriktívne chápanie imunity štátov premietlo do novej zákonnej úpravy vykonanej zákonom č. 91/2012 Sb. o medzinárodnom právu súkromnom (§ 7), účinným od 1. januára 2014.

Posun v chápaní jurisdikčnej imunity štátov na medzinárodnej úrovni má podľa názoru odvolacieho súdu vo vnútroštátnej právnej úprave za následok zmenu významu právneho textu obsiahnutého v § 47 ods. 1 ZMPSaP,

účelu ktorého zodpovedá funkčné chápanie imunity cudzieho štátu. Takáto interpretácia je zároveň súladná s požiadavkou na ochranu základného práva na spravodlivé súdne konanie u súkromných osôb, s ktorými cudzí štát vstupuje do súkromnoprávných vzťahov.

V predmetnom prípade však návrh na začatie konania o zaplatenie dlžného nájomného nesmeruje proti cudziemu štátu, ale proti fyzickej osobe, občanovi Spolkovej republiky Nemecko, ktorý v čase od 29. júla 2010 do 20. augusta 2012 bol členom diplomatického zboru v Slovenskej republike, pracoval a vykonával misiu diplomata vo funkcii 3. tajomníka veľvyslanectva Spolkovej republiky Nemecko. Bolo potrebné skúmať, či žalovaný ako diplomat v danom období je chránený imunitami a výsadami v zmysle ustanovení Viedenského dohovoru z roku 1963, ako aj ZMPSaP.

Krajský súd správne zistil, že v článku 31 bod 1 Viedenského dohovoru je výslovne stanovené, že diplomatický zástupca je vyňatý z trestnej jurisdikcie prijímajúceho štátu a je taktiež vyňatý z civilnej a správnej jurisdikcie, a to s výnimkou prípadov predpokladaných písmenami a/, b/, c/ spomenutého ustanovenia.

Nesprávne však aplikoval článok 39 bod 2 Viedenského dohovoru, podľa ktorého keď sa skončí funkcia osoby požívajúcej výsady a imunity, skončia sa tieto výsady a imunity obvykle v okamihu, keď táto osoba opustí krajinu alebo po uplynutí primeraného času, v ktorom tak má urobiť, avšak potrvajú až do toho času aj v prípade ozbrojeného konfliktu. Imunita však trvá, pokiaľ ide o činy, ktoré táto osoba urobila pri výkone svojich funkcií ako člen misie.

Z obsahu spisu je nesporné, že v čase rozhodovania prvostupňového súdu dňa 13. februára 2013 žalovaný nepožíval v Slovenskej republike diplomatickú imunitu, ktorá sa naň vzťahovala len v období výkonu misie (od 29. júla 2010 do 20. augusta 2012), a teda neexistovala prekážka podľa ustanovenia § 104 ods. 1 O.s.p., pre ktorú súd musel konanie zastaviť.

Koncept diplomatickej imunity fyzickej osoby nie je absolútny. Je potrebné vychádzať z jeho účelu, ktorým je nepochybne odstránenie rôznych možných administratívnych, organizačných a právnych prekážok vykonávania diplomatickej misie žalovaného pri výkone svojich pracovných a štátnických funkcií, ktorými bol poverený svojou vysielajúcou vládou v príčinnej súvislosti so zastupovaním jej záujmov v krajine vyslania. Pôjde najmä o jednania, výroky, úkony, prednesy a iné správanie sa, či konanie diplomata, ktorým priamo prezentuje a zastupuje, vyjadruje záujmy vysielajúceho štátu.

Súkromno-právne a občiansko-právne vzťahy, ktoré súvisia s prenájmom nehnuteľností a platenia nájomného nepochybne nepatria medzi činnosti, ktoré priamo súvisia so zastupovaním záujmov krajiny vyslania žalovaného, teda činnosti, ktoré požívajú ochranu medzinárodným právom súvisiace s diplomatickou imunitou žalovaného.

Preto podľa názoru odvolacieho súdu na žalovaného nemožno aplikovať poslednú vetu článku 39 bod 2 Viedenského dohovoru, podľa ktorej diplomatická imunita trvá aj po skončení funkcie, pokiaľ ide o činy, ktoré táto osoba urobila pri výkone svojich funkcií ako člen misie. Ako bolo vyššie uvedené v súvislosti s jurisdikčnou a funkčnou imunitou štátu, súkromno-právne, či občiansko-právne vzťahy k nehnuteľnému majetku, k jeho užívaniu, držbe, v danom prípade platenie nájmu za užívanie nehnuteľnosti nie je možné považovať „za čin, ktorý urobila osoba pri výkone svojej funkcie ako člen misie“.

Záver krajského súdu o vylúčení tejto veci z konania pred slovenskými súdmi nie je správny aj z ďalšieho dôvodu.

Podľa ustanovenia § 47 ods. 3 ZMPSaP právomoc slovenských súdov je však daná, ak: a/predmetom konania je nehnuteľný majetok štátov a osôb uvedených v odseku 1, nachádzajúci sa v Slovenskej republike, alebo ich práva na takýchto nehnuteľných veciach patriacich iným osobám, ako aj práva z nájomného pomeru k takýmto nehnuteľným veciam, pokiaľ nie je predmetom konania platenie nájomného,

b/predmetom konania je dedičstvo, v ktorom osoby uvedené v odseku 1 vystupujú mimo rámca svojich úradných funkcií,

c/predmet konania sa týka výkonu povolania alebo obchodnej činnosti, ktoré osoby uvedené v odseku 1 vykonávajú mimo rámca svojich úradných funkcií,

d/cudzí štát alebo osoby uvedené v odseku 1 sa dobrovoľne podrobia ich právomoci.

Z obsahu spisu je zrejmé, že došlo aj k naplneniu podmienky podľa ustanovenia § 47 ods. 3 písm. d/ ZMPSaP, kedy právomoc slovenských súdov je daná aj vtedy, ak sa osoby požívajúce imunity a výsady dobrovoľne podrobia ich právomoci.

Podľa § 37e ods. 1 ZMPSaP, účastníci si môžu na riešenie sporov zo svojho zmluvného vzťahu alebo z nároku na náhradu škody založiť právomoc súdu dohodou. Ak sa účastníci nedohodli inak, je táto právomoc výlučná. Dohoda o právomoci je vylúčená v prípadoch uvedených v § 37d.

Podľa § 37e ods. 2 ZMPSaP, ak si účastníci dohodli právomoc slovenského súdu, nemôžu svojou dohodou zmeniť jeho vecnú príslušnosť.

Podľa § 37e ods. 3 ZMPSaP, dohoda o právomoci musí mať písomnú formu alebo musí byť písomne potvrdená. Ak sa dohoda o právomoci týka zmluvného vzťahu v medzinárodnom obchode, stačí, ak má formu, ktorá sa v súlade s obchodnými zvyklosťami v medzinárodnom obchode všeobecne zachováva a účastníci zmluvného vzťahu ju pre daný zmluvný typ i pravidelne dodržiavajú.

Ako vyplýva z čl. IX bod 1 a 5 nájomnej zmluvy účastníci zmluvy si dohodli, že právne vzťahy vyplývajúce z tejto zmluvy sa riadia právnym poriadkom Slovenskej republiky a v prípade súdneho sporu je príslušný súd v mieste predmetu nájmu.

Teda z vyššie uvedených skutočností je možné vyvodiť, že nájomná zmluva bola uzavretá v čase, keď žalovaný nepožíval diplomatické výsady a imunity a išlo o vzťah medzi občanmi Slovenskej republiky a občanom cudzieho štátu, účastníci nájomnej zmluvy si v súlade so ZMPSaP zvolili právny poriadok Slovenskej republiky na riešenie sporov vzniknutých z tohto nájomného vzťahu. Rovnako v súlade so zákonom si zvolili za príslušný súd rozhodovať súdne spory, a to súd v mieste predmetu nájmu, v obvode Okresného súdu Bratislava IV a v obvode Krajského súdu v Bratislave.

So zreteľom na uvedené odvolací súd uznesenie krajského súdu pre nesprávne právne posúdenie veci v otázke právomoci zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 221 ods. 1 písm. h/ O.s.p.). V zmysle ustanovenia §226 O.s.p. je súd prvého stupňa viazaný právnym názorom odvolacieho súdu.

80.

ROZHODNUTIE

Oslobodenie od súdneho poplatku podľa § 4 ods. 2 písm. i³ zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov je výlučne viazané na osobu žalobcu (poškodeného, poisteného) a neprechádza na poistiteľa, na ktorého podľa podmienok § 813 ods. 1 Občianskeho zákonníka prešlo právo poisteného na náhradu škody spôsobenej poistnou udalosťou.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 20. júla 2016 sp. zn. 8 Cdo 920/2015)

O d ô v o d n e n i e

1. Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením z 25. júna 2015 sp. zn. 12Co/364/2014 potvrdil uznesenie Okresného súdu Banská Bystrica z 29. januára 2014 č.k. 9C/6/2014-163, ktorým bolo zastavené konanie podľa §10 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov (ďalej len „ZoSP“) z dôvodu, že žalobkyňa, ktorá nie je osobne oslobodená od súdnych poplatkov, poplatok, napriek poučeniu o následkoch nesplnenia poplatkovej povinnosti, v súdom určenej lehote nezaplatila.

2. Proti uzneseniu odvolacieho súdu žalobkyňa podala na pošte 24. augusta 2015 dovolanie dôvodiac, že zastavením konania, pre aké rozhodnutie neboli zákonné podmienky, jej bola odňatá možnosť konať pred súdom.

3. Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 Civilného sporového poriadku, zákona č. 160/2015 Z.z. (ďalej len „CSP“), ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016, platí, že ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá CSP (ale) právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne treba odmietnuť, pretože smeruje proti rozhodnutiu proti ktorému nie je dovolanie prípustné (447 písm. c/ CSP).

5. Na odôvodnenie svojho záveru dovolací súd v zmysle § 451 ods. 3 CSP stručne uvádza, že vzhľadom na to, že dovolaním je napadnuté uznesenie odvolacieho súdu, ktorým bolo uznesenie súdu prvého stupňa potvrdené a nejde o uznesenie, ktoré má znaky uznesenia uvedené v ustanoveniach § 239 ods. 1 písm. b/, ods. 2 O.s.p., bolo by dovolanie prípustné iba vtedy, ak by konanie, ktoré jeho vydaniu predchádzalo malo niektorú z väd uvedených v §237 ods. 1 písm. a/ až g/ ostatne uvedeného poriadku. Takú vadu konania ale odvolací súd nezistil.

³ neskôr § 4 ods. 2 písm. j/ zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov.

6. Pokiaľ žalobkyňa tvrdí, že zastavením konania jej bolo odňaté právo konať pred súdom, pretože podľa § 4 ods. 2 písm. i/ zákona ZoSP v znení v čase rozhodovania odvolacieho súdu (teraz § 4 ods. 2 písm. j/ ZoSP) je oslobodená od súdnych poplatkov, robí tak neopodstatnene.

7. Osobné oslobodenie od súdnych poplatkov podľa § 4 ods. 2 písm. j/ ZoSP zaiste sleduje účel, aby zaplatenie súdneho poplatku nest'azovalo uplatnenie práva na súdnu ochranu osobou, ktorá v dôsledku trestného činu iného je bez toho v nepriaznivej životnej situácii.

8. Predmetné oslobodenie od súdneho poplatku je výlučne viazané na osobu žalobcu (poškodeného) a neprechádza na poisťiteľa, na ktorého podľa podmienok § 813 ods. 1 Občianskeho zákonníka prešlo právo poisteného na náhradu škody spôsobenej poistnou udalosťou. Pre oslobodenie poisťovateľa vstupujúceho do sfér hmotných práv poisteného nie sú dôvody ekonomické, sociálne ani morálne, ktoré nepochybne viedli zákonodarcu k tomu, že v ustanovení § 4 ods. 2 písm. j/ ZoSP poskytol osobné oslobodenie od súdnych poplatkov žalobcovi v konaní o náhradu škody alebo nemajetkovej ujmy, ktoré mu boli spôsobené trestným činom. Právnym dôvodom oslobodenia od súdnych poplatkov podľa § 4 ods. 2 písm. j/ ZoSP je osoba žalobcu, ktorý uplatňuje právo na náhradu škody alebo nemajetkovej ujmy, ktoré mu boli spôsobené trestným činom, nie charakter pohľadávky.

9. ZoSP v ustanoveniach § 4 ods. 2 poisťiteľa v prípade subrogačného postihu voči škodcovi od súdnych poplatkov výslovne neoslobodzuje. Pokiaľ by mal zákonodarca úmysel oslobodiť poisťiteľa, na ktorého prešlo právo zo zákona (cessio legis), bol by to v § 4 ods. 2 ZoSP primerane vyjadril napríklad tak, ako to urobil v prípade „štátu“ alebo „Sociálnej poisťovne“. Ak by teda tento úmysel zákonodarca mal, bol by do § 4 ods. 2 ZoSP zaradil ustanovenie, v zmysle ktorého je od súdneho poplatku oslobodený „poisťiteľ, na ktorého prešlo právo poisteného podľa § 813 ods. 1 Občianskeho zákonníka“.

10. Osobné oslobodenie, rovnako ako súdom priznané individuálne oslobodenie od súdnych poplatkov, neprechádza na poisťiteľa, na ktorého prešlo právo poisteného podľa §813 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

11. Pri zákonomnom prechode práva podľa §813 ods. 1 Občianskeho zákonníka na poisťiteľa ide síce o prechod pôvodného nároku poisteného na náhradu škody, a teda poisťiteľ vstupuje do práv poisteného, to všetko ale (len) v oblasti hmotnoprávných predpokladov a podmienok realizácie jeho práva voči škodcovi, teda v súkromnoprávnej oblasti (napr. v tom, že zmena v osobe veriteľa pri tomto zákonom prechode práva nemá vplyv na plynutie premlčacej doby), nie však v oblasti finančno-právných vzťahov medzi poplatníkom a štátom.

12. Vzhľadom na fiškálnu povahu ZoSP nie je možné legitímne očakávať aplikáciu takého extenzívneho výkladu jeho § 4 ods. 2 písm. j/, ktorý by spočíval v potrebe oslobodenia aj iného subjektu než žalobcu (poškodeného) uplatňujúceho svoje právo na náhradu škody alebo nemajetkovej ujmy, ktoré mu boli spôsobené trestným činom.

13. Vzhľadom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne smeruje proti takému rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné a ako také ho treba odmietnuť podľa 447 písm. c/ CSP.